

**UCHWAŁA NR III/14/2024
RADY MIASTA WYSOKIE MAZOWIECKIE**

z dnia 28 czerwca 2024 r.

w sprawie zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r., poz. 609 t.j. ze zm.), art. 14 ust. 1 oraz w związku z art. 21 ust.1 i art. 22 ust. 3 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r., poz. 278 t.j.) uchwała się, co następuje:

§ 1. Załącznik do Uchwały Nr XXXVI/144/17 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 17 sierpnia 2017 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji otrzymuje brzmienie ustalone w załączniku do niniejszej uchwały.

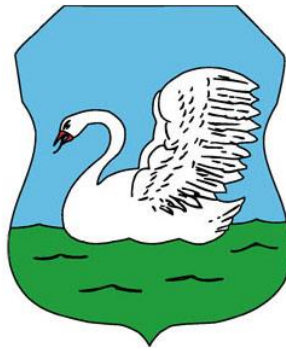
§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Wysokie Mazowieckie.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta

Adam Buciński

Załącznik do Uchwały Nr III/14/2024
Rady Miasta Wysokie Mazowieckie
z dnia 28 czerwca 2024r.

GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA WYSOKIE MAZOWIECKIE (ZMIANA)

Opracowanie powstało na zamówienie Urzędu Miejskiego w Wysokiem Mazowieckim

Kierownik projektu:
dr Maciej Huculak

REDAKCJA:
Anna Stankiewicz & Maciej Huculak

Zespół S&H Consulting:

dr Maciej Huculak
Anna Stankiewicz

Wysokie Mazowieckie 2024

SPIS TREŚCI:

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA	5
1.1. GMINNY PROGRAM REWITALIZACJI	5
1.2. OCENA AKTUALNOŚCI I STOPNIA REALIZACJI PROGRAMU	5
1.3. USTAWA O REWITALIZACJI	6
1.4. ZASADY REALIZACJI INSTRUMENTÓW TERYTORIALNYCH W POLSCE W PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ UE NA LATA 2021-2027	8
1.5. USTAWA Z DNIA 28 KWIECIA 2022 R. O ZASADACH REALIZACJI ZADAŃ FINANSOWANYCH ZE ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W PERSPEKTYWIE FINANSOWEJ 2021–2027	8
1.6. ROZPORZĄDZENIE PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY (UE) 2021/1060 Z DNIA 24 CZERWCA 2021 R.	9
2. STRESZCZENIE	10
3. PODSUMOWANIE PROCESU WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI	12
3.1. METODA	12
3.1.1. Jednostki analizy	12
3.1.2. Analizowane wskaźniki	13
3.2. OBSZAR ZDEGRADOWANY	15
3.2.1. Obszar zdegradowany zamieszkały	15
3.2.2. Niezamieszkały obszar powojkowy	17
3.3. OBSZAR REWITALIZACJI	20
4. POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI	23
4.1. PODOBSZAR CENTRALNY	23
4.1.1. Zjawiska społeczne	23
4.1.2. Sfera gospodarcza	45
4.1.3. Sfera środowiskowa	53
4.1.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna	61
4.1.5. Sfera techniczna	68
4.2. PODOBSZAR POWOJSKOWY	74
4.2.1. Ukształtowanie terenu	74
4.2.2. Użytkowanie terenu	75
4.2.3. Hydrologia	75
4.2.4. Infrastruktura społeczna i techniczna	76
4.2.5. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym	78
4.3. PODSUMOWANIE	81
5. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY	82
5.1. STRATEGIA ROZWOJU GMINY	82
5.2. STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH	83
6. WIZJA I CELE DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH	85
6.1. WIZJA	85
6.2. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ	85
7. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	87
7.1. PODSTAWOWE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE	87
7.2. CHARAKTERYSTYKA POZOSTAŁYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	119
8. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	123
8.1. KOMPLEKSOWOŚĆ PROGRAMU	123
8.2. KONCENTRACJA PROGRAMU REWITALIZACJI	123
8.3. KOMPLEMENTARNOŚĆ PROJEKTÓW/PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	124
8.3.1. Komplementarność problemowa	124

8.3.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	128
8.3.3. Komplementarność międzyokresowa	128
8.3.4. Komplementarność źródeł finansowania	129
8.3.5. Komplementarność przestrzenna	130
9. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE	131
9.1. PODOBSZAR CENTRALNY	131
9.2. PODOBSZAR POWOJSKOWY	131
10 SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU	133
10.1. WPROWADZENIE	133
10.2. STRUKTURA ZARZĄDZANIA REALIZACJĄ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	133
10.2.2. Burmistrz Miasta Wysokie Mazowieckie.....	134
10.2.2. Komitet Rewitalizacji.....	134
10.2.3. Operator rewitalizacji.....	135
10.2.4. Referat Finansowy.....	136
10.3. KOSZTY ZARZĄDZANIA GPR	137
10.4. RAMOWY HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU.....	138
11. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI.....	139
12. MECHANIZMY WŁĄCZANIA INTERESARIUSZY	142
12.1. ZMIANA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I REWITALIZACJI	142
12.2. OPRACOWANIE PROJEKTU GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	144
12.2.1. Badania ankietowe	145
12.2.2. Wywiady grupowe	146
12.2.3. Wywiady indywidualne	146
12.2.4. Otwarte spotkanie diagnostyczno-informacyjne	146
12.2.5. Otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych	146
13. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	149
13.1. PLANOWANIE PRZESTRZENNE	149
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.....	149
Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.....	149
Miejscowy plan rewitalizacji	149
Specjalna Strefa Rewitalizacji	149
13.2. OKREŚLENIE NIEZBĘDNYCH ZMIAN W UCHWAŁACH, O KTÓRYCH MOWA W ART. 21 UST. 1 USTAWY Z DNIA 21 CZERWCA 2001 o OCHRONIE PRAW LOKATORÓW, MIESZKANIOWYM ZASOBIE GMINNYM I O ZMIANIE KODEKSU CYWILNEGO	149
13.3. OKREŚLENIE ZMIAN W UCHWALE, O KTÓREJ MOWA W ART. 7 UST. 3 USTAWY REWITALIZACJI – KOMITET REWITALIZACJI	149
SPIS RYSUNKÓW	150
SPIS TABEL	152

1. PODSTAWA PRAWNA OPRACOWANIA

Ewaluacja Śródkresowa Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie pełniąc rolę oceny stopnia wykonania i aktualności gminnego programu rewitalizacji wskazała na szereg uwarunkowań, które wpłynęły na proces zmiany Programu. Program został już w roku 2020 w dużej mierze zrealizowany w wymiarze finansowym oraz rzeczowym. Wykonanie poszczególnych celów, dla większość z nich, charakteryzowało się poziomem wykonania nieprzekraczającym 50%.

Analiza wskaźników ilościowych oddających poziom degradacji podobszarów wykazała duże zróżnicowanie w zależności od podobszaru rewitalizacji. W przypadku Podobszaru A „Targówek” dane ilościowe oddawały stan postępującej degradacji podobszaru. W pozostałych podobszarach wartości wskaźników w ujęciu nominalnym w większości spadły. Jednocześnie, pozostawały one nadal w znaczącej liczbie wyraźnie powyżej wartości referencyjnych dla całego miasta.

Opisany powyżej stan faktyczny w zakresie realizacji GPR nie pozwolił zatem na zastosowanie zapisów art. 22. ust. 4 ustawy o rewitalizacji mówiących o *uchyleniu uchwały w sprawie gminnego programu rewitalizacji w całości albo w części w wyniku osiągnięcia celów rewitalizacji w nim zawartych*. W konsekwencji, zastosowano zapisy art. 22. ust. 3 ustawy na podstawie którego po stwierdzeniu, konieczności zmiany gminnego programu rewitalizacji Burmistrz Miasta Wysokie Mazowieckie wystąpił do Rady Miasta z wnioskiem o jego zmianę.

1.1. Gminny Program Rewitalizacji

Niniejsze opracowanie stanowi zmianę Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie przyjętego [Uchwałą nr XXXVI/144/17 z dnia 17 sierpnia 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie](#), a następnie zmienionego [Uchwałą nr XL/160/17 z dnia 29 listopada 2017 r. zmieniającą Uchwałę nr XXXVI/144/17 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 17 sierpnia 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie](#).

Program ten został opracowany w oparciu o [Ustawę z dnia z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji \(Dz.U. z 2015 r., poz. 1777\)](#) jak również [Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020](#) a następnie wpisany do *Wykazu programów rewitalizacji gmin województwa podlaskiego* na podstawie [Uchwały nr 262/3621/2017 2020 Zarządu Województwa Podlaskiego z dnia 19 grudnia 2017 r. w sprawie wyrażenia opinii w zakresie zgodności Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020](#).

1.2. Ocena aktualności i stopnia realizacji programu

Wymóg dokonania oceny stopnia wykonania i aktualności Gminnego Programu Rewitalizacji wynika wprost z art. 22 ustawy o rewitalizacji. Jednocześnie artykuł 22 ust. 1 Ustawy o rewitalizacji wskazuje ponadto na konieczność zapewnienia zgodności oceny GPR z systemem monitorowania określonym w programie.

Ocena stopnia wykonania i aktualności gminnego programu rewitalizacji pn. [Ewaluacja Śródkresowa Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie](#) została opracowana w IV kw. 2021 i w dniu 13 stycznia 2022 r. uzyskała pozytywną [opinię Komitetu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie](#). Opinia zawierała stanowisko dotyczące konieczności zmian w gminnym programie rewitalizacji. W konsekwencji, Burmistrz Miasta Wysokie Mazowieckie wystąpił do Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z wnioskiem o zmianę programu, czego efektem była [Uchwała Nr XXXIV/201/2022 z dnia 24 stycznia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie](#).

Jednocześnie, rekomendowana przez ocenę weryfikacja zasięgu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji zaowocowała sporządzeniem przez Burmistrza *Diagnozy w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji*. Stanowiła ona podstawę do zmiany obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w wyniku przyjęcia [Uchwały Nr XLV/276/2023 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 26 stycznia 2023 w sprawie zmiany uchwały Nr XXXII/125/17 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji](#).

1.3. Ustawa o rewitalizacji

Podstawowym aktem prawnym określającym ramy gminnego programu rewitalizacji jest uchwalona w dniu 9 października 2015 r. ustawa o rewitalizacji. Gminny Program Rewitalizacji to dokument, którego zadaniem jest zaprogramowanie całego procesu rewitalizacji. Autorzy ustawy rewitalizację definiują jako *proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji* (art. 2 ust. 1).

Od momentu wejścia w życie ustawy rewitalizacja stała się zadaniem własnym gminy w zakresie *przygotowania, koordynowania i tworzenia warunków do prowadzenia rewitalizacji, a także jej prowadzenie w zakresie właściwości gminy* (art. 3 ust. 1). Oznacza to, że jako podmiot wprost odpowiedzialny za prowadzenie procesów rewitalizacyjnych odpowiedzialna jest gmina.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie został opracowany zgodnie z zapisami *Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.* (Dz.U. z 2024 r. poz. 278) Program ten sporządzony jest dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego zgodnie z zapisami ustawy i przyjętego [Uchwałą Nr XLV/276/2023 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 26 stycznia 2023 w sprawie zmiany uchwały Nr XXXII/125/17 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji](#). Ze względu na podział obszaru rewitalizacji na dwa podobszary, gminny program rewitalizacji został opracowywany z podziałem na podobszary.

Ustawa definiuje zawartość gminnego programu rewitalizacji. Dokument taki musi zawierać w szczególności (art. 15 ust. 1):

- 1) szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji, o której mowa w art. 4 ust. 1 pkt 2, obejmującą analizę negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, oraz lokalnych potencjałów występujących na terenie tego obszaru;
- 2) opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych gminy, w tym strategii rozwoju gminy lub strategii rozwoju ponadlokalnego, oraz strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- 3) opis wizji stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji;
- 4) cele rewitalizacji oraz odpowiadające im kierunki działań służących eliminacji lub ograniczeniu negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1;
- 5) opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, w szczególności o charakterze społecznym oraz gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym lub technicznym, w tym:
 - a) listę planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania;
 - b) charakterystykę pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, o których mowa w pkt 4;
- 6) mechanizmy integrowania działań, o których mowa w pkt 4, oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- 7) szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji wraz z szacunkowym wskazaniem środków finansowych ze źródeł publicznych i prywatnych;
- 8) opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji, wskazanie kosztów tego zarządzania wraz z ramowym harmonogramem realizacji programu;
- 8a) opis sposobu zapewnienia udziału interesariuszy w procesie rewitalizacji, w tym w ramach Komitetu Rewitalizacji;
- 9) system monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji;
- 10) określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2023 r. poz. 725);
- 11) określenie niezbędnych zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3;
- 12) wskazanie, czy na obszarze rewitalizacji ma zostać ustanowiona Specjalna Strefa Rewitalizacji, o której mowa w art. 25, wraz ze wskazaniem okresu jej obowiązywania;
- 13) wskazanie sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego, w tym:
 - a) wskazanie zakresu niezbędnych zmian w planie ogólnym gminy;
 - b) wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany;

c) w przypadku wskazania konieczności uchwalenia miejscowego planu rewitalizacji, o którym mowa w art. 37f ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym - wskazanie granic obszarów, dla których plan ten będzie procedowany łącznie z procedurą scaleń i podziałów nieruchomości, a także wytyczne w zakresie ustaleń tego planu.

14) załącznik graficzny przedstawiający podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzennych obszaru rewitalizacji sporządzony na mapie w skali co najmniej 1:5000 opracowanej z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej, a w przypadku jej braku - z wykorzystaniem treści mapy ewidencyjnej w rozumieniu ustawy z dnia 17 maja 1989 r. - Prawo geodezyjne i kartograficzne.

1.4. Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027

Zapisy [Zasad realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027](#) (MFIPR 2022) odnoszą się bezpośrednio do gminnego programu rewitalizacji jako Innego Instrumentu Terytorialnego. Poza opisem elementów programu wynikających z ustawy o rewitalizacji oraz rekomendacjami dobrych praktyk wynikających z dotychczasowego doświadczenia w korzystaniu z narzędzia jakim jest rewitalizacja w warunkach polskich, wprowadzają jako element procesu opracowywania gminnego programu rewitalizacji następujące wymogi (s. 55, s. 58):

- 1) *przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu programu w ramach procesu opracowywania programu;*
- 2) *szerszego uzasadnienia oraz wskazania siły powiązań i efektywności oddziaływania danego przedsięwzięcia rewitalizacyjnego na obszar rewitalizacji w przypadku przedsięwzięć rewitalizacyjnych realizowanych poza nim.*

1.5. Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027

[Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027](#) (Dz. U. z 2022 r. poz. 1079) precyzuje jako niezbędne elementy strategii IIT, a zatem w konsekwencji również gminnego programu rewitalizacji, jako w szczególności (art. 36 ust. 8):

- 1) *syntezę diagnozy obszaru realizacji IIT wraz z analizą problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;*
- 2) *cele, jakie mają być zrealizowane w ramach IIT, ze wskazaniem wykorzystanego podejścia zintegrowanego, oczekiwanych wskaźników rezultatu i produktu powiązanych z realizacją właściwego programu;*
- 3) *listę projektów realizujących cele, o których mowa w pkt 2, wraz z informacją na temat sposobu ich wskazania oraz powiązania z innymi projektami;*
- 4) *opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych oraz właściwych podmiotów reprezentujących społeczeństwo obywatelskie, podmiotów działających na rzecz ochrony*

środowiska oraz podmiotów odpowiedzialnych za promowanie włączenia społecznego, praw podstawowych, praw osób niepełnosprawnych, równości płci i niedyskryminacji w pracach nad przygotowaniem i wdrażaniem strategii IIT.

1.6. Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r.

Zarówno Ustawa z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027, jak i Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 stanowią *de facto* przełożenie na poziom krajowy zapisów [Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady \(UE\) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej.](#) wskazujących na następujące elementy strategii terytorialnych¹ (art. 29 ust. 1):

- a.) obszar geograficzny, którego dotyczy dana strategia;*
- b.) analizę potrzeb rozwojowych i potencjału danego obszaru, w tym wzajemnych powiązań gospodarczych, społecznych i środowiskowych;*
- c.) opis zintegrowanego podejścia służącego zaspokojeniu zidentyfikowanych potrzeb rozwojowych i wykorzystaniu potencjału danego obszaru;*
- d.) opis udziału partnerów zgodnie z art. 8 w przygotowaniu strategii i jej realizacji.*

IIT będący specyficzną formą strategii terytorialnej jest nowym narzędziem polityki rozwoju wdrażanym po raz pierwszy w perspektywie 2021-2027. Ma on służyć m.in. realizacji polityki spójności, w szczególności inwestycji w ramach piątego celu polityki spójności (CP 5).

¹ W tym zaliczających się do wymienionych w art. 28 lit. c *innych narzędzi terytorialnych*, w skład których wchodzi gminne programy rewitalizacji.

2. STRESZCZENIE

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie, to dokument mający za zadanie zaprogramowanie całego procesu rewitalizacji wraz z określeniem wizji programu, jego celów, systemu monitoringu i ewaluacji, harmonogramu rzeczowo-finansowego i in. Podstawą prawną opracowania gminnego programu rewitalizacji była Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Program obejmuje zakresem perspektywę średnioterminową, bo wynoszącą w momencie jego uchwalenia blisko dekadę. Ze względu na specyfikę procesów rewitalizacji, ich kompleksowy charakter oraz inercję zmian, w szczególności zachodzących w zakresie wymiaru społecznego, tak zakreślony horyzont czasowy pozwala na poprawne wyznaczenie, integrację i realizację celów oraz działań w obrębie planowanej w ramach programu interwencji.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie sporządzony został dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego w drodze wielokryterialnej, przestrzennej analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego. Obszar ten został przyjęty [Uchwałą Nr XLV/276/2023 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 26 stycznia 2023 w sprawie zmiany uchwały Nr XXXII/125/17 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji](#). Wyzaczyła ona obszar rewitalizacji w podziale na dwa podobszary, które łącznie zajmują 272,2 ha co stanowi 17,9% powierzchni miasta i były w 2020 r. zamieszkałe przez 2696 mieszkańców, co odpowiadało 28,7% udziałowi w liczbie mieszkańców miasta ogółem. Jest to w dużej części obszar pełniący szereg funkcji centralnych o kluczowym znaczeniu z punktu widzenia jego procesów rozwojowych.

Program zawiera szczegółową analizę wyznaczonego do rewitalizacji obszaru. W ten sposób zidentyfikowano główne zjawiska społeczne o charakterze kryzysowym. Podobszar Centralny charakteryzuje się współwystępowaniem wielu problemów takiej natury. Do takich zaliczały się m.in.: ubóstwo, bezrobocie, koncentracja osób ze szczególnymi potrzebami, starzenie się populacji, niski poziom edukacji, niska aktywność obywatelska, wybrane zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa. Zjawiskom tym towarzyszyły problemy występujące także w innych sferach procesu rewitalizacji. Negatywne zjawiska o różnym natężeniu stwierdzono we wszystkich pozostałych grupach zjawisk tj.: gospodarczej (kondycja firm), środowiskowej (zagrożenie powodzią, hałas komunikacyjny), przestrzenno-funkcjonalnej (funkcjonalność i ilość przestrzeni publicznych) oraz technicznej (dostępność obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami).

Do głównych potencjałów Podobszaru Centralnego zaliczały się m.in. zwarty charakter zabudowy, względnie korzystne trendy demograficzne, dobre wyposażenie w infrastrukturę sieciową, występowanie kluczowych przestrzeni publicznych i funkcji administracyjnych, prężnie działające instytucje kulturalne, czy względnie wysoki poziom aktywności gospodarczej, w tym organizacji pozarządowych. Dodatkowo, elementem spajającym cały podobszar jest dolina rzeki Brok.

W przypadku Podobszaru Powojkowego kluczowa jest jego potencjalna rola w rozwiązaniu gwałtownie rosnących kosztów opieki długoterminowej nad osobami starszymi (DPS).

Działania zaplanowane na obszarze rewitalizacji w ramach procesu rewitalizacji przyczynią się bardziej zrównoważonego rozwoju całego miasta.

Program zawiera wizję stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji, cele rewitalizacji i kierunki działań, opis przedsięwzięć rewitalizacyjnych, rami finansowe, system wdrażania programu, jego monitorowania i ewaluacji.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie powstawał w formule partycypacyjnej dążąc do możliwie jak największego zaangażowania w proces jego przygotowywania szeregu różnych podmiotów będących użytkownikami wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Poszczególnym etapom prac nad programem towarzyszyły wymagane przez Ustawę o rewitalizacji konsultacje społeczne uzupełnione o działania włączające różnych interesariuszy procesu rewitalizacji, w tym również o charakterze edukacyjnym.

Na Program składa się 15 przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmujących wiele sfer procesu rewitalizacji. Łączny koszt zaplanowanej w ramach GPR interwencji wyniósł blisko 70 mln zł.

3. PODSUMOWANIE PROCESU WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

3.1. Metoda

Podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Mieście Wysokie Mazowieckie była *Diagnoza w celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Mieście Wysokie Mazowieckie*. Dokument ten wykorzystywał metodę analizy zróżnicowania wewnątrzmijskiego (audytu miejskiego) dostosowaną do struktury zjawisk problemowych wynikających z zapisów ustawy o rewitalizacji.

3.1.1 Jednostki analizy

Za podstawę do wyznaczenia jednostek analizy przyjęto podział miasta na jednostki pomocnicze – osiedla, zgodne z zapisami Statutu Miasta Wysokie Mazowieckie. Ze względu na fakt, że osiedla nie pokrywają obszaru całego miasta konieczne było uzupełnienie 6 jednostek pomocniczych o trzy kolejne. Były to:

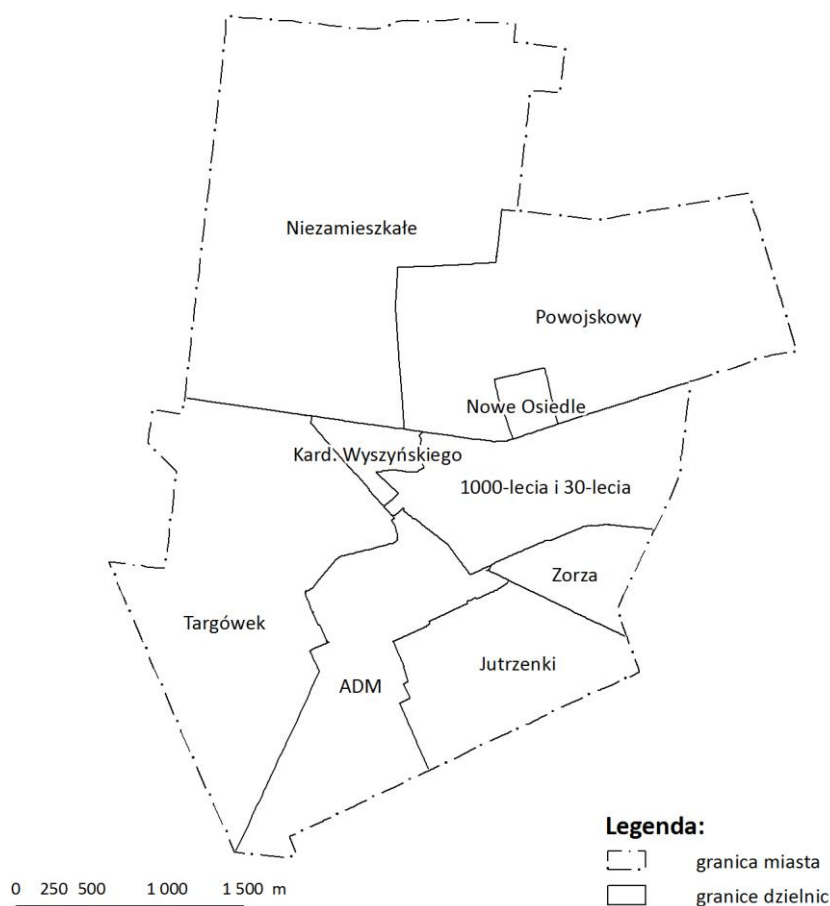
1. Zidentyfikowany w trakcie prac nad *Ewaluacją Śródkresową Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie* obszar powojkowy w podziale na część zamieszkałą (Nowe Osiedle) oraz niezamieszkałą (Powojkowy)
2. Pozostałe grunty niezamieszkałe (Niezamieszkały)

Przebieg granic jednostek urbanistycznych (referencyjnych) został przedstawiony na Rys. 3.1.1., zaś podstawowe informacje o nich dotyczące powierzchni oraz liczby ludności w Tab. 3.1.1. Poniższe analizy objęły w konsekwencji tak przyjętego podziału 9 jednostek tj. osiedla: 1000-lecia i 30 -lecia, ADM, Jutrzenki, Kard. Wyszyńskiego, Targówek i Zorza oraz Nowe Osiedle i jednostki: Powojkowy i Niezamieszkały.

Tab. 3.1.1. Jednostki urbanistyczne Miasta Wysokie Mazowieckie.

Nazwa jednostki	Ludność		Powierzchnia	
	Liczba	Udział [%]	ha	Udział [%]
1000-lecia i 30-lecia	1482	15,8	140,6	9,2
ADM	4662	49,6	156,0	10,2
im. Kardynała Wyszyńskiego	442	4,7	21,5	1,4
Jutrzenki	1100	11,7	115,2	7,6
Nowe Osiedle	49	0,5	13,2	0,9
Targówek	879	9,4	281,7	18,5
Zorza	782	8,3	41,6	2,7
Niezamieszkałe	0	0,0	464,2	30,5
Powojkowy	0	0,0	289,6	19,0
Miasto	9396	100,0	1523,6	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie

Rys. 3.1.1. Jednostki referencyjne analiz zróżnicowania wewnątrzmijskiego dla Miasta Wysokie Mazowieckie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie.

3.1.2 Analizowane wskaźniki

W ramach przeprowadzonych analiz, w celu delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji wykorzystano następujące wskaźniki.

1. Zjawiska społeczne (22 wskaźniki):
 - a. Demografia (3 wskaźniki): liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2020 r., udział osób sędziwych ogółe liczby mieszkańców w % w 2020 r., saldo liczby ludności w latach 2015-2020 w %.
 - b. Ubóstwo (2 wskaźniki): liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS ogółem w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców oraz liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.
 - c. Osoby ze szczególnymi potrzebami (5 wskaźników): udział dzieci w wieku do lat 6 w ogóle liczby mieszkańców w % udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle liczby mieszkańców w %, liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 tys. mieszkańców, liczba osób w rodzinach

- korzystających z pomocy MOPS z powodu niepełnosprawności na 1 tys. mieszkańców, liczba osób otrzymujących zasiłek pielęgnacyjny na 1 tys. mieszkańców.
- d. Bezrobocie (6 wskaźników): liczba osób bezrobotnych na 100 osób w wieku produkcyjnym, liczba osób bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym, udział osób bezrobotnych z wykształcenie gimnazjalnym i niższym w przeliczeniu na 100 osób bezrobotnych, liczba osób bezrobotnych do 30 roku życia w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym, liczba osób bezrobotnych po 50 roku życia w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym, liczba osób bezrobotnych wychowujących dzieci o lat 6 w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym.
 - e. Bezpieczeństwo (1 wskaźnik): liczba interwencji domowych w Wysokim Mazowieckim w latach 2018-2020.
 - f. Kapitał społeczny i uczestnictwo w życiu publicznym (2 wskaźniki): frekwencja w wyborach do Rady Miasta Wysokie Mazowieckie w Wyborach samorządowych 2018, liczba organizacji pozarządowych na 1 tys. mieszkańców.
 - g. Poziom edukacji (3 wskaźniki): wyniki egzaminu z języka polskiego w roku szkolnym 2018/2019, wyniki egzaminu z matematyki w roku szkolnym 2018/2019, wyniki egzaminu z języka angielskiego w roku szkolnym 2018/2019.
2. Zjawiska gospodarcze (1 wskaźnik):
 - a. Przedsiębiorczość (1 wskaźnik): liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w CEiDG na 100 osób w wieku produkcyjnym
 3. Zjawiska środowiskowe (2 wskaźniki):
 - a. Azbest (1 wskaźnik): wyroby zawierające azbest w kg na 1 mieszkańca.
 - b. Zagrożenie powodzią (1 wskaźnik): udział obszarów ryzyka powodziowego w powierzchni ogółem %
 4. Zjawiska przestrzenno-funkcjonalne (2 wskaźniki):
 - a. Stan infrastruktury technicznej (2 wskaźniki): liczba awarii sieci kanalizacyjnej na 100 punktów adresowych, liczba awarii sieci wodociągowej na 100 punktów adresowych.
 - b. Dostępność Internetu szerokopasmowego (1 wskaźnik): udział punktów adresowych z dostępem do sieci internetowej o przepustowości 30 Mb/s w %.
 5. Zjawiska techniczne (1 wskaźnik):
 - a. Źródła ogrzewania budynków mieszkalnych (1 wskaźnik): udział liczby mieszkańców w budynkach w zasięgu sieci ciepłowniczej lub gazowej w %.

3.2. Obszar zdegradowany

3.2.1 Obszar zdegradowany zamieszkały

Nałożenie na siebie negatywnych zjawisk z różnych sfer dało obraz procesów degradacji zachodzących na obszarze miasta (Rys. 3.2.1. Tab. 3.2.1.). Zamieszkały obszar zdegradowany w Wysokiem Mazowieckiem objął łącznie trzy jednostki referencyjne tj.: ADM, 1000-lecia i 30-lecia oraz Targówek. Jednostki te spełniały warunek wysokiej koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, jak również charakteryzowały się zjawiskami kryzysowymi w co najmniej dwóch innych analizowanych sferach. Dla jednostki:

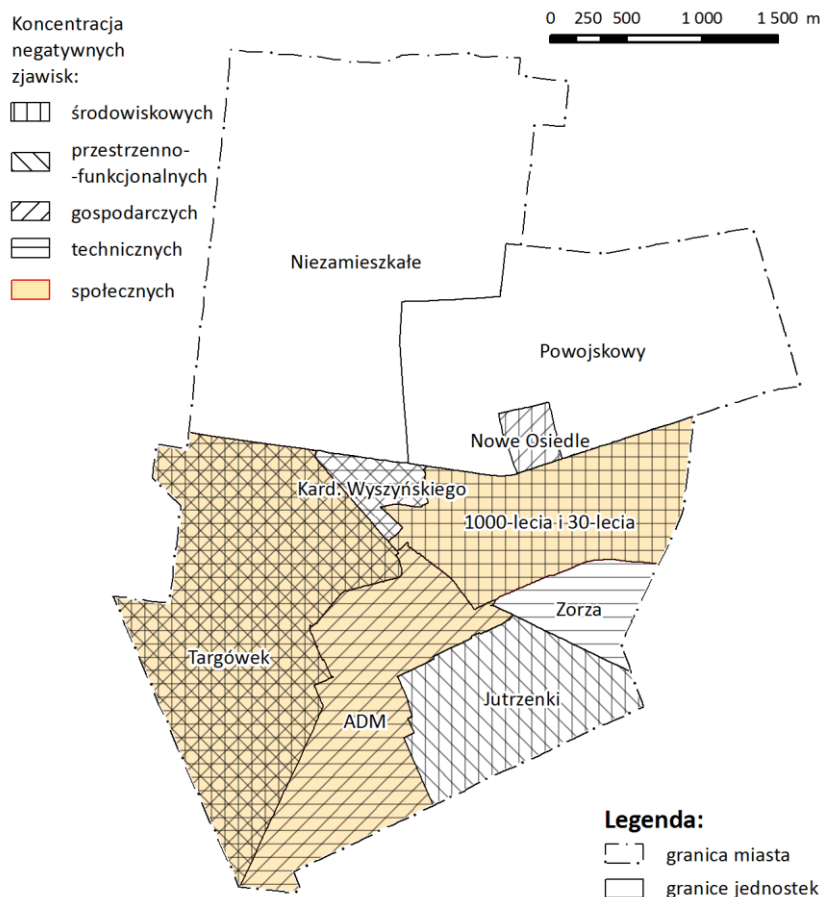
- 1000-lecia i 30-lecia, były to sfery zjawisk: środowiskowych i technicznych,
- ADM, były to sfery zjawisk: gospodarczych i środowiskowych,
- Targówek, były to sfery zjawisk: gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych.

Tab. 3.2.1. Obszary kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej w Wysokiem Mazowieckiem

Jednostka	Zjawiska					Obszar zdegradowany
	Społeczne	Gospodarcze	Środowiskowe	Przestrzenno-funkcjonalne	Techniczne	
1000-lecia i 30-lecia	+		+		+	TAK
ADM	+	+	+			TAK
im. Kardynała Wyszyńskiego		+	+	+	+	
Jutrzenki			+	+	+	
Nowe Osiedle		+	+		+	
Targówek	+	+	+	+	+	TAK
Zorza			+	+		
Niezamieszkałe						
Powojaskowy						

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie i in.

Na obszar zdegradowany składały się zatem jednostki o różnym profilu procesów kryzysowych. W każdej z jednostek referencyjnych, w których zidentyfikowano stan kryzysowy w sferze społecznej negatywne zjawiska współwystępowały w co najmniej dwóch innych grupach problemów.

Rys. 3.2.1. Obszary kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcyjnej i technicznej w Wysokim Mazowieckiem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie i in.

Liczba ludności zamieszkującej go wyniosła **7 023 osoby**, co odpowiadało **74,7% udziałowi w ogóle liczby mieszkańców** miasta. Obszar ten obejmował **578,3 ha powierzchni**, co stanowiło **38,0% ogółu powierzchni miasta** i otrzymał nazwę „**Podobszar Centralny**”.

Tab. 3.2.2. Zamieszkały obszar zdegradowany w Wysokim Mazowieckiem

Nazwa jednostki	Ludność		Powierzchnia	
	Liczba	udział [%]	ha	udział [%]
1000-lecia i 30-lecia	1482	15,8	140,6	9,2
ADM	4662	49,6	156,0	10,2
Targówek	879	9,4	281,7	18,5
Obszar zdegradowany zamieszkały (Podobszar Centralny)	7023	74,8	578,3	38,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie i in.

3.2.2 Niezamieszkały obszar powojсковy

W trakcie prac nad *Ewaluacją Śródkresową Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie* zidentyfikowane zostały na terenie miasta tereny powojсковe. W rezultacie na potrzeby analizy wydzielone zostały dwie nowe jednostki analityczne tj. Powojсковy i Nowe Osiedle. Pierwsza z nich, odpowiadała niezamieszkałej części obszaru po b. lotnisku wojskowym, druga natomiast części już zamieszkałej. Granicę obszaru użytkowanego wcześniej przez Wojsko Polskie wyznaczono na podstawie zasięgu planu zagospodarowania przestrzennego Miasta Wysokie Mazowieckie dotyczącej terenu byłego lotniska². Niezamieszkały obszar powojсковy w myśl art. 10. ust. 3 ustawy o rewitalizacji, może wejść w skład obszaru rewitalizacji na zasadach specjalnych, które polegają na spełnieniu dwóch warunków łącznie:

- występowania negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1–4,
- możliwości przeprowadzenia na tych terenach działań przyczyniających się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art. 9 ust. 1.

Głównym rodzajem zidentyfikowanych na niezamieszkałym obszarze powojсковym negatywnych zjawisk było wymienione w art. 9 ust. 1 pkt 3 *niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną*. W ramach przeprowadzonych analiz wykazano braki w wyposażeniu obszaru w sieć wodociągową i kanalizacyjną, ciepłowniczą, gazową oraz telekomunikacyjną. Teren ten, wykazuje ponadto bardzo niską gęstość sieci drogowej, na którą składają się prawie wyłącznie drogi przebiegające wzdłuż południowych, północnych i zachodnich granic podobszaru.

Obszar rewitalizacji, w myśl zapisów ustawy, musi być jednocześnie obszarem zdegradowanym. Ze względu na ustawowe ograniczenia w zakresie udziału obszaru rewitalizacji w powierzchni miasta ogółem, nie było możliwe włączenie całości niezamieszkałego obszaru powojсковego. Obejmowała ona bowiem obszar o powierzchni **289,6 ha**, co stanowiło **19,0% powierzchni miasta**. Zaistniała zatem konieczność jego ograniczenia do obszaru, na którym będzie mógł zostać spełniony drugi z warunków stawianych przez ustawę tj. *możliwość przeprowadzenia na tych terenach działań przyczyniających się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym*. Możliwość taka istnieje ze względu na obecność na zaproponowanym obszarze rewitalizacji zasobu nieruchomości komunalnych, które mogłyby zostać wykorzystane na cele związane z budową infrastruktury społecznej, odpowiadającej na zidentyfikowane problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa widoczne m.in. w analizowanych zjawiskach z zakresu demografii, czy też koncentracji osób ze szczególnymi potrzebami.

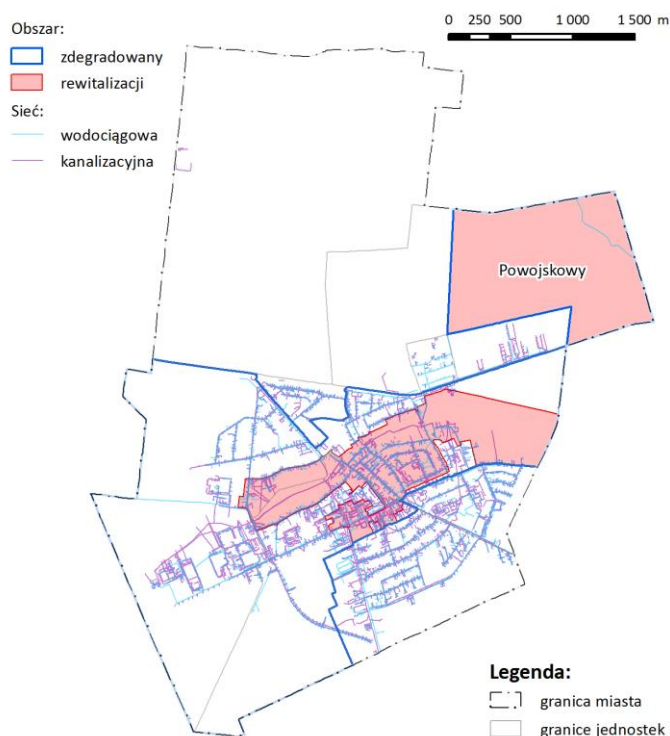
Budowa Domu Pomocy Społecznej jako przedsięwzięcia oddziałującego pozytywnie na zidentyfikowane na obszarze rewitalizacji negatywne zjawiska o charakterze społecznym wymaga dodatkowego współwystępowania kilku warunków odnoszących się wprost do lokalizacji szczegółowej takiego przedsięwzięcia. Do takich należały m.in.:

² Uchwała XLVI/206/02 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 27 sierpnia 2002 r. w sprawie zatwierdzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Wysokie Mazowieckie dotyczącej terenu byłego lotniska

- obecność zwartej, względnie dużego terenu znajdującego się w gestii Miasta – powierzchnia ok. 8 ha,
- względnie korzystne warunki klimatyczne i krajobrazowe – lokalizacja w części miasta położonej wyraźnie powyżej doliny rzeki Brok,
- korzystne warunki środowiskowe – bezpośrednia obecność terenów leśnych,
- możliwie nieduża odległość od terenu zurbanizowanego miasta, pełniąca dwie zasadnicze funkcje tj.:
 - ograniczenia kosztów uzbrojenia terenu w niezbędną infrastrukturę techniczną,
 - możliwość względnie łatwego zachowania więzi społecznych pomiędzy klientami DPS a ich środowiskiem społecznym (np. rodzina, znajomi, sąsiedzi).

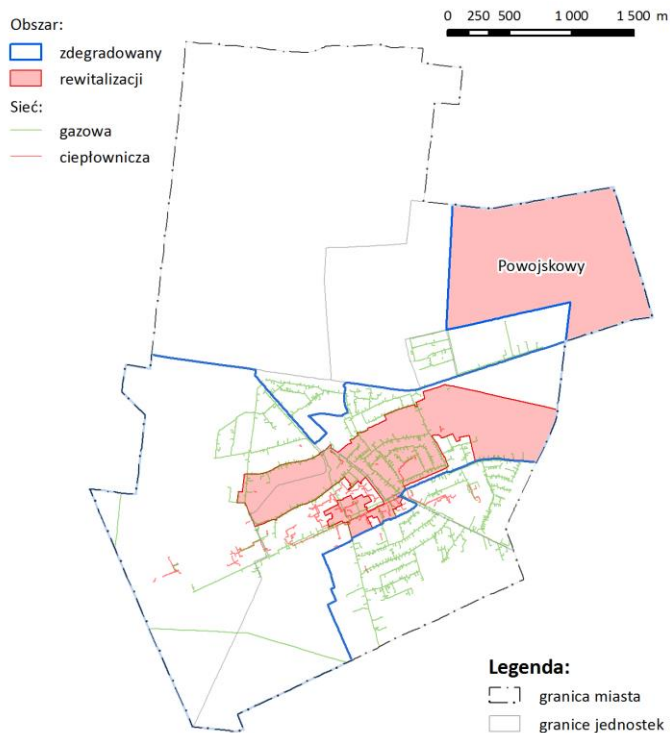
Warunki te w największym stopniu spełniała część obszaru powojkowego położona w północno-wschodniej części miasta, w granicach zaproponowanych jako Podobszar Powojkowy

Powierzchnia niezamieszkałego obszaru powojkowego w takich granicach wyniosła **146,5 ha**, co stanowiło **9,6% ogółu powierzchni miasta**. Teren ten otrzymał nazwę „**Podobszar Powojkowy**”.

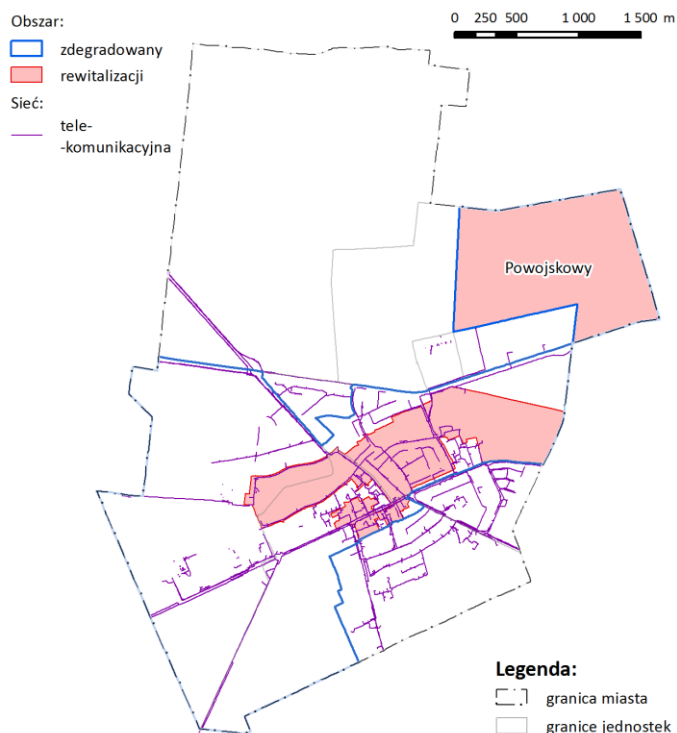
Rysunek 5.2.1. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na tle obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Wysokiem Mazowieckiem

Rysunek 5.2.2. Sieć gazowa i ciepłownicza na tle obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Wysokiem Mazowieckiem

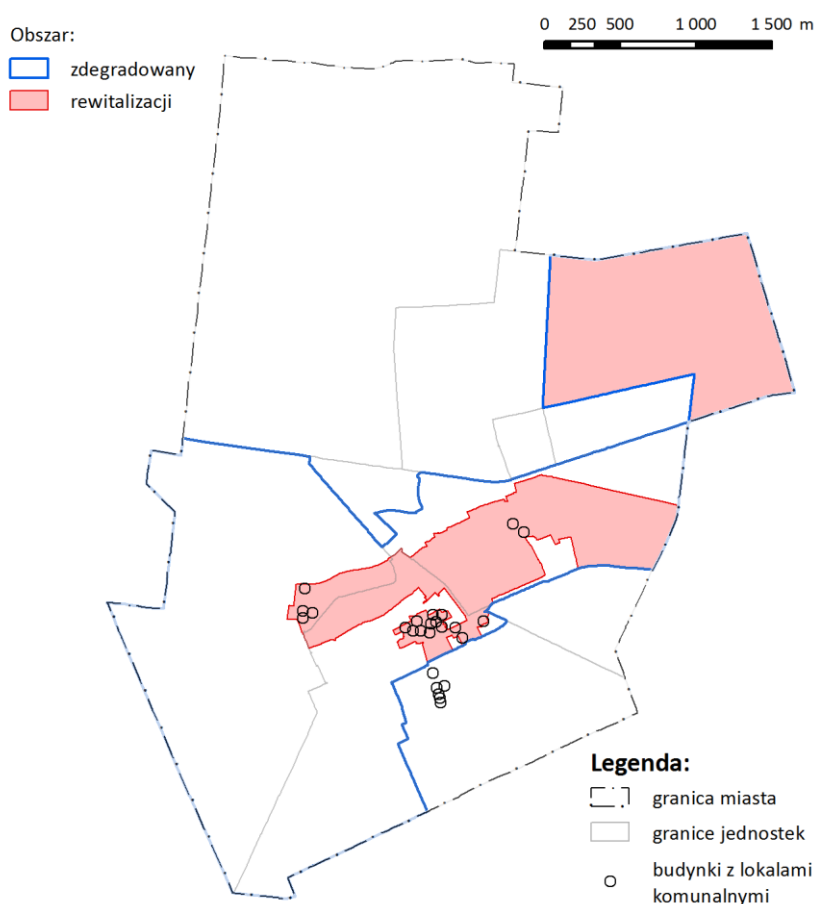

Rysunek 5.2.3. Sieć telekomunikacyjna na tle obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Starostwa Powiatowego w Wysokiem Mazowieckiem

3.3. Obszar rewitalizacji

Obszar zamieszkały nie mógł zostać w całości uznany za obszar rewitalizacji. Przekraczał on bowiem oba limity zdefiniowane w ustawie tj. udziału w powierzchni gminy (20%) oraz ludności (30%). Fakt ten spowodował konieczność ograniczenia zamieszkałej części obszaru rewitalizacji względem zamieszkałej części obszaru zdegradowanego. W tym celu posłużono się warunkiem znaczenia (istotności) obszaru rewitalizacji dla rozwoju gminy (miasta). W wyznaczaniu granic zamieszkałej części obszaru rewitalizacji w głównej mierze wzięto pod uwagę rozmieszczenie komunalnego zasobu mieszkaniowego miasta oraz możliwość uzyskania spójnego przestrzennie obszaru, co w przyszłości pozwoli na łatwiejsze zarządzanie procesem

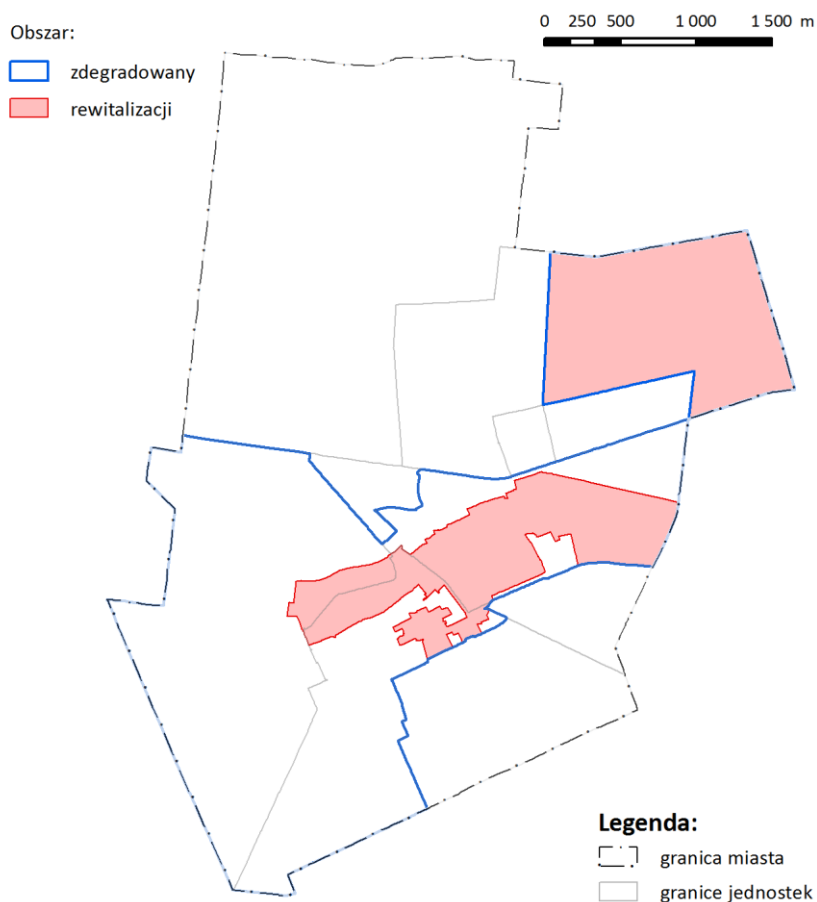
rewitalizacji m.in. na etapie jego wdrażania.

Rys. 3.3.1. Komunalny zasób mieszkaniowy na tle obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie i in.

Konsekwencją obu procesów tj. delimitacji zarówno obszaru zdegradowanego i rewitalizacji dla obszaru zamieszkałego, jak i niezamieszkałego, powojkowego w mieście, było wyznaczenie **obszaru rewitalizacji** w granicach przedstawionych na Rys. 3.3.2 obejmujący łącznie **272,2 ha (17,9% ogółu powierzchni)** oraz **2696 mieszkańców (28,7% ogółu mieszkańców)**, na który składały się dwa podobszary rewitalizacji:

- **Podobszar Centralny** obejmujący łącznie **125,7 ha (8,3% ogółu powierzchni)** oraz **2696 mieszkańców (28,7% ogółu mieszkańców)**,
- **Podobszar Powojaskowy** – obejmujący łącznie **146,5 ha (9,6% ogółu powierzchni)**.

Rys. 3.3.2. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie i in.

Tab. 3.3.1. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem

Obszar	Powierzchnia		Ludność	
	ha	Udział w %	Liczba	Udział w%
Obszar zdegradowany	724,8	47,6	7023	74,7
w tym Podobszar Centralny (zamieszkały)	578,3	38,0	7023	74,7
w tym Podobszar Powojaskowy (niezamieszkały powojaskowy)	146,5	9,6	-	-
Obszar rewitalizacji	272,2	17,9	2696	28,7
w tym Podobszar Centralny (zamieszkały)	125,7	8,3	2696	28,7
w tym Podobszar Powojaskowy (niezamieszkały powojaskowy)	146,5	9,6	-	-
Miasto	1523,6	100,0	9396	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie i in.

Tab. 3.3.2. Jednostki urbanistyczne Miasta Wysokie Mazowieckie.

Nazwa jednostki	Ludność		Powierzchnia	
	Liczba	Udział [%]	ha	Udział [%]
1000-lecia i 30-lecia	1482	15,8	140,6	9,2
ADM	4662	49,6	156,0	10,2
im. Kardynała Wyszyńskiego	442	4,7	21,5	1,4
Jutrzenki	1100	11,7	115,2	7,6
Nowe Osiedle	49	0,5	13,2	0,9
Targówek	879	9,4	281,7	18,5
Zorza	782	8,3	41,6	2,7
Niezamieszkałe	0	0,0	464,2	30,5
Powojaskowy	0	0,0	289,6	19,0
Miasto	9396	100,0	1523,6	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie

4. POGŁĘBIONA DIAGNOZA OBSZARU REWITALIZACJI

Dla zachowania możliwie wysokiej czytelności pogłębionej diagnozy Podobszaru Centralnego posłużono się strukturą jak najbardziej zbliżoną do struktury wykorzystanej w przypadku diagnoz i analiz służących wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

4.1. Podobszar Centralny

4.1.1. Zjawiska społeczne

Na potrzeby tej części opracowania analizowane negatywne zjawiska społeczne podzielono na siedem głównych grup zjawisk. Były to:

1. Demografia.
2. Ubóstwo.
3. Osoby ze szczególnymi potrzebami.
4. Bezrobocie.
5. Bezpieczeństwo.
6. Kapitał społeczny.
7. Edukacja.

W tak wyznaczonych grupach analizowano zarówno procesy o charakterze kryzysowym, jak również silne strony wyznaczonego podobszaru rewitalizacji. Oba te elementy, ze względu na swoje znaczenie dla dalszych części programu, zostały podsumowane dla każdej z grup zjawisk problemowych.

Demografia

Zagadnienia demograficzne, choć nie wymienione wprost w *Ustawie o rewitalizacji* stanowią ważny i powszechnie stosowany w opracowaniach związanych z delimitacją obszaru zdegradowanego i rewitalizacji element analiz. Na potrzeby niniejszego opracowania za podstawowe zagadnienie uznano kwestie związane z procesami starzenia się społeczeństwa. Uzupełniającym elementem, który nie był brany pod uwagę w kontekście samej kwalifikacji obszaru jako objętego kryzysem w sferze społecznej była dynamika liczby ludności w latach 2015-2020.

Problemy demograficzne zidentyfikowano na podstawie dwóch wskaźników cząstkowych. Były to:

1. Wskaźnik obciążenia demograficznego – liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2020 r.
2. Wskaźnik salda liczby ludności w latach 2015-2020 w %.

Na podstawie wskaźników cząstkowych sporządzono zestawienia tabelaryczne oraz w celu ich większej czytelności, również wizualizacje graficzne w postaci wykresów.

Obciążenie demograficzne

Jedną z podstawowych miar demograficznych jest wskaźnik obciążenia demograficznego rozumiany jako liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym³³. Wskaźnik ten ma za zadanie oddawać strukturę ekonomiczną ludności, poprzez porównanie liczby osób, które są w wieku nieaktywnym zawodowo, do osób w wieku, który odpowiada za osoby aktywne zawodowo.

Wskaźnik obciążenia demograficznego dla podobszaru rewitalizacji wyniósł w roku 2022 82,7 i był wyraźnie wyższy tzn. o 4,8 punktów procentowych od wartości z roku 2019. Analogiczne wskaźniki dla całego miasta były niższe i kształtowały się, odpowiednio, na poziomie 82,5 w roku 2022 i 75,5 w 2019 r. Obciążenie demograficzne podobszaru rewitalizacji było zatem wyższe od poziomu ogólnomiejskiego, niemniej jednak w analizowanym okresie czasu wartości te zbliżyły się do siebie, co świadczy o wyraźnie wyższej dynamice tego zjawiska w przypadku całego miasta.

³³ Ze względu na dostępność szczegółowych danych za wiek produkcyjny przyjęto grupy wiekowe ludności 18-59 lat zarówno w przypadku kobiet, jak i mężczyzn.

Tab. 4.1.1. Współczynnik obciążenia demograficznego w Wysokiem Mazowieckiem w latach: 2019 oraz 2022

Rok	Grupy ekonomiczne wieku	Podobszar Centralny		Miasto	
		Liczba	Udział w %	Liczba	Udział w %
2019	Przedprodukcyjny	501	18,5	1 816	19,8
	Produkcyjny	1 531	56,6	5 362	58,5
	Poprodukcyjny	692	25,6	2 234	24,4
	Ogółem	2 725	100,6	9 412	102,7
	Współczynnik obciążenia demograficznego	77,9		75,5	
2022	Przedprodukcyjny	519	19,2	1 800	19,6
	Produkcyjny	1 482	54,7	5 022	54,8
	Poprodukcyjny	707	26,1	2 344	25,6
	Ogółem	2 707	100,0	9 166	100,0
	Współczynnik obciążenia demograficznego	82,7		82,5	

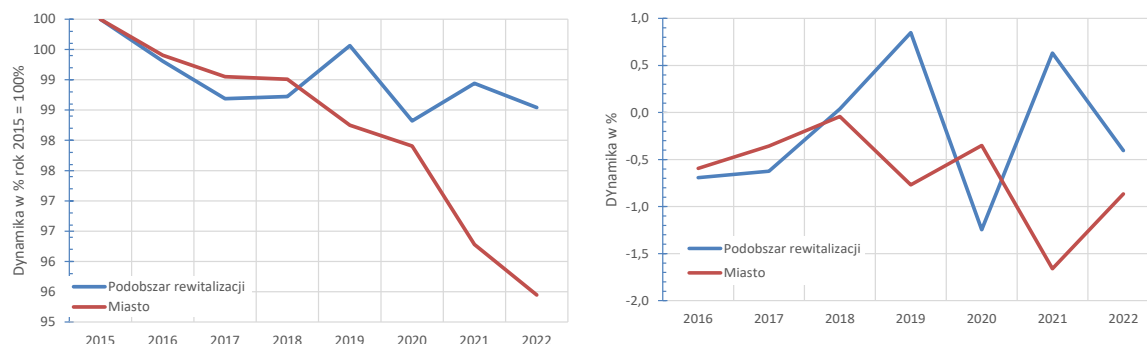
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie

Dynamika liczby ludności

Dynamika liczby ludności jest wskaźnikiem, który w syntetyczny sposób przybliża kondycję demograficzną danego obszaru, jak również, pośrednio, pozwala wnioskować o jego atrakcyjności osiedleńczej. W latach 2015-2022 liczba mieszkańców⁴ podobszaru rewitalizacji spadła z 2742 osób do 2702 osób tj. o 40 osób. W wymiarze względnym spadek ten wyniósł zatem -1,5%, co w konsekwencji dało średnioroczny spadek w tym okresie wynoszący 0,2%. W tym samym czasie liczba ludności miasta Wysokie Mazowieckie zmniejszyła się z 9554 osób do 9157 osób tj. o 437 osób. Tym samym, w ujęciu względnym, spadek ten wyniósł 4,6%, co odpowiadało średniemu, rocznemu ubytkowi na poziomie blisko 0,7%, a więc ponad trzykrotnie wyższym niż w przypadku podobszaru Centralnego.

W ujęciu szczegółowym, w poszczególnych latach, dynamika liczby ludności wykazywała pewne zróżnicowanie. W przypadku podobszaru rewitalizacji w latach 2019 i 2021 liczba ludności zwiększyła się, odpowiednio o 0,8% i 0,6%, co należy wiązać z nowymi inwestycjami mieszkaniowymi. Jednocześnie, największy, względny ubytek ludności odnotowano w roku 2020 (-1,2%), podczas, gdy w przypadku całego miasta był to rok następny tj. 2021 (-1,7%). Trend dynamiki ludności na podobszarze rewitalizacji w analizowanym okresie czasu, ocenić można jako, pomimo widocznych jego wahań w ujęciu rok do roku, względnie korzystny. Dla odmiany, trend dynamiki ludności dla całego miasta był w analizowanym okresie czasu wyraźnie negatywny. Co więcej, wyraźnie widoczne jest jego pogłębienie od roku 2020 począwszy, co można wiązać z negatywnymi skutkami demograficznymi pandemii SARS-Cov-2.

⁴ Tzn. zameldowanych stale oraz czasowo.

Rys. 4.1.1. Dynamika liczby ludności na podobszarze Centralnym w Wysokim Mazowieckiem w latach 2015-2022.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie.

Podsumowanie

Z punktu widzenia procesu rewitalizacji podobszaru Centralnego, do głównych wyzwań podobszaru rewitalizacji zaliczyć należy:

- szybko rosnące i wysokie obciążenie demograficzne ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku nieprodukcyjnym.

Natomiast do głównych potencjałów podobszaru należała:

- korzystna, w skali całego miasta, dynamika liczby ludności.

Ubóstwo

Problemy związane z występowaniem na obszarze miasta ubóstwa postanowiono przybliżyć za pomocą dwóch wskaźników:

- liczby osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS ogółem w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców,
- liczby osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.

Podstawowym okresem analizy danych został okres lat 2019-2022. Dla uzyskania pełniejszego obrazu analizowanych zjawisk przedstawiono również dane odnoszące się do kontekstu ogólnomiejskiego dla dłuższego okresu czasu tj. lat 2015-2022. Poziom analizowanych wskaźników skonfrontowano dodatkowo z wynikami badań ankietowych oraz wywiadów grupowych.

Korzystający z MOPS ogółem

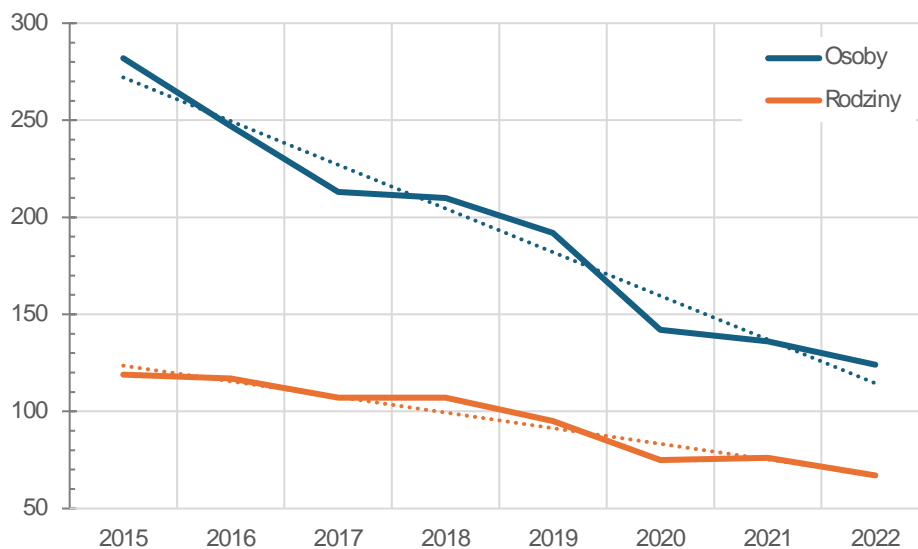
Liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS ogółem w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, oddaje poziom natężenia problemów społecznych i znajduje szerokie zastosowanie w przybliżaniu problemów związanych z ubóstwem w skali wewnątrzmięskiej. Kategoria ta obejmuje wszystkie osoby w rodzinach korzystających z pomocy MOPS bez względu

na powód wsparcia. Jednocześnie, jedna osoba może korzystać z tego wsparcia z różnych powodów.

Wsparcie MOPS w latach 2015-2022 systematycznie malało i osiągnęło w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r. poziom 124 osób funkcjonujących w 67 rodzinach. Spadek w analizowanym okresie czasu wyniósł zatem 56%, co było wynikiem zmniejszenia się liczby rodzin o 52 i osób w rodzinach o 158. Blisko połowa tych spadków mierzona w wartościach bezwzględnych przypadała na lata 2019-2022. Wyniosły one odpowiednio: 68 osób w rodzinach (-35,4%) i 28 rodzin (-29,5%).

W przypadku Podobszaru Centralnego spadek intensywności wsparcia MOPS był w latach 2019-2022 nieznacznie tylko niższy od tendencji zaobserwowanej dla całego miasta. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy MOPS zmniejszyła się z 122 osób w roku 2019 do 73 osób w 2022 r. a więc o 49%. Niezależnie od opisanego powyżej trendu, Podobszar Centralny pozostawał terenem o bardzo wysokiej koncentracji klientów pomocy społecznej. W roku 2022 odpowiadał on za blisko 59% ogółu takich osób w skali całego miasta. Był to wynik nieznacznie tylko niższy od analogicznej wartości dla roku 2019 wynoszącej 64%.

Intensywność pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji odzwierciedla również wskaźnik liczby osób w rodzinach otrzymujących pomoc MOPS w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W roku 2022 osiągnął on poziom 27,0 i co stanowiło wartość o blisko 40% niższą od poziomu z roku 2019 wynoszącego 44,7. Jednocześnie była to wartość blisko dwukrotnie wyższa od wartości referencyjnej dla miasta, która w analogicznym okresie czasu spadła z 20,2 w roku 2019 do 13,5 w 2022 (-32,8%).

Rys. 4.1.2. Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS ogółem w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2015-2020 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Wysokiem Mazowieckiem

Tab. 4.1.2. Liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS ogółem na Podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2019-2022 r.

Rok	Podobszar Centralny				Miasto	
	Osoby w rodzinach					
	Liczba	Udział w %	Na 1 tys. mieszk.	% wartości dla miasta	Liczba	Na 1 tys. mieszk.
2019	122	64,2	44,7	221,7	190	20,2
2020	77	54,6	28,6	190,3	141	15,0
2021	63	46,7	23,2	158,9	135	14,6
2022	73	58,9	27,0	199,5	124	13,5
Saldo 2019-2022	-49	-5,3	-17,7	-22,2	-66	-6,6

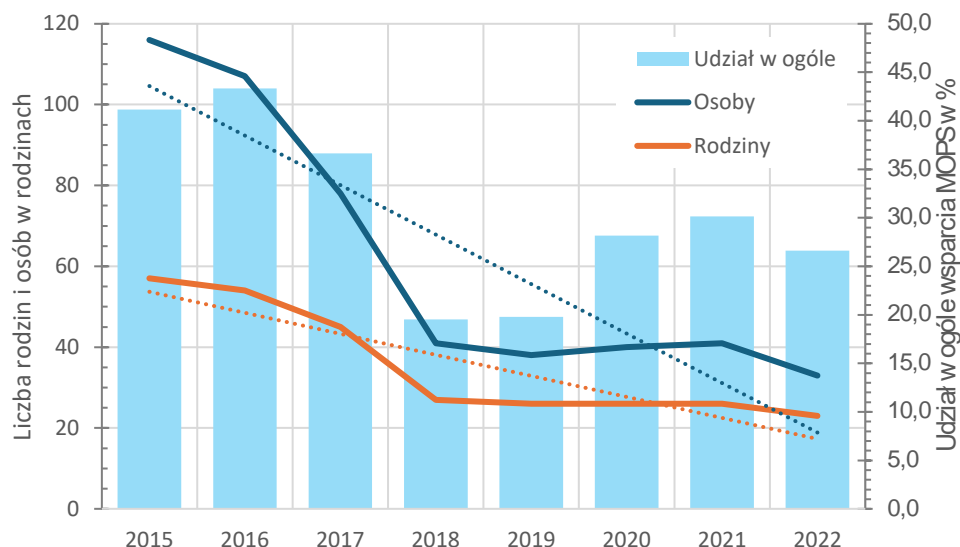
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta oraz MOPS w Wysokiem Mazowieckiem

Korzystający z MOPS –ubóstwo

Liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS w powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, oddaje poziom natężenia problemów związanych bezpośrednio z trudną sytuacją materialną i znajduje powszechne zastosowanie w przybliżaniu problemów związanych z ubóstwem w skali wewnątrzmięskiej. Kategoria ta obejmuje w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z tego powodu, co nie wyklucza występowania w takich rodzinach również innych powodów wsparcia.

Wsparcie MOPS z powodu ubóstwa w latach 2015-2022 systematycznie malało i osiągnęło w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r. poziom 33 osób funkcjonujących w 23 rodzinach. Spadek w analizowanym okresie czasu wyniósł zatem aż 72%, co było wynikiem zmniejszenia się liczby rodzin o 34 i osób w rodzinach o 83. Szczególnie gwałtowny charakter tendencja ta przybrała w okresie 2016-2019, kiedy to liczba osób w rodzinach spadła o 66 osób, a więc o prawie 62%.

W przypadku Podobszaru Centralnego spadek intensywności wsparcia MOPS z powodu ubóstwa był w latach 2019-2022 zauważalnie niższy od tendencji zaobserwowanej dla całego miasta. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z powodu ubóstwa zmniejszyła się z 31 osób w roku 2019 do 22 osób w 2022 r. co odpowiadało spadkowi o 29%. Niezależnie od opisanego powyżej trendu, Podobszar Centralny pozostawał terenem o wyjątkowo wysokiej koncentracji takich osób. W roku 2022 odpowiadał on za 2/3 ogółu takich osób w skali całego miasta. Był to wynik niższy od analogicznej wartości dla roku 2019 wynoszącej ponad ¾.

Rys. 4.1.3. Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu ubóstwa w Wysokim Mazowieckiem w latach 2015-2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Wysokim Mazowieckiem

Intensywność pomocy społecznej na podobszarze rewitalizacji odzwierciedla również wskaźnik liczby osób w rodzinach otrzymujących pomoc MOPS z powodu ubóstwa w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. W roku 2022 osiągnął on poziom 8,1 i co stanowiło wartość o blisko 28% niższą od poziomu z roku 2019 wynoszącego 11,4. Jednocześnie, była to wartość blisko dwukrotnie wyższa od wartości referencyjnej dla miasta, która w analogicznym okresie czasu spadła z 4,2 w roku 2019 do 3,6 w 2022 (-15,1%).

Tab. 4.1.3. Liczba osób w rodzinach korzystających z wsparcia MOPS z powodu ubóstwa na Podobszarze Centralnym w Wysokim Mazowieckiem w latach 2019-2022.

Rok	Podobszar Centralny				Miasto	
	Osoby w rodzinach					
	Liczba	Udział w %	Na 1 tys. mieszk.	% wartości dla miasta	Liczba	Na 1 tys. mieszk.
2019	31	77,5	11,4	267,6	40	4,2
2020	32	86,5	11,9	301,3	37	3,9
2021	30	75,0	11,1	255,4	40	4,3
2022	22	66,7	8,1	225,9	33	3,6
Saldo 2019-2022	-9	-10,8	-3,2	-41,7	-7	-0,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta oraz MOPS w Wysokim Mazowieckiem

Uzupełnieniem analiz wskaźnikowych były badania ankietowej oraz w ramach analizy jakościowej wywiady grupowe. Oba te narzędzia nie wykazały kwestii związanych z ubóstwem jako szczególnie charakterystycznych dla podobszaru rewitalizacji. W przypadku badań ankietowych brak było wskazań na problemy dotyczące ubóstwa w przypadku pytań otwartych. Dodatkowo zaś, kwestie pomocy dla osób w trudnej sytuacji życiowej na podobszarze rewitalizacji znalazły się wśród pięciu najwyżej ocenionych przez respondentów z wynikiem wynoszącym 4,27.

Podsumowanie

Z punktu widzenia procesu rewitalizacji podobszaru Centralnego, do głównych wyzwań podobszaru rewitalizacji zaliczyć należy zatem:

- wysokie natężenie zjawiska ubóstwa na podobszarze rewitalizacji w skali całego miasta.

Natomiast do głównych potencjałów podobszaru należały:

- korzystne tendencje w zakresie intensywności zjawiska ubóstwa na podobszarze rewitalizacji,
- wysoka ocena wsparcia miasta dla osób w trudnej sytuacji życiowej zamieszkałych na podobszarze rewitalizacji.

Osoby ze szczególnymi potrzebami

Nowelizacja *Ustawy o rewitalizacji* w części dotyczącej zagadnień społecznych decydujących o poziomie degradacji danego obszaru (art. 9 ust. 1) wprowadziła liczbę mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Za takie uważane są osoby, które *ze względu na swoje cechy zewnętrzne lub wewnętrzne, albo ze względu na okoliczności, w których się znajduje, musi podjąć dodatkowe działania lub zastosować dodatkowe środki w celu przezwyciężenia bariery, aby uczestniczyć w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami*. Katalog osób ze szczególnymi potrzebami wskazany w Programie Dostępność Plus 2018-2025 jest szeroki i obejmuje m. in.:

- osoby poruszające się przy pomocy sprzętu wspomagającego (kul, balkoników, protez, wózków inwalidzkich itp.),
- osoby z uszkodzonym narządem słuchu lub wzroku,
- osoby z trudnościami manualnymi i poznawczymi (np. po udarze, cierpiący na chorobę Alzheimera),
- osoby starsze i osłabione chorobami, słabsze fizycznie, o ograniczonej sprawności,
- kobiety w ciąży,
- osoby z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
- osoby z ciężkim lub nieporęcznym bagażem.

Na potrzeby niniejszego opracowania wybrano cztery grupy osób ze szczególnymi potrzebami, które przybliżają te zagadnienia. Były to osoby:

- starsze tj. w wieku senioralnym (60 lat i więcej),
- niepełnosprawne,
- długotrwale chore,

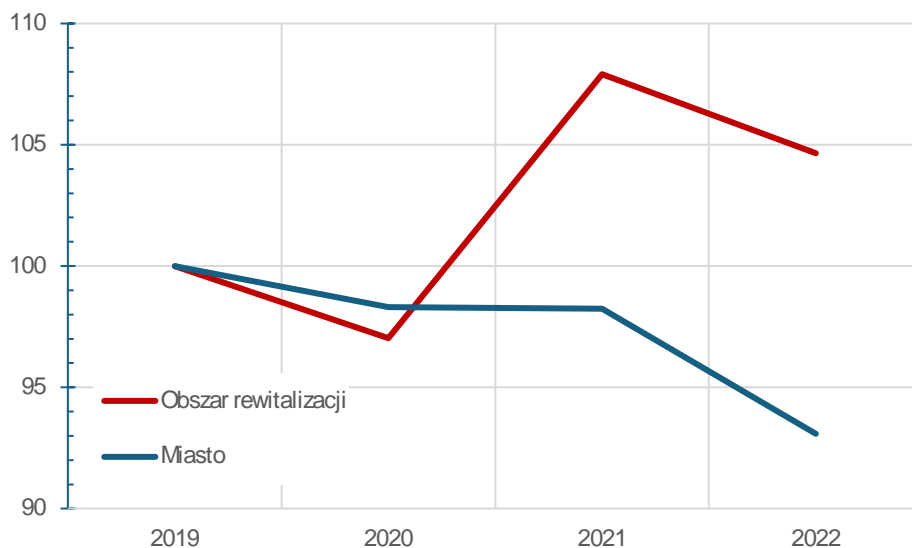
- z małymi dziećmi.

Dzieci do lat 6

Grupa osób w wieku do lat 6 obejmuje swoim zakresem również dzieci do lat 3, które w dużej mierze poruszają się przy wykorzystaniu wózków. Ze względu na funkcjonalności systemu ewidencji ludności funkcjonującego w UM Wysokie Mazowieckie możliwa do wyodrębnienia była jedynie kategoria do lat 6 i dla takiej przeprowadzono poniższą analizę.

Liczba dzieci w wieku od 0 do 6 lat wyniosła w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r. 687 osób. W analizowanym okresie czasu tj. lat 2019-2022 ta grupa wiekowa zmniejszyła się zatem w skali miasta o 51 dzieci, co odpowiadało spadkowi o prawie 7%. O ile w latach 2020-2021 liczba dzieci w wieku 0-6 lat pozostawała na w miarę stałym poziomie tj. 725-726 osób, o tyle roku 2022 nastąpił jej gwałtowny spadek. Tendencję tę można wiązać z silnie negatywnym oddziaływaniem pandemii SAR-Cov-2, kryzysu energetycznego i pogarszającej się sytuacji makroekonomicznej, na decyzje o posiadaniu dziecka.

W przypadku Podobszaru Centralnego w latach 2019-2022 liczba dzieci w wieku 0-6 lat wzrosła z 197 do 206, co oznaczało jej wzrost o 9 dzieci (4,6%). Podobszar zatem charakteryzował się odmienną, od zaobserwowanej w przypadku całego miasta, tendencją. Równocześnie populacja dzieci w tym wieku zamieszkujących podobszar rewitalizacji zwiększyła swój udział w ogóle dzieci w tym wieku w mieście z 26,7% do 30,0%. Pozytywne efekty tego zjawiska zaobserwować można również w przypadku dynamiki liczby dzieci w wieku 0-6 lat odnoszącej się do roku 2019 jako punktu wyjściowego.

Rys. 4.1.4. Dynamika liczby osób w wieku do lat 6 w ogóle mieszkańców w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2019-2022.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Wysokiem Mazowieckiem

Tab. 4.1.4. Udział osób w wieku do lat 6 w ogóle mieszkańców na podobszrze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2019-2022.

Rok	Podobszar Centralny				Miasto	
	Osoby w wieku 0-6 lat					
	Liczba	Udział w %	na 100 mieszkańców	% wartości dla miasta	Liczba	na 100 mieszkańców
2019	197	26,7	7,2	92,0	738	7,8
2020	191	26,3	7,1	91,6	726	7,7
2021	212	29,3	7,8	99,7	725	7,8
2022	206	30,0	7,6	101,5	687	7,5
Saldo 2019-2022	9	3,3	0,4	9,5	-51	-0,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Wysokiem Mazowieckiem

Udział dzieci w wieku 0-6 lat w ogóle populacji podobszaru rewitalizacji oraz miasta był do siebie zbliżony i wynosił w latach 2019-2022 ok. 7%. Efektem opisanych powyżej, korzystnych tendencji demograficznych był jego nieznaczny wzrost z poziomu 7,2% w 2019 r. do 7,6% w 2022. Tym samym, podobszar rewitalizacji osiągnął wartość analizowanego wskaźnika minimalnie wyższą od wartości referencyjnej dla całego miasta wynoszącej 7,5.

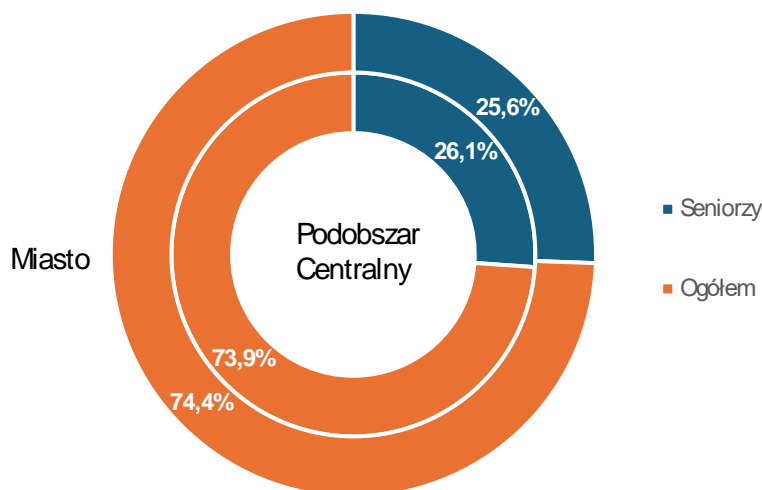
Osoby w wieku senioralnym

Grupa osób w wieku senioralnym obejmuje mieszkańców i mieszkanki w wieku 60 lat i więcej. Uważa się dość powszechnie, że wiek ten koreluje z całym szeregiem ograniczeń o charakterze zdrowotnym, w tym takich, które utrudniają przemieszczanie się. Udział osób w wieku senioralnym w ogóle liczby ludności jest jednym z najczęściej stosowanych wskaźników oddających procesy starzenia się ludności. Jego bezsprzeczną zaletą jest na ogół dość dobra dostępność do danych na poziomie wewnętrznym.

Liczba seniorów wyniosła w mieście w 2022 r. 2,7 tys., co odpowiadało prawie 25.6% udziałowi w ogóle populacji. W stosunku do roku 2019 liczba ta wzrosła o 110, a więc o blisko 5%. W tym samym okresie czasu, liczba seniorów na podobszarze rewitalizacji wzrosła z 692 w roku 2019 do 707 w roku 2022. Wzrost liczby seniorów o 15 osób wyrażony w wartościach względnych wyniósł więc nieznacznie powyżej 2% i był wyraźnie niższy od analogicznej wartości dla całego miasta.

Podobszar rewitalizacji odpowiadał za 30% ogółu populacji seniorów w mieście. Wskaźnik ten w latach 2019-2022 nieznacznie zmniejszył się. W roku 2019 analogiczna wartość wynosiła bowiem 31%.

Sam udział seniorów w ogóle populacji danego obszaru był w przypadku podobszaru Centralnego oraz całego miasta dość wyraźnie zbliżony. Wartość ta dla podobszaru rewitalizacji wyniosła w 2022 roku 26,1 i była nieznacznie wyższa od wartości referencyjnej dla całego miasta (25,6%). Jednocześnie, była ona również wyższa od analogicznej wartości odnotowanej w roku 2019 i wynoszącej 25,4%. Procesy starzenia się mieszkańców miasta przebiegały w analizowanym okresie czasu wyraźnie, bo dwuipółkrotnie szybciej, niż w przypadku tendencji dla obszaru rewitalizacji. Niezależnie od tego, w obu przypadkach liczba seniorów wyrażona w wartościach

bezwzględnych zwiększała się.

Rys. 4.1.5. Udział osób w wieku senioralnym w ogóle mieszkańców w Wysokim Mazowieckiem w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie

Tab. 4.1.5. Udział osób w wieku senioralnym w ogóle ludności na Podobszarze Centralnym w Wysokim Mazowieckiem w latach 2019 i-2022 r.

Rok	Liczba ludności	Podobszar Centralny		Miasto	
		Liczba	Udział w %	Liczba	Udział w %
2019	W wieku senioralnym	692	25,4	2234	23,7
	Ogółem	2725	100,0	9412	100,0
2022	W wieku senioralnym	707	26,1	2344	25,6
	Ogółem	2707	100,0	9166	100,0
Saldo 2019-2022	W wieku senioralnym	15	0,7	110	1,8
	Ogółem	-17	-	-246	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie

Długotrwała choroba

Długotrwała lub ciężka choroba, to drugi, obok niepełnosprawności, powód wsparcia MOPS bezpośrednio odnoszący się do sytuacji zdrowotnej mieszkańców. W Wysokim Mazowieckiem w 2022 r. liczba osób w rodzinach objętych tego rodzaju wsparciem wyniosła 56. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dało to wskaźnik wynoszący 6,1. Analogiczne wartości dla podobszaru rewitalizacji wyniosły 34 osoby w rodzinach i 12,6 osób w rodzinach na 1 tys.

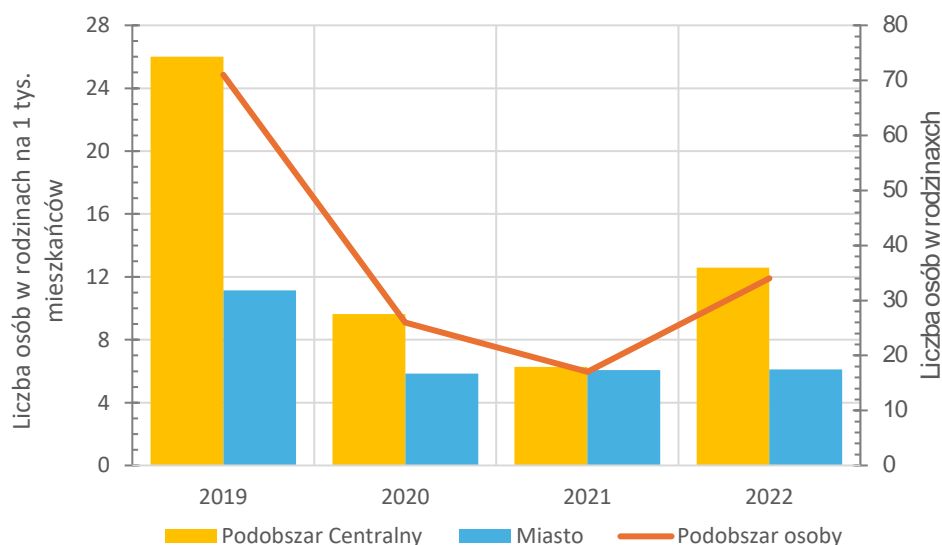
mieszkańców. Podobszar Centralny charakteryzował się zatem ponad dwukrotnie wyższym natężeniem analizowanego zjawiska, w stosunku do poziomu dla całego miasta.

Jednocześnie, podobszar rewitalizacji odpowiadał za 60% ogółu osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z tego tytułu. W latach 2019-2022 udział ten uległ nieznacznemu spadkowi z poziomu prawie 68%.

Tab. 4.1.6. Osoby w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w Wysokiem Mazowieckiem w 2019-2022 r.

Rok	Podobszar Centralny				Miasto	
	Osoby w rodzinach					
	Liczba	Udział w %	Na 1 tys. mieszk.	% wartości dla miasta	Liczba	Na 1 tys. mieszk.
2019	71	67,6	26,0	233,5	105	11,1
2020	26	47,3	9,6	164,7	55	5,9
2021	17	30,4	6,3	103,4	56	6,1
2022	34	60,7	12,6	205,8	56	6,1
Saldo 2019-2022	-37	-6,9	-13,4	-27,7	-49	-5,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta oraz MOPS w Wysokiem Mazowieckiem

Rys. 4.1.6. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 tys. mieszkańców na Podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2019-2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta oraz MOPS w Wysokiem Mazowieckiem

Niepełnosprawność

Liczbę osób niepełnosprawnych przybliżono za pomocą wskaźnika liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z powodu niepełnosprawności w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców. Wskaźnik ten, jakkolwiek ogranicza się tylko do osób niepełnosprawnych spełniających kryterium dochodowe, w praktyce rewitalizacyjnej jest powszechnie stosowany ze względu na względną łatwość pozyskania. Liczba osób w takiej sytuacji wyniosła w 2022 r. 45. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dało to wynik 5,5. W tym samym roku intensywność

występowania zjawiska niepełnosprawności na Podobszarze Centralnym była ponad dwuipółkrotnie wyższa i wynosiła 14,4 osób w rodzinach na 1 tys. mieszkańców.

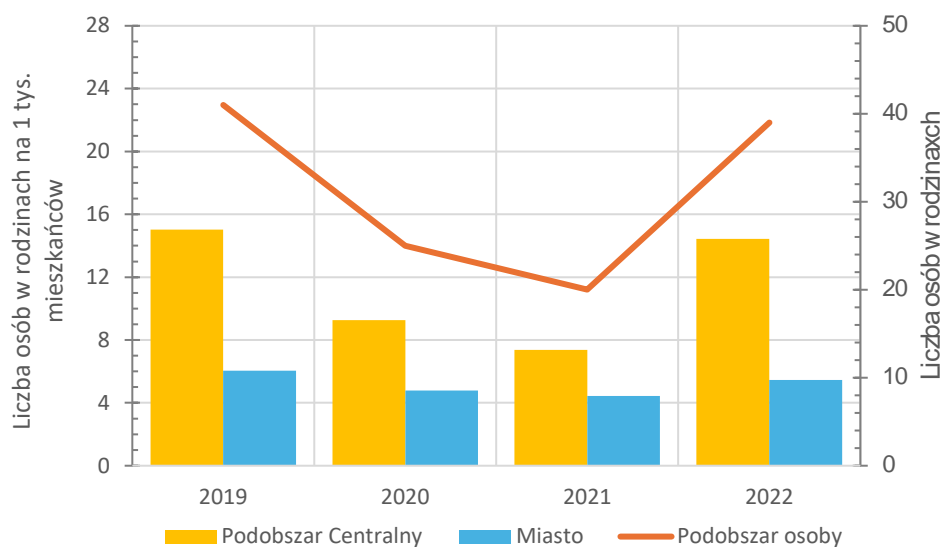
Liczba osób w rodzinach objętych wsparciem MOPS z powodu niepełnosprawności w przypadku całego miasta, w latach 2019-2022 spadła o 7 osób. W przypadku podobszaru rewitalizacji spadek ten wyniósł już tylko 2 osoby. Co więcej, liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z tego tytułu na podobszarze rewitalizacji stanowiła w 2022 r. aż 78% ogółu takich przypadków odnotowanych w mieście. W latach 2019-2022 udział ten wzrósł o ponad 8 punktów procentowych tj. z poziomu blisko 72%

Tab. 4.1.7. Osoby w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z powodu niepełnosprawności w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2019-2022 r.

Rok	Podobszar Centralny				Miasto	
	Osoby w rodzinach					
	Liczba	Udział w %	Na 1 tys. mieszk.	% wartości dla miasta	Liczba	Na 1 tys. mieszk.
2019	41	71,9	15,0	248,4	57	6,0
2020	25	55,6	9,3	193,6	45	4,8
2021	20	48,8	7,4	166,1	41	4,4
2022	39	78,0	14,4	264,3	50	5,5
Saldo 2019-2022	-2,0	6,1	-0,6	16,0	-7,0	-0,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta oraz MOPS w Wysokiem Mazowieckiem

Intensywność zachodzących procesów wskazuje zarówno na bardzo wysoki poziom koncentracji zjawiska niepełnosprawności na podobszarze rewitalizacji, jak również na jego dalsze nasilanie się w wymiarze względnym.

Rys. 4.1.7. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z powodu niepełnosprawności na 1 tys. mieszkańców na Podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2019-2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta oraz MOPS w Wysokiem Mazowieckiem

Podsumowanie

Z punktu widzenia koncentracji na Podobszarze Centralnym osób ze szczególnymi potrzebami, do głównych wyzwań zaliczyć należały:

- ponadprzeciętna koncentracja osób w wieku senioralnym,
- rosnąca liczba osób w wieku senioralnym,
- bardzo wysoka i rosnąca koncentracja osób niepełnosprawnych,
- wysoka koncentracja osób długotrwale lub ciężko chorych.

Natomiast do głównych potencjałów podobszaru należały:

- ponadprzeciętny udział dzieci w wieku 0-6 lat w ogóle populacji,
- rosnąca liczba dzieci w wieku 0-6 lat,
- niska dynamika przyrostu osób w wieku senioralnym.

Należy podkreślić, że ponadprzeciętna koncentracja zarówno grupy najmłodszych dzieci, seniorów, jak i wyjątkowo wysoka koncentracja osób chorych i niepełnosprawnych sprawiają, że jednym podstawowych wyzwań stojącym przed procesem rewitalizacji będzie zapewnienie zarówno odpowiedniej jakości usług dla tych grup mieszkańców, jak również dostępności architektonicznej dla nich budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej.

Bezrobocie

Jednym z podstawowych, negatywnych zjawisk społecznych, które wprost wymienione są w *Wytycznych ...* Ministerstwa Rozwoju jako podstawowe dla identyfikacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji jest bezrobocie. Zjawisko to najczęściej współwystępuje ze zjawiskiem ubóstwa i bardzo często jest jedną z przyczyn całego procesu wykluczenia pewnych grup mieszkańców. Jednocześnie skala problemów bezrobocia w Wysokiem Mazowieckiem należała do bardzo niskich. Z tego powodu, na potrzeby pogłębionej diagnozy ograniczono się do analizy dwóch szczególnych przypadków bezrobocia jakim były osoby bezrobotne: długotrwale oraz w wieku powyżej 50 lat. W rezultacie, do analizy wybrano dwa wskaźniki. Były to:

1. Liczba osób bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym.
2. Liczba osób bezrobotnych po 50 roku życia w przeliczeniu na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Bezrobotni długotrwale

Bezrobocie długotrwale jest zjawiskiem powszechnie uznawanym za wysoce negatywne. Może ono prowadzić do nasilenia się procesów wykluczania osób i rodzin nim dotkniętych nie tylko z perspektywy rynku pracy, ale również w wymiarze społecznym. Dlatego też, zjawisko to stało się częstym elementem badań zróżnicowania wewnątrzmijskiego negatywnych zjawisk społecznych. Kategoria osób bezrobotnych długotrwale obejmuje osoby bezrobotne dłużej niż 12 miesięcy i stanowi jedną z grup wyróżnianych w statystykach PUP, jako osoby bezrobotne w szczególnej sytuacji na rynku pracy.

Liczba osób długotrwale bezrobotnych wyniosła w 2019 r. 48 osób, co stanowiło 41 % ogółu osób długotrwale bezrobotnych w mieście. W przeliczeniu na 1 tys. osób w wieku produkcyjnym dało to wynik wynoszący 3,1, co było wartością o ponad 40% wyższą od poziomu ogólnomiejskiego (2,2). W 2022 r. liczba osób bezrobotnych długotrwale na obszarze rewitalizacji wzrosła o 7 do poziomu 55. Obszar rewitalizacji koncentrował zatem 42% ogółu osób bezrobotnych w takiej sytuacji na rynku pracy. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych długotrwale dla obszaru rewitalizacji wzrósł tym samym do 3,7 tj. o ponad 18%. W analogicznym okresie czasu wskaźnik dla całego miasta wzrósł o zbliżoną wartość tj. 18% do poziomu 2,6.

Bezrobotni po 50 roku życia

Grupą najstarszych osób bezrobotnych są osoby po 50 roku życia. Należą one do grupy osób najmniej mobilnych na rynku pracy, co dodatkowo komplikuje ich sytuację i sprawia, że procesy bezrobocia w tej grupie wiekowej należą do względnie trwałych.

Na terenie miasta w 2019 r. zamieszkiwało 65 osób bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia. W przeliczeniu na liczbę osób w wieku produkcyjnym dało to wynik 1,2. Analogiczne wartości dla obszaru rewitalizacji wyniosły: 29 osób i 1,9. Tym samym, obszar rewitalizacji odpowiadał za koncentrację prawie 45% osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia. Wartość ta obliczona dla roku 2022 wykazała zauważalny wzrost do poziomu 49%. Wzrost ten,

był efektem spadku liczby osób w grupie najstarszych osób bezrobotnych w skali całego miasta, przy niezmienionej ich liczbie w przypadku obszaru rewitalizacji.

Tab. 4.1.8. Bezrobotni ogółem, długotrwale i powyżej 50 roku życia na podobszarze rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem w roku 2019 i 2020 r.

Rok	Osoby	Podobszar Centralny				Miasto	
		Liczba	Udział w %	Na 100 osób w wieku produkcyjnym	% wartości dla miasta	Liczba	Na 100 osób w wieku produkcyjnym
2019	Bezrobotni długotrwale	48	41,0	3,1	143,6	117	2,2
	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	29	44,6	1,9	156,2	65	1,2
	W wieku produkcyjnym	1531	28,6	-	-	5362	-
2022	Bezrobotni długotrwale	55	42,3	3,7	143,4	130	2,6
	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	29	49,2	2,0	166,6	59	1,2
	W wieku produkcyjnym	1482	29,5	-	-	5022	-
Saldo 2019-2022	Bezrobotni długotrwale	7	1,3	0,6	-0,2	13,0	0,4
	Bezrobotni powyżej 50 roku życia	0	4,5	0,1	10,4	-6,0	0,0
	W wieku produkcyjnym	-50	0,9	-	-	-340	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP oraz Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie

Bezpieczeństwo

Zagadnienia związane z niskim poziomem bezpieczeństwa są jednymi z najważniejszych z punktu widzenia procesów wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Dlatego też należą do tych negatywnych zjawisk, które zostały wymienione wprost w *Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.* w ramach negatywnych zjawisk o charakterze społecznym.

Problemy związane z niskim poziomem bezpieczeństwa postanowiono, na potrzeby delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, przybliżyć na podstawie następujących danych:

- Uzyskanych w Komendzie Powiatowej Policji w Wysokiem Mazowieckiem w zakresie:
 - interwencji domowych w latach 2018-2020,
 - interwencji publicznych w latach 2018-2020.
- Uzyskanych w Komendzie Państwowej Straży Pożarnej w Wysokiem Mazowieckiem w zakresie:
 - Miejscowych zagrożeń bezpieczeństwa w latach 2017-2022,
 - Wypadków i kolizji w latach 2017-2022,
 - Pożarów odnotowanych w latach 2017-2022.

Na ich podstawie skonstruowano stosowne odnosząc poszczególne wartości do 1 tys. mieszkańców.

Interwencje domowe

Na terenie miasta Wysokie Mazowieckie w latach 2018-2020 r. odnotowano łącznie 168 interwencji domowych. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dało to wartość wskaźnika wynoszącą 17,9. Analogiczna wartość obliczona dla obszaru rewitalizacji wyniosła 15,3, co stanowiło zaledwie 85,3% wartości dla całego miasta.

Interwencje publiczne

Na terenie miasta Wysokie Mazowieckie w latach 2018-2020 r. odnotowano łącznie 2532 interwencje publiczne. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców dało to wartość wskaźnika wynoszącą 365,7. Analogiczna wartość obliczona dla obszaru rewitalizacji wyniosła 335,0, co stanowiło zaledwie 91,6% wartości dla całego miasta.

Miejscowe zagrożenia

W latach 2017-2022 na obszarze rewitalizacji odnotowano 1590 miejscowych zagrożeń. Liczba tego rodzaju zdarzeń wyniosła w tym samym okresie czasu na terenie miasta 1590. Udział obszaru rewitalizacji w analizowanym zjawisku wyniósł zatem zaledwie 6,5% przy wskaźniku przeliczonym na 1 tys. mieszkańców na poziomie 3,86, a więc kształtującym się na poziomie 23% wartości wskaźnika referencyjnego dla całego miasta (16,9).

Wypadki i kolizje

W latach 2017-2022 na obszarze rewitalizacji odnotowano 14 wypadków i kolizji. W tym samym okresie czasu na terenie całego miasta liczba tego rodzaju zdarzeń wyniosła 54. Tym samym, udział obszaru rewitalizacji w analizowanym zjawisku wyniósł 26%, przy wskaźniku przeliczonym na 1 tys. mieszkańców na poziomie 0,52, a więc kształtującym się na poziomie 90% wartości wskaźnika referencyjnego dla całego miasta (0,57).

Pożary

Liczba pożarów, które miały miejsce na obszarze rewitalizacji w latach 2017-2022 wyniosła 39. W tym samym czasie na obszarze całego miasta odnotowano ich 95. Obszar rewitalizacji odpowiadał zatem za 41% tego rodzaju zdarzeń. Wskaźnik liczby pożarów w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wyniósł 1,45, przy analogicznej wartości dla całego miasta wynoszącej 1,01. Był on zatem od niej o 43% wyższy.

Pozostałe

Wyraźnie zarysowującym się problem obszaru rewitalizacji są kwestie związane parkowaniem samochodów. Brak wystarczającej liczby miejsc do parkowania został zauważony przez zarówno przez przedsiębiorców, jak i mieszkańców. Według danych Straży Miejskiej w roku 2020 sam tylko Rynek Piłsudskiego odpowiadał za 30% ogółu wykroczeń związanych z bezpieczeństwem w komunikacji. Dodatkowo, w trakcie badań jakościowych zwrócono również uwagę na brak bezpiecznego miejsca do wysadzania dzieci dojeżdżających do szkół transportem indywidualnym.

Podsumowanie

Z punktu widzenia kwestii bezpieczeństwa na Podobszarze Centralnym do głównych wyzwań zaliczyć należały kwestie zidentyfikowane przede wszystkim w ramach analiz o charakterze jakościowym tj.:

- brak bezpiecznego miejsca do parkowania w pobliżu SP 1,
- braki w ogrodzeniu terenu SP 1
- problemy bezpieczeństwa związane z użytkownikami rejonu mostu na rz. Brok, w pobliżu szkoły podstawowej oraz średniej,
- problemy z użytkownikami pomieszczeń na dworcu PKS,
- wyścigi samochodowe w centrum miasta,
- niewystarczająca liczba miejsc parkingowych,
- wysoki poziom wykroczeń,
- wysokie natężenie pożarów w latach 2017-2022.

Natomiast do głównych potencjałów podobszaru należały:

- niski poziom interwencji publicznych w latach 2018-2020,
- niski poziom interwencji domowych w latach 2018-2020,
- niski poziom natężenia kolizji i wypadków,
- bardzo niski poziom natężenia miejscowych zagrożeń bezpieczeństwa.

Kapitał społeczny i uczestnictwo w życiu publicznym

Aktywność społeczna i jej poziom są jednymi ze zjawisk świadczących o znaczącym zaawansowaniu procesów degradacji struktur społecznych na obszarach zdegradowanych. Jednocześnie jest to jeden z ważnych wskaźników odzwierciedlających poziom kapitału społecznego, który w skali lokalnej w istotny sposób może wpływać na procesy rozwoju społeczno-gospodarczego.

Na kapitał społeczny składa się sieć społecznych relacji lojalności, zaufania i solidarności. W literaturze przedmiotu wyróżnia się dwie zasadnicze jego postaci:

1. Pierwszą jest kapitał społeczny wiążący, na który składają się relacje zachodzące wewnątrz danej społeczności.
2. Drugim, odnoszącym się do stosunków tej społeczności ze światem zewnętrznym jest kapitał społeczny pomostowy.

Obszary zdegradowane bardzo często charakteryzują się niskim poziomem kapitału pomostowego i jednocześnie zauważalnie wyższym niż w innych częściach miasta, poziomem kapitału społecznego wiążącego.

Do pomiarów poziomu kapitału pomostowego często bywa stosowany wskaźnik poziomu uczestnictwa w życiu społecznym i obywatelskim. Ze względu na kwestie dostępności danych, do jego przybliżenia najczęściej wykorzystuje się poziom frekwencji wyborczej. Innym, powszechnie wykorzystywanym do pomiaru kapitału pomostowego wskaźnikiem jest liczba organizacji pozarządowych przypadających na 1 tys. mieszkańców.

W konsekwencji, do próby przybliżenia kapitału społecznego na obszarze miasta przyjęto dwa wskaźniki:

- wyniki frekwencji z Wyborów do Rady Miasta Wysokie Mazowieckie w Wyborach samorządowych 2018,
- liczbę organizacji pozarządowych na 1 tys. mieszkańców.

Oba analizowane wskaźniki miały, z punktu widzenia delimitacji obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, charakter destymulacyjny. Dla wyznaczenia obszaru problemowego przyjęto zatem wartości niższe od wartości referencyjnych.

Wybory samorządowe 2018

Poziom uczestnictwa obywateli w wyborach samorządowych, parlamentarnych i prezydenckich oddaje także poziom współodpowiedzialności mieszkańców za społeczność lokalną lub za kraj. Im wyższa frekwencja wyborcza tym poziom ten i poziom kapitału społecznego pomostowego wyższy i *vice versa*. Niektórzy badacze przyjmują, że najlepszym miernikiem tego, czy mieszkańcy mają poczucie wpływu na swoje otoczenie jest skala ich udziału w wyborach samorządowych. Wynika to z mniejszego dystansu pomiędzy wyborcami a wybieranymi kandydatami. W przypadku wyborów lokalnych, zwłaszcza w mniejszych miejscowościach/gminach wyborca ma dużą szansę, aby takiego kandydata znać nawet osobiście. Zdecydowanie trudniej, aby doszło to do skutku, kolejno w przypadku: Wyborów do Sejmu RP,

Wyborów do Senatu RP, czy Wyborów Prezydenta RP. Na potrzeby niniejszej analizy jako wskaźnik oddający aktywność obywatelską przyjęto zatem frekwencję w I turze wyborów samorządowych w 2018 r.

Jako reprezentację frekwencji w Wyborach samorządowych 2018 przyjęto wyniki frekwencji z Wyborów do Rady Miasta Wysokie Mazowieckie. Na terenie miasta wyniosła ona 52,6%. Frekwencja wyborcza dla obszaru rewitalizacji była wyraźnie niższa i osiągnęła wynik 48,4%. Tym samym stanowiła 92% poziomu frekwencji odnotowanego dla całego miasta.

Organizacje pozarządowe

Jako drugi wskaźnik oddający aktywność społeczną na obszarze miasta przyjęto liczbę organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców.

W 2020 r. na obszarze miasta zarejestrowanych było 29 organizacji pozarządowych. W przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców liczba ta dała wartość wskaźnika wynoszącą 3,1. Obszar rewitalizacji odpowiadał za ponad połowę z tej liczby organizacji tj. 15 (52%). W konsekwencji, wskaźnik obliczony dla obszaru rewitalizacji, który wyniósł 3,1 był o 80% wyższy od wartości referencyjnej dla całego miasta.

Podsumowanie

Z punktu widzenia poziomu kapitału społecznego na Podobszarze Centralnym do głównych wyzwań zaliczyć należy:

- niski poziom aktywności obywatelskiej.

Głównym potencjałem podobszaru jest natomiast:

- wysoka koncentracja organizacji pozarządowych.

Poziom edukacji

Problemy natury społecznej wśród dzieci i młodzieży należą do dość trudno uchwytnych w kontekście analiz statystycznych zróżnicowania wewnątrzmijskiego. Podstawową miarą problemów społecznych w grupie najmłodszych mieszkańców miasta są kwestie znajdujące swoje odzwierciedlenie w ich problemach z nauką. Najczęściej tego rodzaju sytuacje wynikają z niekorzystnych zjawisk zachodzących w rodzinach i ich najbliższym otoczeniu. Analiza problemów związanych z edukacją dzieci i młodzieży stanowi zatem cenny kontekst problemów społecznych danego obszaru.

Do przybliżenia negatywnych zjawisk z zakresu edukacji wykorzystano trzy wskaźniki odnoszące się do wyników osiągniętych przez uczniów zamieszkałych w Wysokiem Mazowieckiem w egzaminie ósmoklasisty w roku szkolnych 2018/2019:

- Wyniki egzaminu z języka polskiego.
- Wyniki egzaminu z matematyki.
- Wyniki egzaminu z języka angielskiego.

Wskaźniki poziomu edukacji, podobnie jak m.in. frekwencja wyborcza należą, z punktu widzenia wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, do grupy destymulant. W konsekwencji, jako jednostki kryzysowe przyjęto te, w przypadku których wartości przez nie osiągnięte są niższe od wartości referencyjnych.

Do egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2018/2019 podeszło 133 uczniów zamieszkałych na terenie miasta.

Egzamin z języka polskiego

Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł dla uczniów zamieszkujących miasto 39,0 punktów. Przeciętny wynik egzaminu z tego przedmiotu był dla uczniów z obszaru rewitalizacji zauważalnie niższy i wyniósł 37,4 punktu, co odpowiadało niespełna 96% poziomu ogólnomiejskiego.

Egzamin z matematyki

Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł dla uczniów zamieszkujących miasto wyniósł 25,3 punktu. Analogiczny wynik osiągnięty przez uczniów z obszaru rewitalizacji był nieznacznie wyższy. Przeciętna wartość wynosząca 37,4 punktu, odpowiadała niespełna prawie 105% poziomu ogólnomiejskiego.

Egzamin z języka angielskiego

Średni wynik egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego w roku szkolnym 2018/2019 wyniósł dla uczniów zamieszkujących miasto 39,1 punktu. Przeciętny wynik egzaminu z tego przedmiotu był dla uczniów z obszaru rewitalizacji zauważalnie niższy i wyniósł 35,1 punktu, co odpowiadało niespełna 90% poziomu ogólnomiejskiego.

Podsumowanie

Z punktu widzenia poziomu edukacji podstawowej do głównych wyzwań obszaru rewitalizacji należały:

- niskie wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka polskiego,
- niskie wyniki egzaminu ósmoklasisty z języka angielskiego.

Natomiast do głównych potencjałów podobszaru należały:

- ponadprzeciętne wyniki egzaminu z matematyki.

4.1.2. Sfera gospodarcza

Pogłębiona analiza zjawisk o charakterze gospodarczym występujących na Podobszarze Centralnym objęła następujące kwestie:

- poziom przedsiębiorczości,
- strukturę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON według sekcji i działów PKD,
- analizę trendów w zakresie koniunktury gospodarczej w wybranych rodzajach działalności gospodarczej w Polsce i województwie podlaskim,
- analizę podmiotów wyrejestrowanych z CEiDG.

Poziom przedsiębiorczości

W 2021 r. na analizowanym podobszarze rewitalizacji zarejestrowanych w REGON było 533 z ogółu 1366 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na obszarze miasta Wysokie Mazowieckie. Podobszar Centralny koncentrował więc 39% z ogółu podmiotów w REGON. Na bardzo zbliżonym poziomie przedstawiały się dane dotyczące poziomu przedsiębiorczości w przypadku podmiotów zarejestrowanych w CEiDG. W II kwartale 2023 r. na 699 podmiotów zarejestrowanych w CEiDG, 281 podmiotów przypadało na podmioty zarejestrowane na podobszarze rewitalizacji. W konsekwencji, dało to podobny udział kształtujący się na poziomie 40%. Podobszar Centralny w Wysokim Mazowieckiem jest zatem terenem o ponadprzeciętnej koncentracji działalności gospodarczej, co stanowi jeden z jego najważniejszych potencjałów rozwojowych.

Struktura podmiotów gospodarczych

Najliczniej reprezentowaną wśród podmiotów zarejestrowanych w REGON na podobszarze rewitalizacji sekcją PKD była sekcja G obejmująca handel detaliczny i hurtowy. Na tego rodzaju działalności przypadało 149 podmiotów (49%) z ogólnej liczby 304 tego rodzaju podmiotów zarejestrowanych w całym mieście. Działalność handlowa odpowiadała również za ponad 28% ogółu podmiotów zarejestrowanych w REGON na podobszarze rewitalizacji.

Podobszar Centralny w Wysokim Mazowieckiem stanowi obszar o wysokiej koncentracji działalności handlowej, ze szczególnym uwzględnieniem handlu detalicznego. W tym przypadku, tj. działu 47 PKD (handel detaliczny), koncentracja ta była bowiem jeszcze wyższa. Udział podmiotów handlu detalicznego na podobszarze Centralnym w ogóle tego rodzaju podmiotów w mieście wyniósł 57,9%. Handlem detalicznym zajmowały się 124 podmioty z ogólnej liczby 214 w całym mieście. Jednocześnie, odpowiadały one za 24,2% spośród wszystkich 533 podmiotów zarejestrowanych w REGON na podobszarze rewitalizacji.

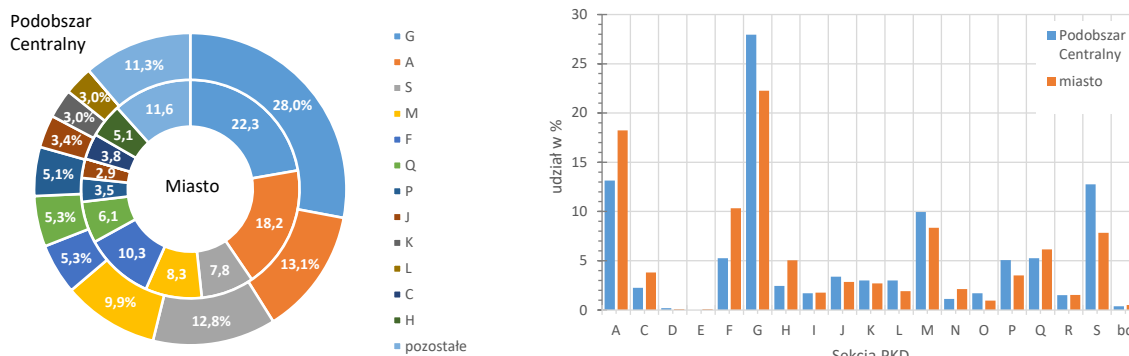
Drugim, co do liczebności rodzajem działalności gospodarczej było rolnictwo (sekcja A PKD). Na terenie podobszaru zarejestrowanych było 70 podmiotów o takim profilu działalności. Stanowiły one ponad 13% ogółu firm na podobszarze, co było wynikiem niższym od analogicznego udziału dla miasta wynoszącego 18%. Tak duża koncentracja gospodarstw rolnych, zarówno w mieście, jak i na podobszarze rewitalizacji; wynikała z wyjątkowo wysokotowarowego, rolniczego charakteru zaplecza miasta.

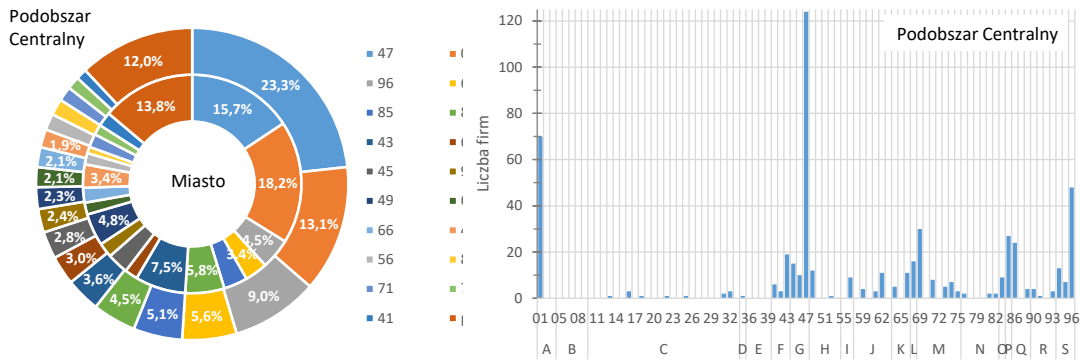
Nieznacznie tylko niższą liczbę podmiotów gospodarczych odnotowano w sekcji S – Pozostała działalność usługowa. Liczebność tego rodzaju podmiotów wyniosła 68 i stanowiła blisko 13% ogółu liczby podmiotów zarejestrowanych w REGON. Jednocześnie, podobszar rewitalizacji odpowiadał za koncentrację blisko 64% tego rodzaju podmiotów w skali całego miasta. Najliczniej reprezentowanym na podobszarze rewitalizacji działem tej sekcji był, liczący 48 podmiotów, dział 96 Pozostała indywidualna działalność usługowa. Obejmował on przede wszystkim usługi fryzjerskie i kosmetyczne. Drugim, pod względem liczebności działem PKD sekcji S był dział 94 Działalność organizacji członkowskich. Na podobszarze rewitalizacji zarejestrowanych było 13 tego rodzaju podmiotów, co stanowiło 43% ogółu takich podmiotów w mieście. Pozostałych kilka podmiotów w sekcji S przypadło na drobną działalność usługową obejmującą naprawy i serwis sprzętu AGD i RTV.

Czwartą, najliczniejszą na podobszarze rewitalizacji sekcją PKD jest sekcja M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Liczyła ona w 2021 r. 53 podmioty, co stanowiło blisko 10% ogółu firm zlokalizowanych na tym terenie a jednocześnie odpowiadało za blisko połowę tego rodzaju firm w mieście (49%). Gros firm z sekcji M przypada na dział 69 obejmujący działalność prawniczą, rachunkowo-księgową oraz doradztwo podatkowe.

Na kolejne trzy sekcje PKD przypadała wyraźnie niższa, bo blisko o połowę, liczba podmiotów. Były to sekcje F - Budownictwo (28), Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (28), P - Edukacja (27). Odpowiadały one w przybliżeniu za ok. 5% ogółu podmiotów zarejestrowanych w REGON na Podobszarze Centralnym. W przypadku poszczególnych działów PKD najliczniejsze w tych sekcjach były: dział 85 edukacja (27), dział 86 opieka zdrowotna (24) oraz dział 43 budownictwo specjalistyczne (19). Udziały wymienionych rodzajów działalności w strukturze podmiotów gospodarczych na analizowanym obszarze wyniosły odpowiednio: 5,1%, 4,5% i 3,6%.

Powyżej 10 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON przypadało ponadto na sekcje: J – Informacja i komunikacja (18), K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (16), L – Działalność związana z rynkiem nieruchomości (16), H – Transport i gospodarka magazynowa (13), oraz C – Przetwórstwo przemysłowe (13). Odpowiadały one kolejno za następujące udziały w strukturze podmiotów gospodarczych na podobszarze rewitalizacji: 3,4%, 3,0%, 3,0%, 2,4% oraz 2,4%.

Rys. 4.1.8. Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji i działów PKD na podobszarze Centralnym oraz w mieście Wysokie Mazowieckie w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

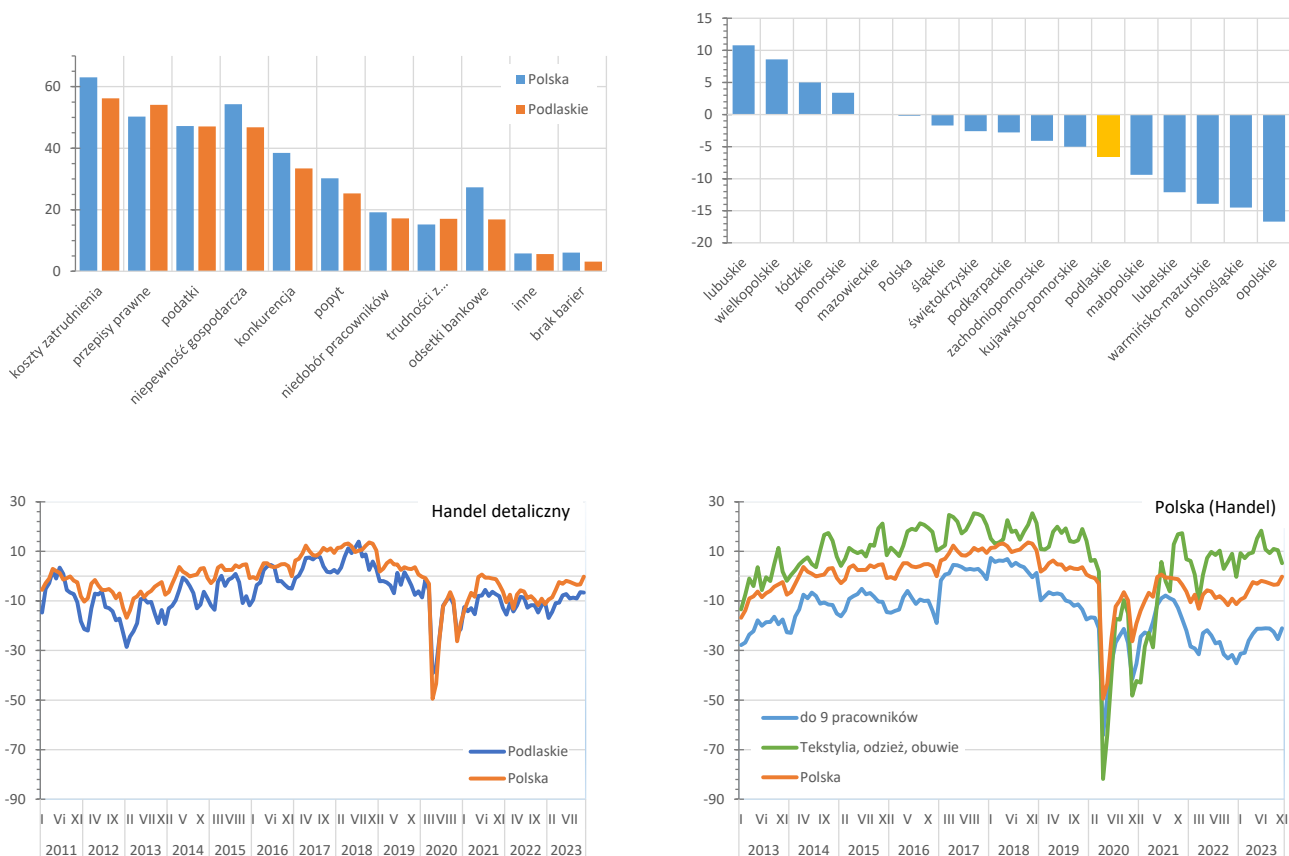
Koniunktura gospodarcza

Sytuacja makroekonomiczna Polski i województwa podlaskiego w szczególności jest elementem bezpośrednio oddziałującym na procesy gospodarcze zachodzące na podobszarze rewitalizacji Centrum. Syntetycznym obrazem oddającym tę kwestię są dane dotyczące wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury opracowane przez GUS dla poszczególnych grup działalności gospodarczych i województw. Dane te pozwalają na prześledzenie przebiegu tego zjawiska w dość długiej perspektywie czasu tj. od 2011 r. w ujęciu miesięcznym.

Handel detaliczny

Podobszar Centralny w Wysokim Mazowieckiem stanowi obszar o wysokiej koncentracji działalności handlowej, ze szczególnym uwzględnieniem handlu detalicznego. W tym przypadku, tj. działu 47 PKD (handel detaliczny), koncentracja ta była bowiem jeszcze wyższa. Udział podmiotów handlu detalicznego na podobszarze Centralnym w ogóle tego rodzaju podmiotów w mieście wyniósł 57,9%. Handlem detalicznym zajmowały się 124 podmioty z ogólnej liczby 214 w całym mieście. Jednocześnie, odpowiadały one za 24,2% spośród wszystkich 533 podmiotów zarejestrowanych w REGON na podobszarze rewitalizacji.

W strukturze podmiotów handlu detalicznego najwięcej firm specjalizowało się w sprzedaży odzieży prowadzonej w wyspecjalizowanych sklepach (PKD 4771Z). Odpowiadały one za ponad 1/5 ogółu podmiotów gospodarczych tego rodzaju. Na sklepy wielobranżowe (niespecjalistyczne) przypadło kolejnych 18 firm (PKD: 4711Z, 4719Z), co stanowiło niespełna 15% firm handlu detalicznego.

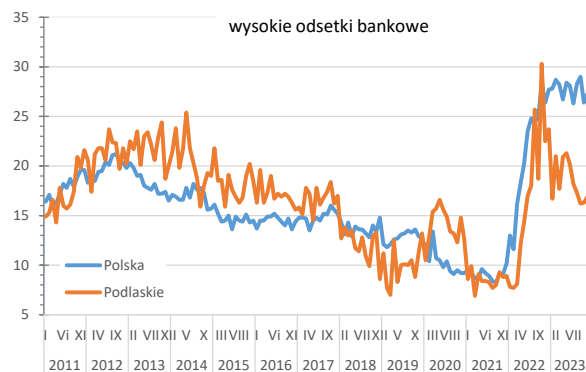
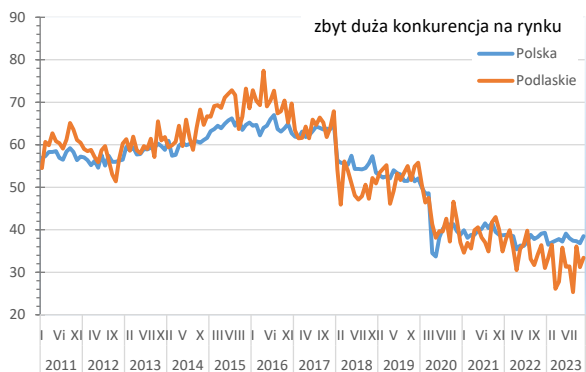
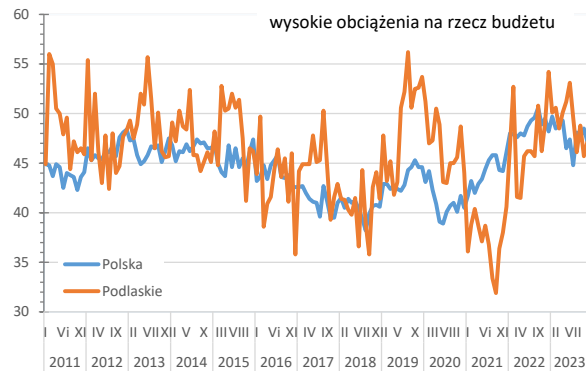
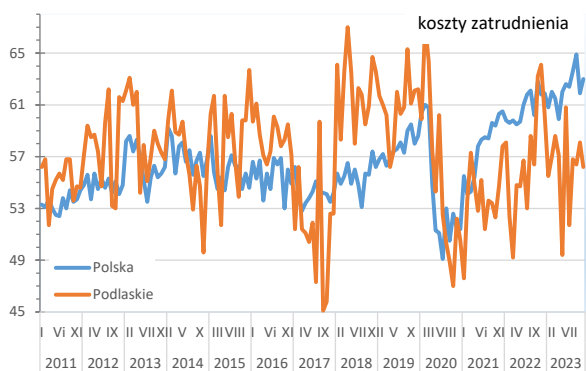
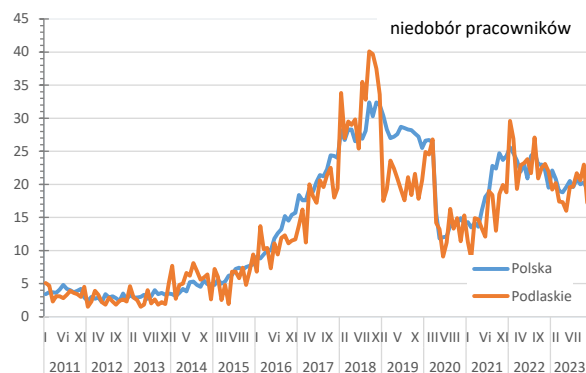
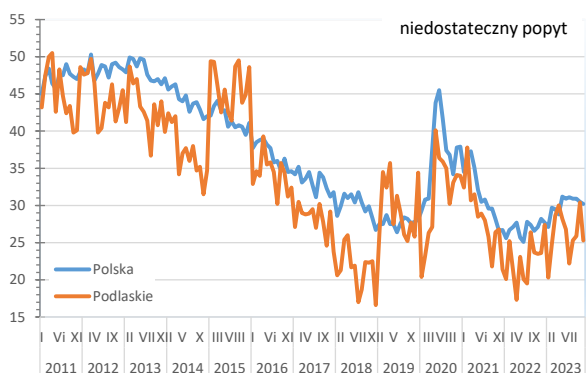
Rys. 4.1.9. Wskaźnik klimatu koniunktury w handlu detalicznym w Polsce według województw w listopadzie 2023 r. oraz w województwie podlaskim i Polsce z uwzględnieniem rodzajów działalności handlowej w okresie I 2011 – XI 2023.

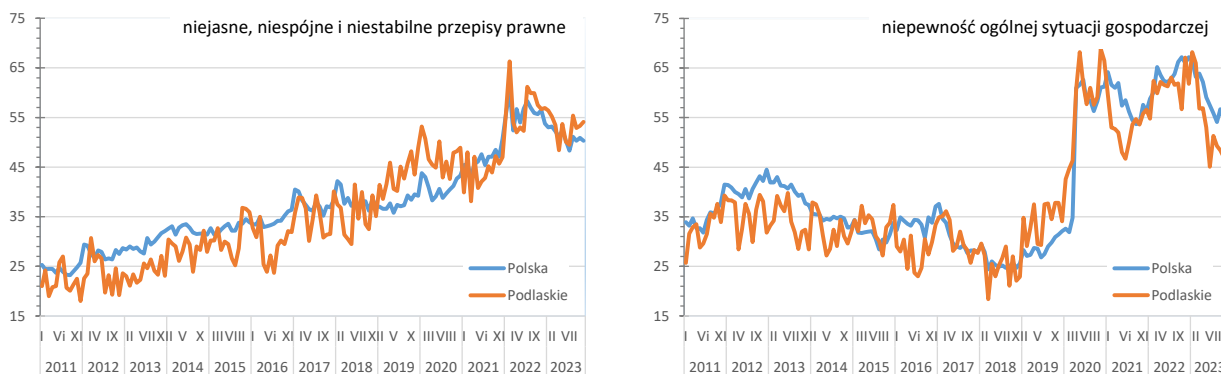
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Istotnym wymiarem kształtowania się koniunktury gospodarczej jest jej przebieg w czasie. Dane dotyczące wskaźnika ogólnego klimatu koniunktury GUS w handlu detalicznym pozwalają na wyróżnienie kilku widocznych okresów widocznie różniących się od siebie. Od końca 2012 r. koniunktura w handlu detalicznym w Polsce, jak i w województwie podlaskim systematycznie rosła przy zachowaniu wyraźnie widocznych wahań o charakterze sezonowym w poszczególnych latach. W przypadku Polski wartość maksymalna wskaźnika koniunktury przypadła na październik 2018 r. (13,6) zaś dla województwa podlaskiego na lipiec 2018 r. (13,9). Od tego momentu aż do wybuchu pandemii SARS-Cov-2 wskaźnik koniunktury spadał. W rezultacie obostrzeń (lockdownu) wprowadzonych w wyniku wybuchu pandemii w Polsce w marcu 2020 r. nastąpiło jego załamanie do poziomu -39,2 w województwie podlaskim i -49,5 w skali całego kraju. Kolejne załamanie się wskaźnika koniunktury w handlu detalicznym, mające miejsce w listopadzie 2020 było efektem kolejnych ograniczeń, w tym również dotyczących handlu detalicznego wprowadzonych w odpowiedzi na II falę pandemii na przełomie października i listopada 2020 r. Wartości wskaźnika koniunktury w handlu detalicznym wyniosły w listopadzie 2020 r. dla Polski i województwa podlaskiego odpowiednio: -26,3 i -23,1. Następnie wartości wskaźnika dla województwa podlaskiego ustabilizowały się w przedziale od -15 do -5, podlegając okresowym wahaniom i utrzymując się na poziomie niższym o kilka punktów procentowych od

wartości wskaźnika dla całego kraju. W listopadzie 2023 r. wartości wskaźnika koniunktury dla handlu detalicznego w przypadku Polski zbliżyły się do 0 i wyniosły -0,2, przy analogicznej wartości dla województwa podlaskiego wynoszącej -6,6.

Wskaźnik koniunktury gospodarczej w handlu detalicznym był w listopadzie 2023 r. w województwie podlaskim ujemny i osiągnął poziom -6,6. Był to wynik wyraźnie gorszy od wartości dla całego kraju wynoszącej -0,2. Jednocześnie niższymi od województwa podlaskiego wynikami charakteryzowało się pięć innych województw tj. małopolskie (-9,4), lubelskie (-12,1), warmińsko-mazurskie (-13,9), dolnośląskie (-14,5) i opolskie (-16,7). Biorąc pod uwagę siłę nabywczą mieszkańców woj. podlaskiego, jego gęstość zaludnienia i potencjał ludnościowy wynik ten można uznać w ujęciu względnym za umiarkowanie niski.

Rys. 4.1.10. Wybrane bariery działalności gospodarczej w handlu detalicznym w województwie podlaskim i w Polsce w okresie I 2011 – XI 2023.

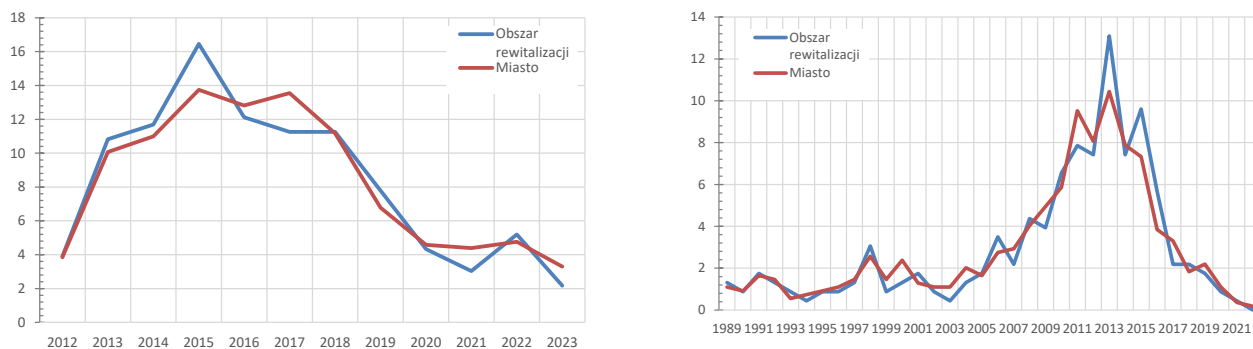
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kondycja przedsiębiorstw

Kondycję lokalnych przedsiębiorstw na podobszarze Centralnym postanowiono przybliżyć za pomocą wskaźnika oddającego intensywność wykreślenia firm zarejestrowanych w systemie CEiDG. Ze względu na dostępność szczegółowych danych analizie poddano wskaźnik liczby firm wykreślonych z CEiDG w latach 2012-2023 przypadających na 100 firm zarejestrowanych w CEiDG w 2023 r. oraz strukturę samych wyrejestrowanych podmiotów.

W latach 2012-2023 z CEiDG wyrejestrowanych zostało 231 podmiotów zarejestrowanych na podobszarze rewitalizacji. Stanowiło to 42,3% ogółu podmiotów wyrejestrowanych z CEiDG w tym okresie czasu w całym mieście. Udział ten był nieznacznie wyższy od analogicznej wartości dla całego miasta wynoszącej 40,2%. Wolumen podmiotów wyrejestrowanych w latach 2012-2023, w przeliczeniu na 100 firm ogółem zarejestrowanych w CEiDG w 2023 r. wyniósł odpowiednio dla podobszaru rewitalizacji oraz miasta: 82,2 oraz 78,1. Na tej podstawie można więc stwierdzić występowanie na podobszarze rewitalizacji negatywnych zjawisk, w zakresie kondycji lokalnych przedsiębiorstw.

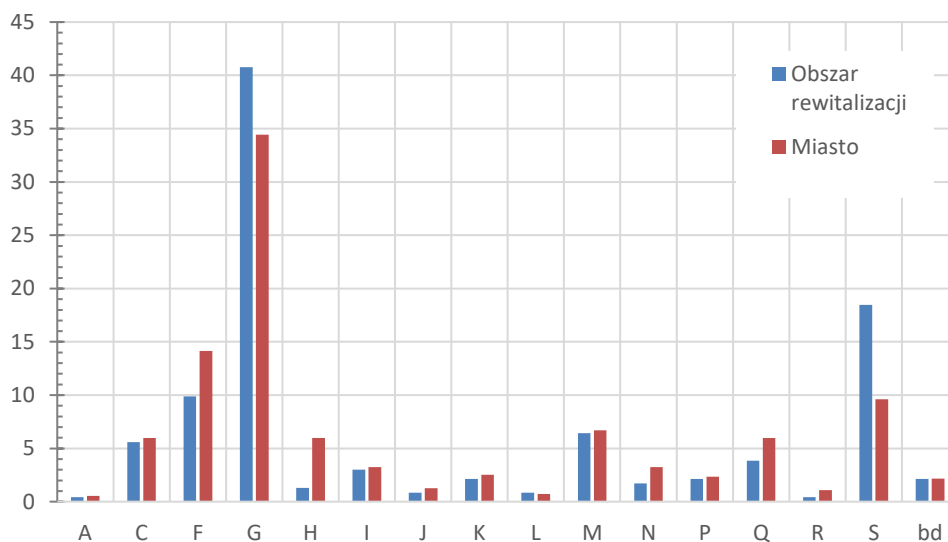
Największy poziom wyrejestrowywania podmiotów z CEiDG przypadł zarówno w przypadku podobszaru rewitalizacji, jak i miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2013-2018. W okresie tym, średniorocznie wyrejestrowywanych było ponad 10% z ogółu liczby podmiotów wykreślonych z CEiDG w latach 2012-2023. W liczbach bezwzględnych oznaczało utratę od min. 25 podmiotów w przypadku podobszaru rewitalizacji, do min. 55 podmiotów w przypadku miasta. W obu analizowanych przypadkach, największy poziom wyrejestrowywania firm z CEiDG odnotowano w roku 2015. W okresie 2019-2023 nastąpiło natomiast wyraźne osłabienie negatywnej tendencji z lat wcześniejszych.

Rys. 4.1.11. Podmioty gospodarcze wyrejstrowane z CEiDG w % według roku wyrejstrowania oraz zarejestrowania na podobszarze Centralnym oraz w mieście Wysokie Mazowieckie w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CEiDG.

Struktura wykreślanych firm według roku założenia działalności również była zbliżona dla podobszaru rewitalizacji oraz miasta. Liczba takich podmiotów wyraźnie rosta dla firm zakładanych od roku 2004 do roku 2013, by następnie sukcesywnie spadać do roku 2022.

Rys. 4.1.12. Struktura podmiotów gospodarczych wyrejstrowanych z CEiDG w % według sekcji PKD na podobszarze Centralnym oraz w mieście Wysokie Mazowieckie w latach 2012-2023.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych CEiDG.

Do najczęściej wykreślanych z CEiDG podmiotów należały w analizowanym okresie podmioty handlowe. Przypadało na nie łącznie aż 95 wykreślonych w okresie 2012-2023 firm, co stanowiło 40,8% ich ogólnej liczby. W grupie tej dominowały podmioty handlu detalicznego, w tym w szczególności sprzedające:

- odzież (28),
- artykuły używane (14),
- obuwiu i wyroby skórzane (9).

W grupie tej, względne nasilenie zjawiska wykreślenia podmiotów z CEiDG było zauważalnie wyższe, niż w przypadku całego miasta, dla którego tego rodzaju podmiotu stanowiły o 34,4% ogółu liczby wykreśleń.

Drugą pod względem liczebności sekcją PKD była sekcja S skupiająca pozostałe działalności usługowe. Odpowiadała ona za 18,5% ogółu wykreślonych podmiotów w przypadku podobszaru rewitalizacji oraz 9,6% dla całego miasta. Gros z tej liczby przypadało w obu przypadkach na działalność Fryzjerstwo i pozostałe zabiegi kosmetyczne, w której odnotowano wykreślenie w analizowanym okresie czasu odpowiednio; 27 i 31 podmiotów.

W przypadku kolejnych trzech pod względem liczebności sekcji PKD intensywność analizowanego zjawiska była wyższa w mieście niż w przypadku podobszaru rewitalizacji dla:

- Sekcji F – Budownictwo (podobszar – 9,9% , miasto – 14,1%),
- Sekcji M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (podobszar – 6.4% , miasto – 6.7%),
- Sekcji C, skupiającej przetwórstwo przemysłowe (podobszar – 5,6% , miasto – 6,0%).

W przypadku szczegółowych rodzajów działalności dla wymienionych sekcji, najliczniej reprezentowane były kolejno takie działalności jak:

- Tynkowanie (10),
- Działalność fotograficzna (4),
- Produkcja wyrobów metalowych (4).

Ponadto, zauważalnym rodzajem działalności, który w latach 2012-2023 odnotował w przypadku podobszaru rewitalizacji zauważalną liczbę podmiotów wykreślonych, były podmioty gastronomiczne. Wyrejestrowano ich z CEiDG ogółem sześć. Utrata tego rodzaju podmiotów ma szczególne znaczenie z punktu widzenia ich wpływu na atrakcyjność obszaru, w szczególności pełniącego funkcje centralne w mieście.

4.1.3. Sfera środowiskowa

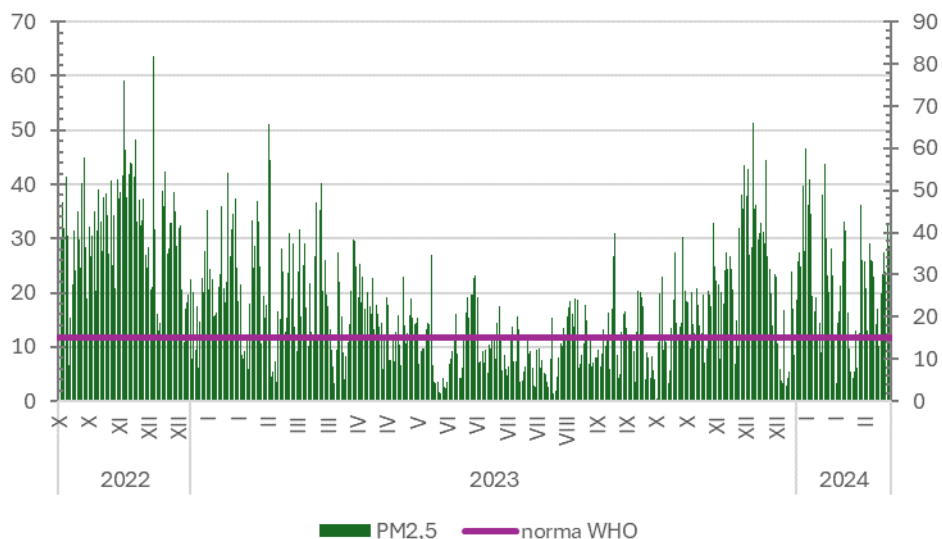
Jakość powietrza

Jednym z podstawowych elementów stanu środowiska na obszarze rewitalizacji jest jakość powietrza. W granicach podobszaru rewitalizacji Centrum funkcjonował jeden punkt pomiaru jakości powietrza zlokalizowany w Zespole Szkół Zawodowych im. Stanisława Staszica przy ul. Jagiellońskiej 4. Pomiary wykonywane były w ramach Edukacyjnej Sieci Antysmogowej realizowanej przez Państwowy Instytut Badawczy NASK we współpracy z Polskim Alarmem Smogowym. Dane pomiarowe obejmowały okres od 13 października 2022 r. do 27 lutego 2024 r. Podstawowymi mierzonymi parametrami były stężenia godzinowe pyłów zawieszonych PM10 i PM2,5. Wartości te zagregowano dla uzyskania średnich poziomów dziennych oraz rocznych. Dzięki temu możliwe stało się ich odniesienie dla odpowiadających im norm polskich, jak również światowych tj. zalecanych przez WHO.

Normy polskie oraz WHO w zakresie dopuszczalnych stężeń pyłów zawieszonych PM10 są zbliżone dla dopuszczalnych wartości średnich dobowych wynoszących odpowiednio: 50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ oraz 45 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Znacząco różnią się natomiast obie przywołane normy w odniesieniu do maksymalnej liczby ich przekroczeń w ciągu roku. W tym przypadku zalecana norma WHO obejmuje 99 percentyl pomiaru, co w przypadku roku kalendarzowego daje 3 do 4 dni przekroczeń norm. Norma przyjęta za obowiązującą w Polsce jest o rząd wielkości wyższa (!) i wynosi 35 przekroczeń dla uśrednionych wyników dobowych. Jedynym rokiem kalendarzowym w pełni objętym pomiarami był rok 2023. Zalecane przez WHO dopuszczalne wartości stężeń pyłów PM10 przekroczone były w przypadku 15 dni. Analogiczna wartość mierzona według wytycznych polskich wyniosła natomiast 7 dni. W przypadku lat 2022 i 2024 pomiary objęły zbliżone, krótkie okresy czasu wynoszące odpowiednio: niespełna dwa i pół oraz dwa miesiące. Szczególnie zły stan aerosanitarny charakteryzował ostatnie miesiące roku 2022. W tym okresie liczba dni z przekroczeniami zalecanych stężeń dobowych wyniosła łącznie 27 dni według wytycznych WHO oraz 16 dni wytycznych krajowych. W roku 2022 dni z przekroczeniami odnotowano wyłącznie w styczniu (7 WHO i 4 Polska). Były to wartości kilkukrotnie wyższe niż dla analogicznego okresu roku 2023 (2 i 1).

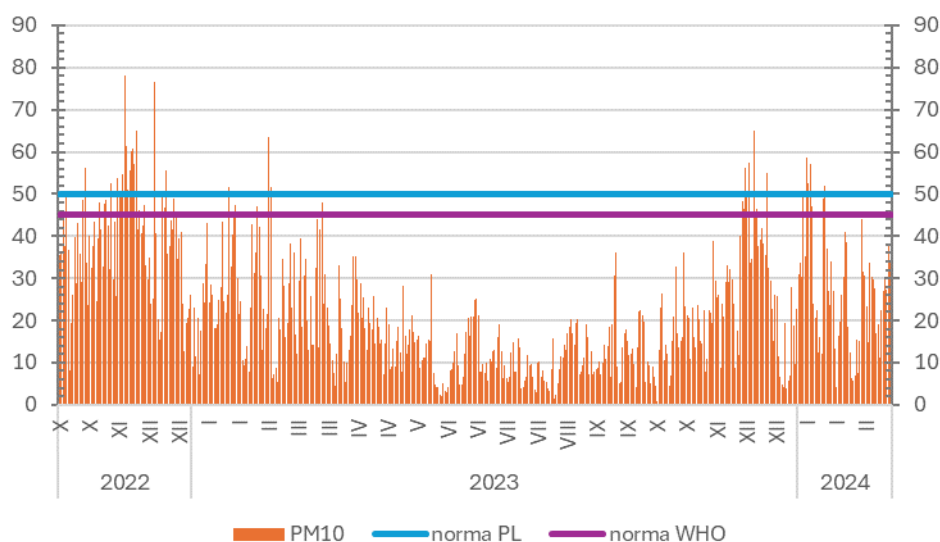
W przypadku średnich rocznych stężeń PM10 zalecana norma WHO była ponad dwukrotnie bardziej wymagająca od norm obowiązujących w kraju. Wynosiła ona 15 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, przy 40 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ dla normy polskiej. W roku 2023 średnie roczne stężenie pyłów zawieszonych wyniosło 18,5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Tym samym zalecana przez WHO wartość przekroczona została o niespełna 23%. Jednocześnie, stanowiła ona tylko ok. 46% dopuszczalnego poziomu przyjętego w kraju.

W przypadku uznawanych za dużo bardziej szkodliwe dla zdrowia człowieka pyłów PM2,5 zalecane normy WHO oraz krajowa różnią się jeszcze wyraźniej. Na poziomie rozwiązań krajowych nie zdecydowano się wdrożyć bowiem zarówno dopuszczalnej w ciągu roku liczby przekroczeń stężeń dobowych, jak również samego poziomu dopuszczalnego dla stężeń dobowych. Za jedyny poziom odniesienia przyjęto wartość średnioroczną wynoszącą 20 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. W porównaniu do poziomu dopuszczalnego zalecanego przez WHO i wynoszącego 5 $\mu\text{g}/\text{m}^3$, była ona czterokrotnie wyższa.

Rys. 4.1.13. Średniodobowe stężenia pyłów zawieszonych PM10 w µg/m³ w punkcie pomiarowym przy ul. Jagiellońskiej 4 w Wysokim Mazowieckiem w okresie X 2022 – II 2024.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ESA-NASK.

Rys. 4.1.14. Średniodobowe stężenia pyłów zawieszonych PM2,5 w µg/m³ w punkcie pomiarowym przy ul. Jagiellońskiej 4 w Wysokim Mazowieckiem w okresie X 2022 – II 2024.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych ESA-NASK.

Stężenia dobowe pyłów PM_{2,5} w ostatnich, niecałych trzech miesiącach roku 2022 przekroczone zostały w punkcie pomiarowym 76 razy. W roku 2023 liczba dni z przekroczeniami osiągnęła poziom 171, zaś w dwóch pierwszych miesiącach 2024 – 41. Średnioroczne stężenie pyłów PM_{2,5} wyniosło w 2023 r. 15,8 µg/m³, co było wartością bardzo bliską krajowemu wskaźnikowi narażenia na pył PM_{2,5} wynoszącemu w 2022 r. 16,0 µg/m³ (98,7%). W porównaniu do normy krajowej wynik dla obszaru rewitalizacji nie przekroczył poziomu 80% dopuszczalnego, średniorocznego stężenia pyłów. W odniesieniu do norm zalecanych przez WHO, wartość dopuszczalna została jednak przekroczona ponad trzykrotnie (316,0%).

Stan powietrza na obszarze rewitalizacji, na podstawie analizowanych danych ocenić można jako przeciętny i wymagający dalszej poprawy, zwłaszcza w kontekście zaleceń WHO. W głównej mierze stan taki jest efektem licznie występujących na obszarze indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe⁵.

Zagrożenie powodzią

Kolejnym problemem o charakterze środowiskowym są kwestie związane z występowaniem na obszarze rewitalizacji. Cały podobszar rewitalizacji Centrum położony jest w zlewni rzeki Brok. Zauważalną część podobszaru stanowią tereny zagrożone występowaniem negatywnych zjawisk wynikających z wezbrań rzeki Brok. Łącznie, tereny objęte ryzykiem powodzi o powierzchni 25,4 ha stanowią ok. 20% całego podobszaru rewitalizacji. Udział ten jest blisko siedmiokrotnie wyższy niż wynoszący dla całego miasta (2,9%), który stanowił wartość referencyjną w procesie wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Jednocześnie, na podobszarze rewitalizacji koncentruje się 58% tego rodzaju obszarów, w tym aż 75% obszarów wysokiego ryzyka powodziowego. Obszar o niskim ryzyku powodziowym obejmuje głównie tj. w 95% obszary trawiaste. Za blisko 90% obszaru wysokiego ryzyka powodziowego odpowiadają natomiast tereny zabudowy jednorodzinnej.

Zagrożeniem występowaniem częstych tj. występujących co 10 lat powodzi, objętych jest 13% podobszaru rewitalizacji. „Woda stuletnia” zagraża ok. 17% powierzchni podobszaru, zaś wystąpienie wezbrania powodziowego o najwyższym, prognozowanym zasięgu dotyczy zjawisk występujących raz na 500 lat i obejmuje niespełna 21% ogółu powierzchni podobszaru.

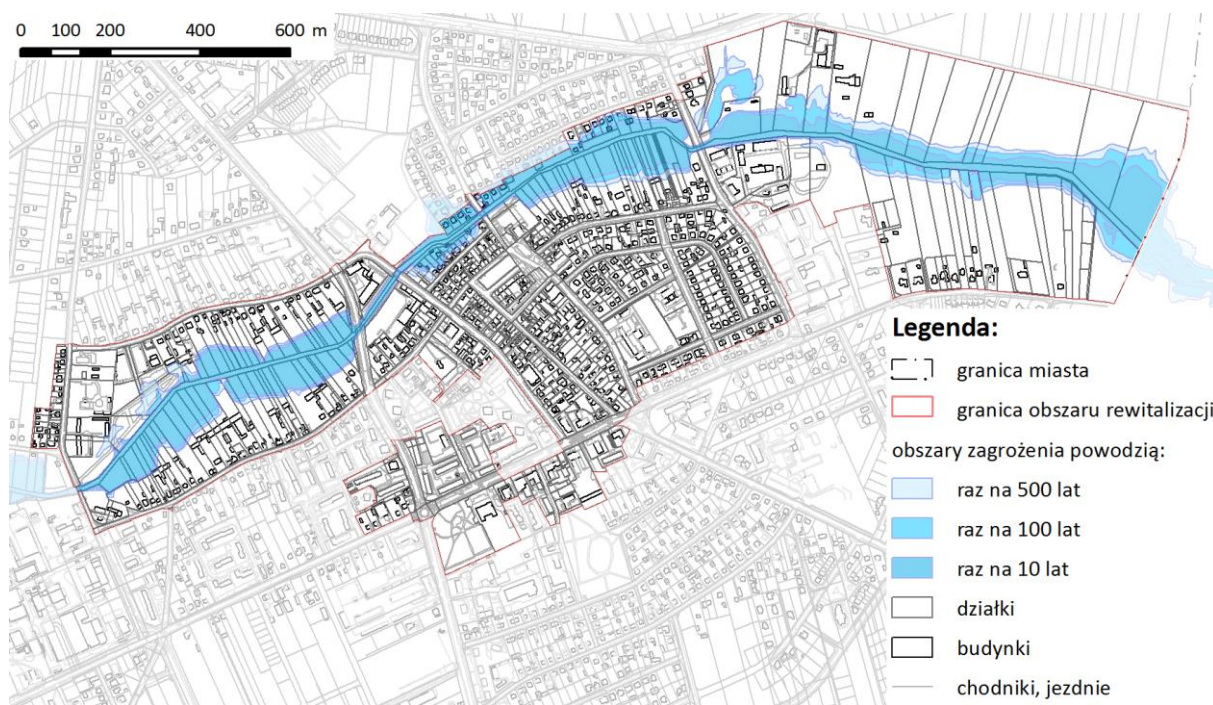
Tab. 4.1.9. Obszary ryzyka i zagrożenia powodziowego w Wysokiem Mazowieckiem.

Rodzaj obszaru		Obszar rewitalizacji		Miasto
		[ha]	% obszaru powodziowego w mieście	[ha]
Ryzyko powodziowe	Niskie	22,9	57,0	40,1
	Wysokie	2,6	75,1	3,4
	Ogółem	25,4	58,4	43,5
Zagrożenie powodzią	Raz na 500 lat (Q 0,2%)	25,9	58,9	44,0
	Raz na 100 lat (Q 1,0 %)	21,8	58,6	37,2
	Raz na 10 lat (Q 10%)	16,6	59,4	27,9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PP Wody Polskie⁶.

⁵ Wyposażenie budynków w źródła ciepła na paliwa stałe omówione zostało szczegółowo w części opracowania dotyczącej zagadnień technicznych.

⁶ Tj. map ryzyka powodziowego i zagrożenia powodzią.

Rys. 4.1.15. Obszar zagrożenia powodziowego na podobszarze rewitalizacji Centrum w Wysokiem Mazowieckiem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K, danych PP Wody Polskie iin.

Na terenie miasta Wysokie Mazowieckie na analizowanym obszarze zagrożenia powodziowego zamieszkiwało łącznie w 2022 r. 109 osób. Na podobszar rewitalizacji Centrum przypadało 71% z tej liczby tj. 77 osób⁷. Woda „stuletnia” zagrażała na obszarze miasta budynkom zamieszkałym przez 67 osób, z czego na podobszarze rewitalizacji zamieszkiwało ich 54 (81%). Najmniej osób zagrożonych było powodzią, które mogą występować najczęściej, tj. raz na 10 lat. W skali całego miasta oznaczało to 25 osób, z czego 23 przypadało na podobszar rewitalizacji (92%).

Tab. 4.1.10. Obszary ryzyka i zagrożenia powodziowego w Wysokiem Mazowieckiem.

Obszar zagrożenia powodziowego	Obszar	Ludność (2022)	
		Liczba	Udział w %
raz na 10 lat (Q 10%)	Podobszar Centralny	23	92,0
	Pozostały obszar	2	8,0
	Miasto	25	100,0
raz na 100 lat (Q 1%)	Podobszar Centralny	54	80,6
	Pozostały obszar	13	19,4
	Miasto	67	100,0
raz na 500 lat (Q 0,2%)	Podobszar Centralny	77	70,6
	Pozostały obszar	32	29,4
	Miasto	109	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PP Wody Polskie⁸ i in.

⁷ Maksymalny zasięg analizowanego obszaru zagrożenia powodziowego reprezentował obszar zagrożony raz na 500 lat.

⁸ Tj. map zagrożenia powodzią.

Hałas

Kwestie klimatu akustycznego, ze względu na brak szczegółowych danych dotyczących emisji hałasu przybliżono za pomocą informacji o rozmieszczenia dróg krajowych i wojewódzkich w połączeniu z danymi z Generalnych Pomiarów Ruchu GDDKiA z lat 2010-2020.

Zarówno w przypadku odcinków dróg krajowych (DK 66), jak i drogi wojewódzkiej (DW 678), natężenie ruchu pojazdów osiągało w badanym okresie czasu 2010-2020 znaczące wartości. We wszystkich przypadkach przekraczały one poziom 5 tys. pojazdów na dobę. Przy takim natężeniu ruchu, wysoce prawdopodobne wydaje się występowanie uciążliwości akustycznych dla mieszkańców terenów najbliższej położonych. Na potrzeby niniejszego opracowania za obszar szczególnie narażony na pogorszenie się stanu klimatu akustycznego przyjęto obszar w odległości do 100 m od dróg krajowych i wojewódzkich.

Tak zdefiniowany obszar zamieszkiwało łącznie w skali całego miasta 2442 osoby, z czego 820 osób (33,6%) przypadało na podobszar rewitalizacji Centrum. Udział obu tych grup w ogólnej populacji wynosił odpowiednio: 26,7% oraz 30,3%. Zjawisko hałasu występowało zatem na podobszarze rewitalizacji w wyższym natężeniu aniżeli w skali całego miasta.

Dodatkowo, w trakcie badań jakościowych przeprowadzonych w ramach prac nad programem, zgłoszone zostały kwestie hałasu komunikacyjnego związanego z ruchem samochodowym na ul. Ludowej.

Tab. 4.1.11. Natężenie ruchu samochodowego na drogach krajowych i wojewódzkich w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2010-2020.

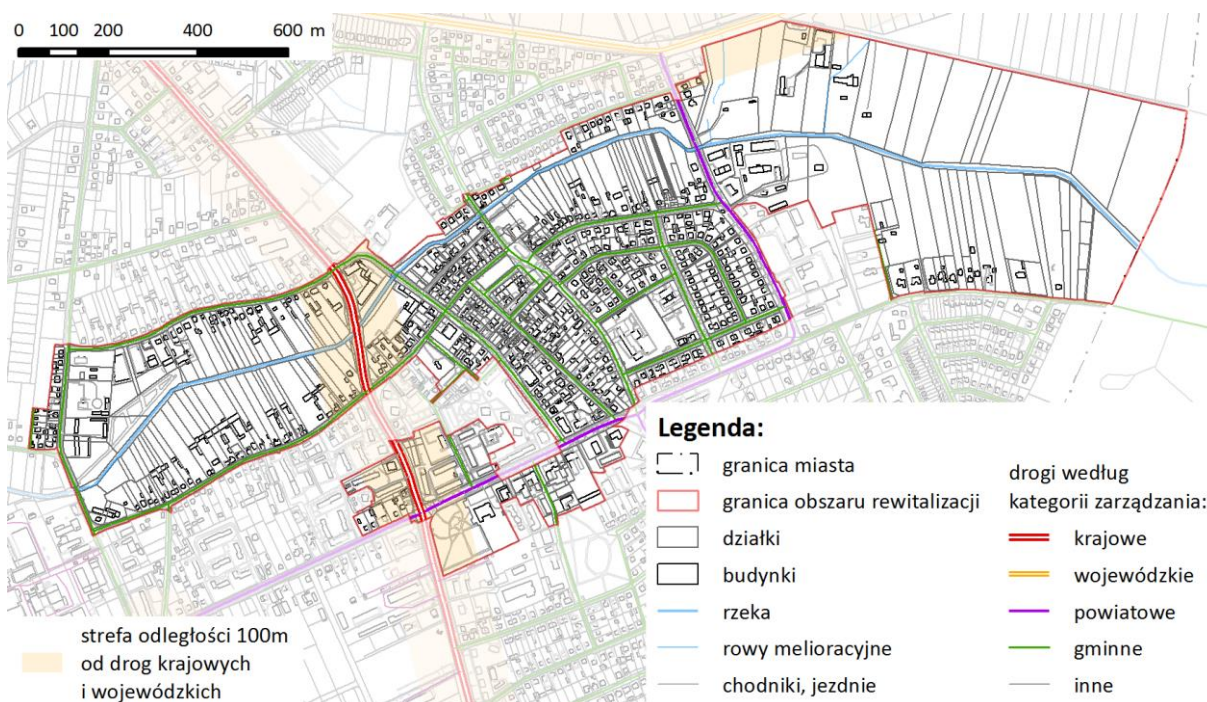
L.p.	Nr drogi	Odcinek drogi	SDRR			
			2020	2015	2010	zmiana 2010-2015 w %
1.	DK 66	Zambrów /ul. Kościuszki (DK63)/ - Wysokie Mazowieckie /ul. Warszawska (DW678, DP2052B)/	6354	5604	5243	21,2
2.	DK 66	Wysokie Mazowieckie /ul. Warszawska (DW678, DP2052B) - granica miasta/	6576	7047	7774	-15,4
3.	DW 678	Sokoły /DW671/ - Wysokie Mazowieckie /DK66/	5383	7185	5943	-9,4

źródło: opracowanie własne na podstawie Generalnych Pomiarów Ruchu 2010, 2015 oraz 2020.

Tab. 4.1.12. Mieszkańcy narażeni na hałas komunikacyjny na podobszarze rewitalizacji Centrum w Wysokim Mazowieckiem w 2022 r.

Obszar	Do 100 m od DK lub DW		Powyżej 100 m od DK lub DW		Ogółem
	Liczba	%	Liczba	%	Liczba
Obszar rewitalizacji (centralny)	820	30,3	1882	69,7	2702
Pozostały obszar	1622	25,1	4833	74,9	6455
Miasto	2442	26,7	6715	73,3	9157

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K i danych UM w Wysokim Mazowieckiem.

Rys. 4.1.16. Drogi według kategorii zarządzania oraz obszar potencjalnie zagrożony hałasem komunikacyjnym w Wysokim Mazowieckiem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K oraz danych UM.

Azbest

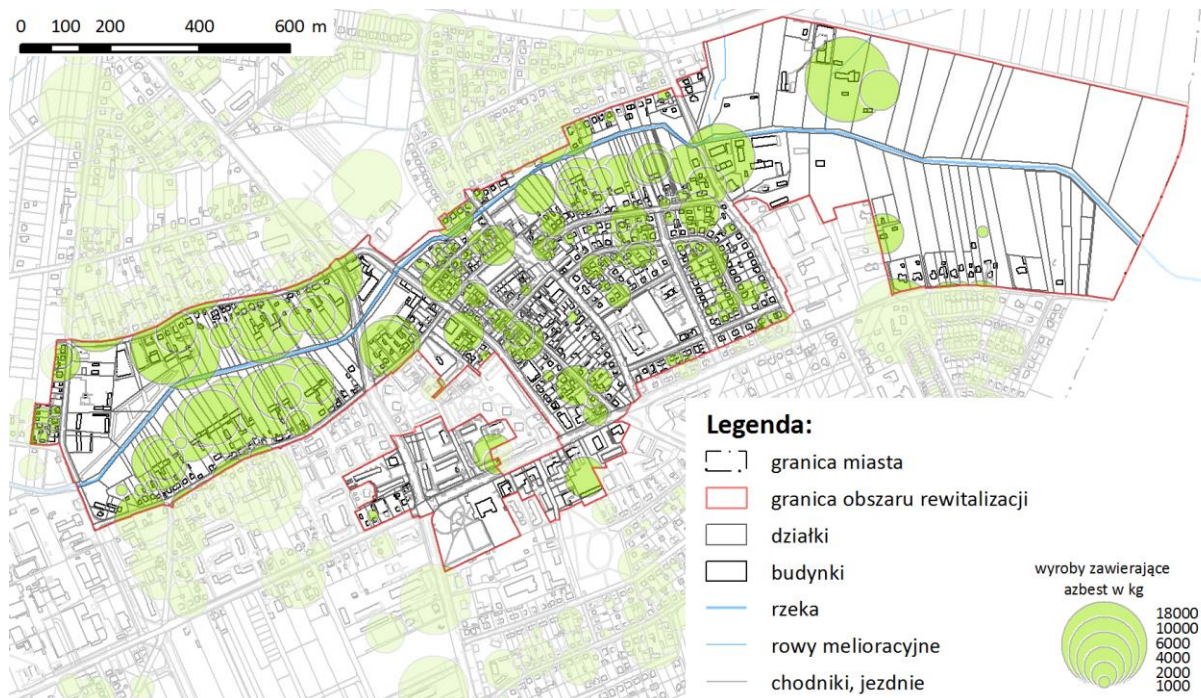
Ostatnim analizowanym elementem o charakterze środowiskowym jest rozmieszczenie wyrobów zawierających azbest. Łączna ilość tego rodzaju wyrobów na obszarze miasta wyniosła ponad 889 ton. Na podobszarze rewitalizacji Centrum zidentyfikowano blisko 300 ton tego rodzaju wyrobów. Wolumen ten odpowiadał za 1/3 ogółu wyrobów zawierających azbest zidentyfikowanych na obszarze całego miasta. Poziom referencyjny wskaźnika wyrobów zawierających azbest w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniósł dla miasta Wysokie Mazowieckie 97 kg. Dla podobszaru rewitalizacji Centrum był on natomiast zauważalnie wyższy i osiągnął poziom 109 kg / 1 mieszkańca. Był to wynik przekraczający wartość referencyjną o 12%.

Największa koncentracja wyrobów zawierających azbest na podobszarze rewitalizacji Centrum towarzyszyła zabudowie jednorodzinnej skoncentrowanej bezpośrednio wzdłuż doliny rzeki Brok.

Tab. 4.1.13. Wyroby zawierające azbest w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r.

Obszar	Azbest		Ludność w 2022 r.	Wyroby w kg / 1 mieszkańca
	kg	%	Liczba	
Obszar rewitalizacji (centralny)	294 671	33,1	2 702	109,1
Pozostały obszar	594 660	66,9	6 455	92,1
Miasto	889 331	100,0	9 157	97,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Wysokiem Mazowieckiem.

Rys. 4.1.17 Wyroby zawierające azbest na podobszarze rewitalizacji Centrum w Wysokiem Mazowieckiem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K oraz danych UM.

Ukształtowanie terenu

W ukształtowaniu powierzchni podobszaru rewitalizacji można wyróżnić dwie charakterystyczne jego części. Pierwszą jest obejmująca tereny o najniższej bezwzględnej wysokości, dolina rzeki Brok wyraźnie wcięta w otaczający ją obszar. Drugim elementem jest teren o charakterze równinnym i rosnącej, w kierunku południowym wysokości.

Różnica wysokości pomiędzy punktem położonym najniżej (135,7 m n.p.m.), a najwyżej (146,1 m n.p.m.) wynosi 10,4 m. Jest to wartość nieduża, która sugeruje generalnie brak większych nachyleń terenu, co z kolei stwarza korzystne warunki do zarówno do rozwoju ruchu pieszego, jak i rowerowego.

Tereny chronione

Na Podobszarze Centralnym nie występują obszary chronione w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (j.t. Dz. U. z 2018 poz. 1614). Występuje natomiast korytarz ekologiczny doliny rzeki Brok, objęty ochroną w ramach zapisów SUIKZP jako korytarz ekologiczny. Obszar ten charakteryzuje się niewielkim stopniem przekształcenia oraz posiada wysokie walory ekologiczne.

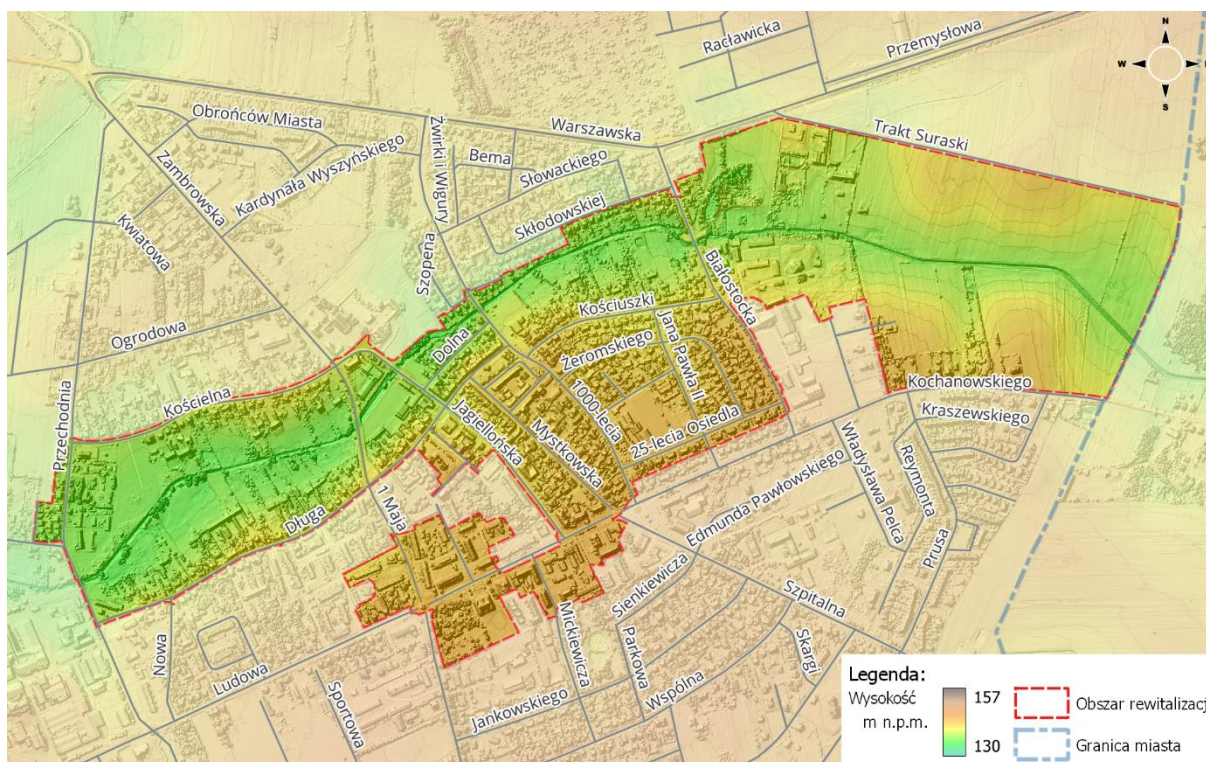
Podsumowanie

Na podobszarze rewitalizacji Centrum wyraźnie obecnych jest szereg negatywnych zjawisk odnoszących się do stanu środowiska. Do najważniejszych należą:

- występowanie zamieszkałego i zainwestowanego obszaru zagrożenia powodziowego,
- niezadawalająca, choć mieszcząca się w polskich normach, jakość powietrza,
- hałas komunikacyjny, dotyczący znaczącą część mieszkańców,
- ponadprzeciętne natężenie występowania wyrobów zawierających azbest.

Dla odmiany, do silnych stron (potencjałów) podobszaru rewitalizacji należą w tym zakresie:

- walory przyrodnicze i krajobrazowe doliny rzeki Brok,
- niewielkie deniwelacje terenu, sprzyjające rozwojowi ruchu pieszego i rowerowego,
- wysoki poziom uzbrojenia terenu w sieci: ciepłowniczą oraz gazową, umożliwiające kontynuowanie działań ograniczających niską emisję o charakterze komunalno-bytowym.

Rys. 4.1.18. Ukształtowanie terenu na podobszarze rewitalizacji Centrum w Wysokim Mazowieckiem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych KZGiK oraz UM w Wysokim Mazowieckiem.

4.1.4. Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Zagadnienia przestrzenno-funkcjonalne na podobszarze rewitalizacji poddano analizie uwzględniając następujące kwestie:

- wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną i jej stanu technicznego,
- dostępu do podstawowych usług,
- dostosowania rozwiązań urbanistycznych,
- niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami,
- dostępności i jakości terenów publicznych.

Infrastruktura sportowo-rekreacyjna

Podobszar rewitalizacji jest wyposażony w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną w zróżnicowanym stopniu. Duża część tego rodzaju infrastruktury zlokalizowana jest przy placówkach edukacyjnych. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących i Policealnych w Wysokiem Mazowieckiem (plac sportowy),
- Zespół Szkół Zawodowych (plac sportowe),
- Przedszkole Miejskie nr 1 Świat Malucha (plac zabaw),
- Przedszkole Miejskie nr 2 (plac zabaw).

Wyraźnie dobrze przedstawia się wyposażenie w taką infrastrukturę części podobszaru rewitalizacji obejmujących zabudowę wielorodzinną w centralnej jego części. Na obszarze tym, poza placem zabaw przy przedszkolu nr 1, funkcjonowały ponadto dwa place zabaw zlokalizowane bezpośrednio przy blokach mieszkalnych (ul. Armii Krajowej, ul. 1 Maja) oraz plac zabaw w parku miejskim przy MOK.

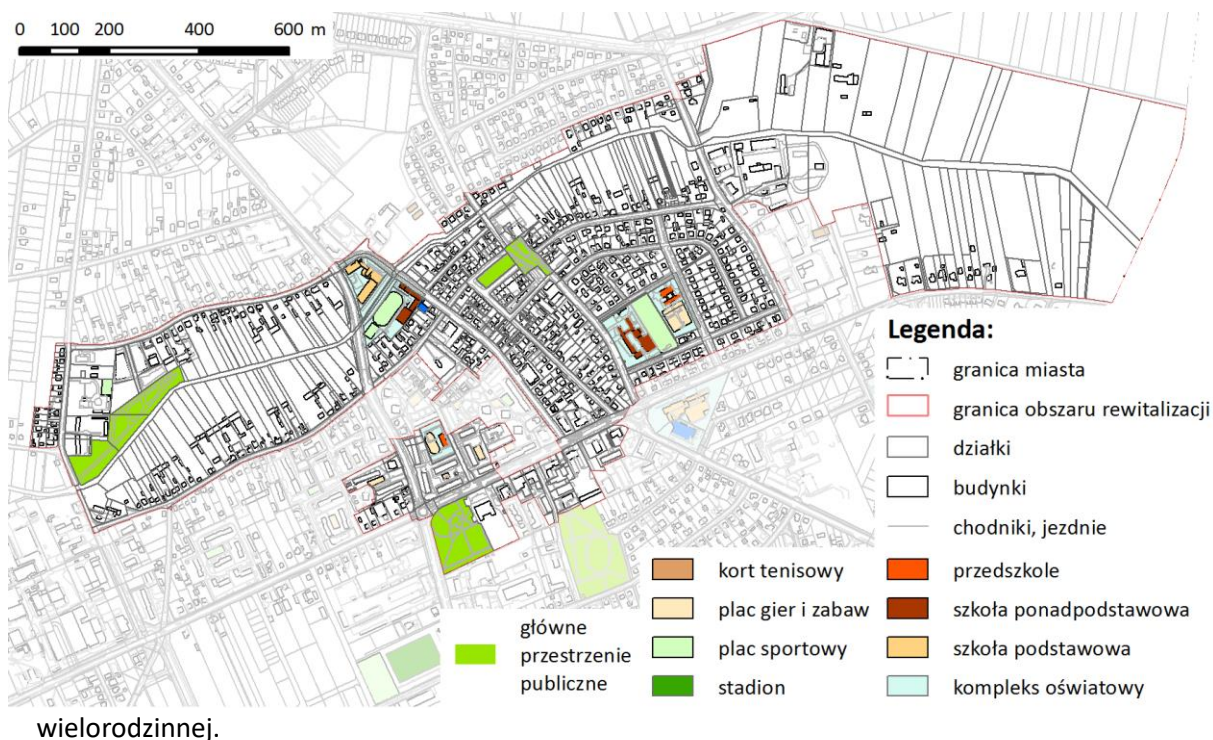
Funkcję rekreacyjną podobszaru uzupełniają ponadto dwie spośród kluczowych przestrzeni publicznych na obszarze miasta tj.:

- park miejski przy MOK,
- plac Piłsudskiego.

Dodatkowo, z bezpośredniej bliskości podobszaru rewitalizacji znajdują się: największy park miejski położony przy ul. Mickiewicza oraz pływalnia miejska.

Jedynym przykładem infrastruktury sportowej położonym na podobszarze rewitalizacji poza terenem placówek oświatowych jest natomiast nieduży plac sportowy przy zabudowie wielorodzinnej w rejonie ul. Przechodniej/Kościelnej.

Stopień wyposażenia podobszaru w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną można ocenić jako zasadniczo dobry. Zauważalne deficyty w tym zakresie, występują jednak w zachodniej części podobszaru, która dodatkowo podlega silnym procesom rozwoju zabudowy mieszkaniowej,

Rys. 4.1.19. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna i oświatowa na podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10K.

Infrastruktura oświatowa

Istotnym elementem struktury funkcjonalno-przestrzennej podobszaru rewitalizacji jest infrastruktura oświatowa. Składają się na nią:

- Zespół Szkół Ogólnokształcących i Policealnych w Wysokiem Mazowieckiem,
- Zespół Szkół Zawodowych,
- Przedszkole Miejskie nr 1 Świat Malucha,
- Przedszkole Miejskie nr 2,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna.

W bezpośredniej bliskości podobszaru położony jest dodatkowo Miejski Zespół Szkół w Wysokiem Mazowieckiem, w skład którego wchodzi:

- Szkoła Podstawowa nr 2 im. Mikołaja Kopernika w Wysokiem Mazowieckiem
- Samorządowa Szkoła Muzyczna I stopnia w Wysokiem Mazowieckiem

Przestrzenie publiczne

Na podobszarze rewitalizacji znajdują się dwie spośród kluczowych przestrzeni publicznych na obszarze miasta tj.:

- park miejski przy MOK,
- plac Piłsudskiego.

Dodatkowo, z bezpośredniej bliskości podobszaru rewitalizacji znajdują się: największy park miejski położony przy ul. Mickiewicza.

W ramach działań rewitalizacyjnych realizowanych w perspektywie UE 2015-2023 uporządkowano teren nad rz. Brok położony w bezpośredniej bliskości miejskiego targowiska. Jego przydatność do celów rekreacyjnych jest jednak bardzo ograniczona.

Problemem zidentyfikowanym w ramach badań jakościowych jest również ograniczona atrakcyjność przestrzeni publicznej na placu Piłsudskiego.

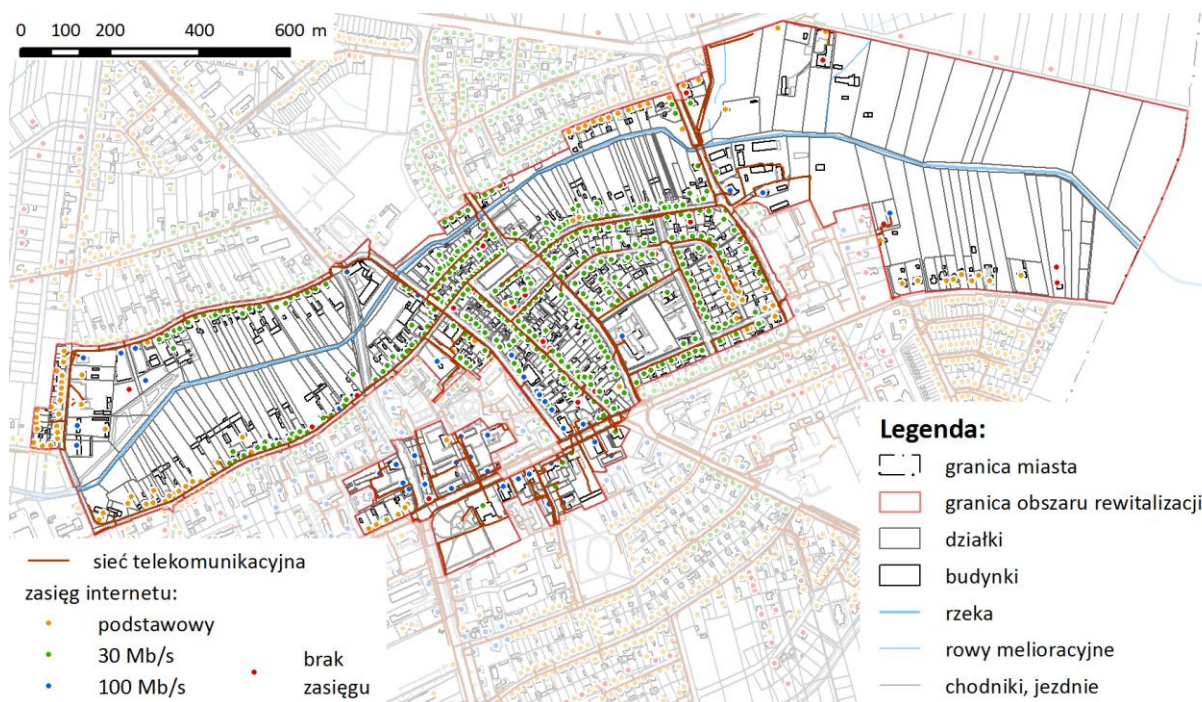
Infrastruktura telekomunikacyjna

Wyposażenie podobszaru rewitalizacji przedstawiono przy wykorzystaniu danych UKE dotyczących dostępności do sieci Internet uwzględniających poszczególne kategorie jej prędkości. Ogółem, poziom wyposażenia podobszaru rewitalizacji jest zauważalnie wyższy niż sytuacja w tym zakresie dla całego miasta. Na podobszarze Centralnym tylko dla 5% referencyjnych punktów adresowych nie zidentyfikował żadnego z zasięgów sieci Internet. W przypadku całego miasta udział ten wyniósł 14%. Udział punktów adresowych wyposażonych w podstawowy zasięg Internetu wyniósł 18%, przy analogicznym udziale dla całego miasta wynoszącym 46,7%. Zasięg Internetu szerokopasmowego tj. o parametrach przesyłu 30 Mb/s był natomiast na podobszarze Centralnym na poziomie trzykrotnie wyższym, nieznacznie przekraczającym $\frac{3}{4}$. Stan ten jest, w głównej mierze, wynikiem bardzo dobrego wyposażenia podobszaru rewitalizacji w Internet o przesyłu 30 Mb/s. Internet o najwyższych parametrach, skoncentrowany był na podobszarze rewitalizacji przede wszystkim na obszarze zabudowy wielorodzinnej. Wyposażenie podobszaru Centralnego w Internet o niskich tj. podstawowych parametrach dotyczyło peryferyjnie położonej zabudowy jednorodzinnej.

Tab. 4.1.14. Wyposażenie podobszaru rewitalizacji w Internet w Wysokiem Mazowieckiem w 2021⁹ r.

Obszar	Ogółem punkty adresowe	Zasięg Internetu										Brak Internetu	
		100 Mb/s		30 Mb/s		30 Mb/s i więcej		Zasięg podstawowy		Internet Ogółem			
		Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%	Liczba	%
Podobszar rewitalizacji Centralny	563	43	7,6	390	69,3	433	76,9	102	18,1	535	95,0	28	5,0
Poza obszarem rewitalizacji	1367	77	5,6	245	17,9	322	23,6	800	58,5	1122	82,1	245	17,9
Miasto	1930	120	6,2	635	32,9	755	39,1	902	46,7	1657	85,9	273	14,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UKE.

Rys. 4.1.20. Wyposażenie podobszaru Centralnego w Internet w Wysokiem Mazowieckiem w 2021 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEEB.

Infrastruktura wodociągowa

Wyposażenie podobszaru Centralnego w sieć wodociągową kształtowało się na wysokim poziomie. Z tego względu podstawowym parametrem, jakim poddano analizie w celu przybliżenia zagadnień związanych z jakością istniejącej infrastruktury wodociągowej. Za podstawowy miernik tego stanu przyjęto liczbę awarii sieci wodociągowej w latach 2019-2021.

Na podobszar Centralny w latach 2019-2021 odnotowano łącznie 7 awarii sieci wodociągowej. W przeliczeniu na 100 punktów adresowych dało to poziom wskaźnika wynoszący 1,3, co w przybliżeniu odpowiadało 50% poziomowi ogólnomiejskiego, wynoszącego 2,7. Wynik ten wskazuje na dobry stan sieci wodociągowej na analizowanym obszarze.

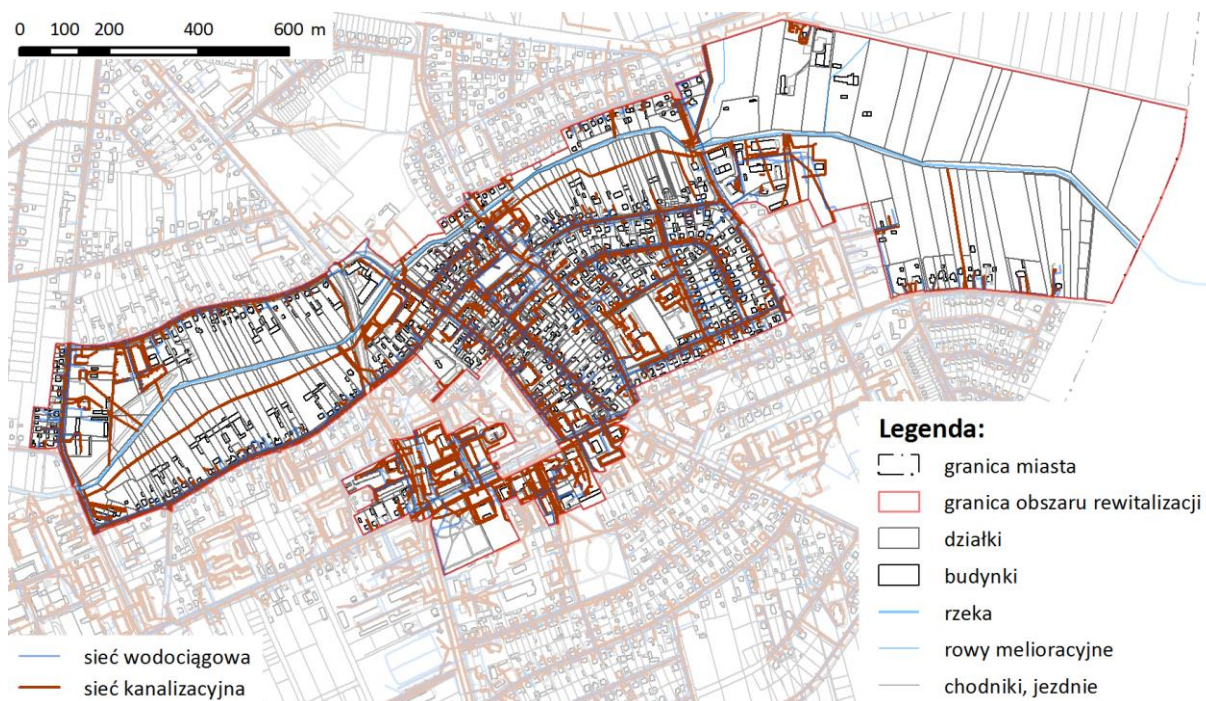
⁹ Stan danych na dzień 31.12.2021.

Tab. 4.1.15. Awarie sieci wodociągowej na podobszarze Centralnym w Wysokim Mazowieckiem w latach 2019-2021.

Obszar	Sieć wodociągowa		Punkty adresowe ¹⁰
	Liczba	Awarie/100 punktów adresowych	Liczba
Podobszar Centralny	7	1,3	558
Pozostały obszar	45	3,2	1398
Miasto	52	2,7	1956

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Wodociągów, Kanalizacji i Energetyki Ciepłej Sp z o.o. w Wysokim Mazowieckiem.

Rys. 4.1.21. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na podobszarze Centralnym w Wysokim Mazowieckiem w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEEB.

Infrastruktura kanalizacyjna

Podobszar Centralny był w pełni pokryty siecią kanalizacyjną. Podstawowym parametrem, jaki poddano w związku z tym analizie była liczba awarii sieci kanalizacyjnej, która pośrednio oddawała kwestie związane z jakością istniejącej infrastruktury. Za podstawowy miernik tego stanu przyjęto liczbę awarii sieci kanalizacyjnej w latach 2019-2021.

Na podobszarze Centralnym w latach 2019-2021 doszło ogółem do 11 awarii sieci kanalizacyjnej. W przeliczeniu na 100 punktów adresowych dało to poziom wskaźnika wynoszący 2.0. W przybliżeniu odpowiadało to 55% poziomu ogólnomiejskiego, wynoszącego 3.6. Wynik ten wskazuje na dobry stan sieci kanalizacyjnej na analizowanym obszarze.

¹⁰ Stan na 2023 r.

Tab. 4.1.16. Awarie sieci kanalizacyjnej na podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2019-2021 r.

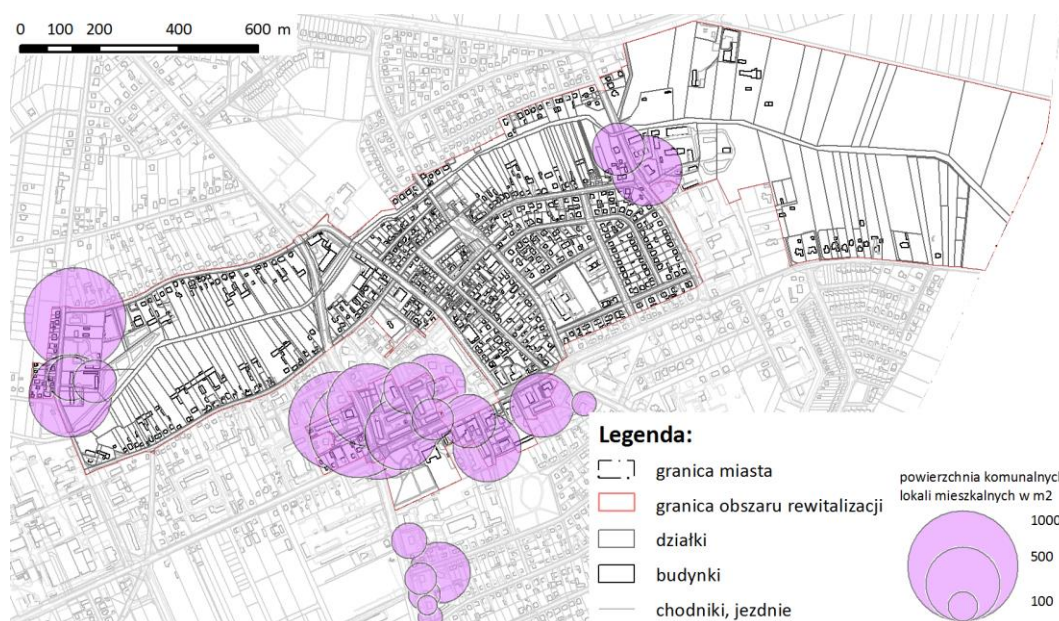
Obszar	Sieć kanalizacyjna		Punkty adresowe
	Liczba	Awarye/100 punktów adresowych	
Podobszar Centralny	11	2,0	558
Pozostały obszar	59	4,2	1398
Miasto	70	3,6	1956

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zakładu Wodociągów, Kanalizacji i Energetyki Ciepłej Sp. z o.o. w Wysokiem Mazowieckiem.

Mieszkania komunalne

Istotnym elementem składowym obszaru rewitalizacji jest komunalny zasób mieszkaniowy. Na podobszarze Centrum w 24 budynkach, na które przypadało 250 lokali komunalnych zamieszkiwało 604 najemców. łączna powierzchnia lokali mieszkalnych znajdujących się w gestii miasta wyniosła blisko 10 tys. m². Średnia powierzchnia komunalnych lokali mieszkalnych wyniosła 39,4 m². Wartość ta, była zauważalnie tj. o ok. 10% niższa od wartości zasobu prywatnego w tych samych budynkach wynoszącej 43,7 m².

Zasób mieszkaniowy należący do miasta koncentrował się w środkowej części podobszaru rewitalizacji. Drugim, zauważalnym obszarem skupiającym zasób komunalny była zachodnia część podobszaru w rejonie ul. Przechodniej i Kościelnej. Nieduży, komunalny zasób mieszkaniowy występował ponadto w rejonie ul. Białostockiej.

Rys. 4.1.22. Komunalny zasób mieszkaniowy na podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r

źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Wysokiem Mazowieckiem.

Tab. 4.1.17. Komunalny zasób mieszkaniowy na podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r.

Zasób komunalny	Podobszar Centralny		Miasto
	Liczba / powierzchnia w m ²	Udział w %	
Mieszkańcy	604	97,3	621
Budynki	24	92,3	26
Powierzchnia użytkowa	21 581	90,0	23 989
Izby mieszkalne	1 514	91,3	1 658
Lokale mieszkalne:	514	91,5	562
w tym komunalne	250	96,5	259
Powierzchnia lokali mieszkalnych	21 384	89,9	23 792
w tym komunalnych	9 841	95,8	10 270
Lokale użytkowe	10	52,6	19
Powierzchnia komunalnych lokali użytkowych	847	100,0	847

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Wysokiem Mazowieckiem.

Podsumowanie

Wśród zagadnień o charakterze przestrzenno-funkcyjnym, w rozumieniu zapisów ustawy o rewitalizacji do najważniejszych problemów podobszaru Centralnego należą:

- niski poziom wyposażenia wschodniej części podobszaru rewitalizacji w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną,
- niska atrakcyjność przestrzeni publicznej na pl. Piłsudskiego,
- ograniczona funkcjonalność urządzonej przestrzeni publicznej nad rz. Brok,
- brak ogólnodostępnych placów zabaw wyposażonych w urządzenia dla osób niepełnosprawnych.

Potencjałami obszaru rewitalizacji są natomiast:

- bardzo dobry stan i zasięg sieci wodociągowej,
- bardzo dobry stan i zasięg sieci kanalizacyjnej,
- wysoka dostępność do sieci Internetu szerokopasmowego,
- wysoka koncentracja infrastruktury oświatowej,
- znaczący zasób lokali mieszkalnych należących do miasta,
- wysoka koncentracja budynków użyteczności publicznej,
- wysoka koncentracja zróżnicowanych funkcji publicznych.

4.1.5. Sfera techniczna

W przypadku sfery technicznej, pogłębiona diagnoza podobszaru Centralnego skupiła się na trzech głównych zagadnieniach. Dotyczyły one:

- struktury wykorzystywanych źródeł ciepła,
- komunalnego zasobu mieszkaniowego, w tym rodzajów ogrzewania w nim stosowanych,
- zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w wybranych budynkach użyteczności publicznej.

Analizowane dane pochodziły z następujących źródeł:

- Zakład Gospodarki Mieszkaniowej,
- Centralna Ewidencja Emisyjności Budynków,
- Urząd Dozoru Technicznego,
- Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10K).

Główne źródła ciepła

Na terenie Miasta Wysokie Mazowieckie w 2023 r. na podstawie deklaracji złożonych do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków zidentyfikowano 1828 głównych źródeł ciepła dla 1560 punktów adresowych. Dla podobszaru Centralnego analogiczne wartości wyniosły odpowiednio: 472 źródła ciepła i 405 punktów adresowych.

Tab. 4.1.18. Źródła ciepła w budynkach w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r.

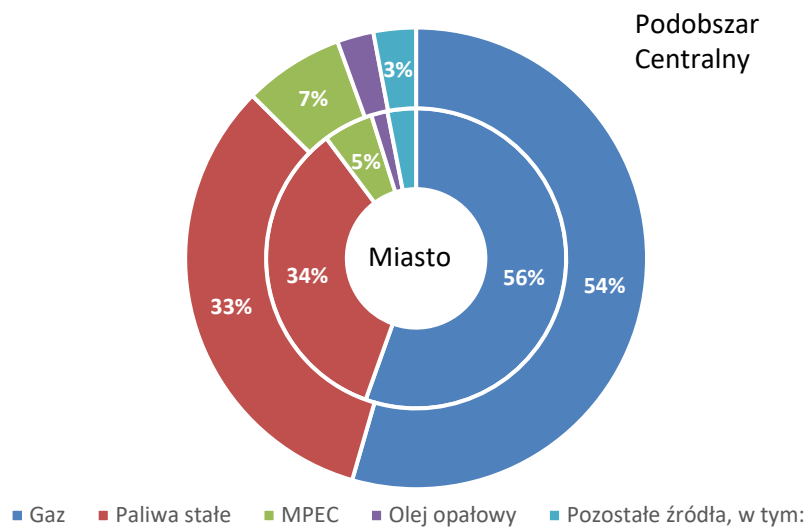
Rodzaj źródła ciepła	Podobszar Centralny		Miasto	
	Liczba	%	Liczba	%
Gaz	256	54,2	1011	55,3
Paliwa stałe	155	32,8	626	34,2
MPEC	33	7,0	98	5,4
Olej opałowy	12	2,5	32	1,8
Pozostałe źródła, w tym:	14	3,0	56	3,1
Ogrzewanie elektryczne	9	1,9	21	1,1
Kolektory słoneczne	3	0,6	10	0,5
Pompy ciepła	2	0,4	25	1,4
Suma	472	100,0	1828	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEEB.

Struktura użytkowanych źródeł ciepła była w przypadku podobszaru Centralnego zbliżona do struktury ogólnomiejskiej. Najpowszechniej występującym źródłem ciepła był gaz, który odpowiadał za ponad połowę (54%) ogółu źródeł ciepła zgłoszonych do CEEB. Drugim, w kolejności występowania głównym źródłem ciepła była kategoria obejmujące wszystkie paliwa stałe. Występowała ona w liczbie 155, co stanowiło blisko 1/3 ogółu źródeł. Wyraźnie wyższy udział reprezentowała grupa budynków korzystających z miejskiego, centralnego ogrzewania. Na terenie podobszaru odnotowano 33 tego rodzaju główne źródła ciepła odpowiadające za 7% analizowanej grupy. Jednocześnie grupa ta ze względu na fakt

obejmowania w głównej mierze budynków wielorodzinnych, skupiała dużą część lokali oraz mieszkańców podobszaru rewitalizacji.

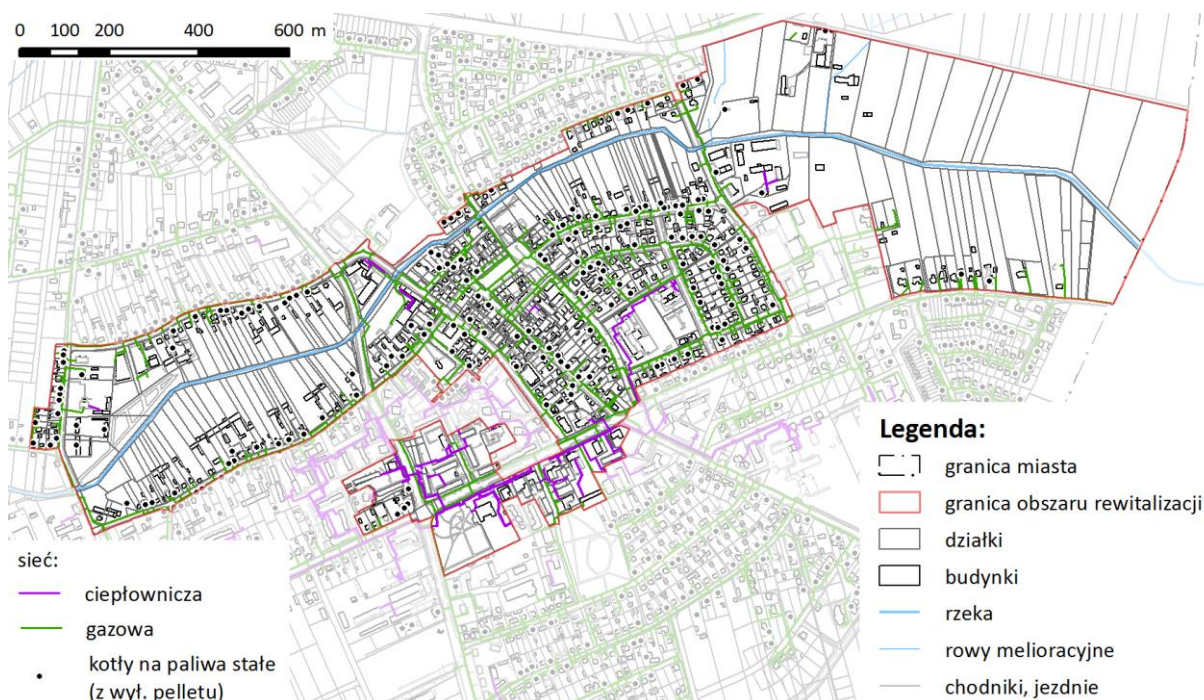
Struktura głównych źródeł ciepła na terenie podobszaru Centralnego, z punktu widzenia wpływu na jakość powietrza kształtowała się zatem względnie korzystnie. Pomimo tego, zauważalna liczba indywidualnych źródeł ciepła zasilanych paliwami stałymi może w sezonie grzewczym wpływać na występowanie przekroczeń norm stężeń pyłów zawieszonych, w szczególności w odniesieniu do pyłów PM_{2,5} i dopuszczalnych norm ich stężenia zalecanych przez WHO¹¹.

Rys. 4.1.23. Struktura źródeł ciepła w budynkach w Wysokim Mazowieckiem w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych CEEB.

¹¹ Kwestie opisane szczegółowo w rozdziale dot. zagadnień środowiskowych.

Rys. 4.1.24. Rozmieszczenie budynków korzystających z paliw stałych jako głównego źródła ciepła oraz zasięgi sieci gazowej i ciepłowniczej na podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Wysokiem Mazowieckiem.

Zasób komunalny

Podobszar Centralny koncentruje gros mieszkalnego zasobu komunalnego. W 2022 r. obejmował on łącznie 24 budynki o łącznej powierzchni użytkowej przekraczającej 21,5 tys. m² i powierzchni komunalnych lokali mieszkalnych przekraczającej 9,8 tys. m². Liczba lokali mieszkalnych należących do miasta wyniosła 250. Udział tej części zasobu w ogóle zasobu komunalnego mieścił się dla przedstawionych parametrów pomiędzy 90% a 97%.

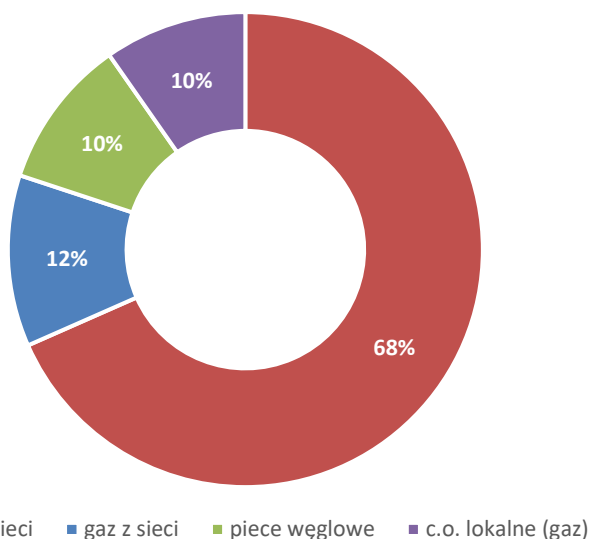
W zdecydowanej mierze mieszkania komunalne korzystały z miejskiego ogrzewania sieciowego. Takie ogrzewanie wykorzystywane było w 68% zasobu komunalnego i ponad 54% budynków (13 z 24). Na pozostałe rodzaje ogrzewania przypadł zbliżony wolumen lokali mieszkalnych. Gaz sieciowy odpowiadał za ogrzewanie blisko 12% zasobu, natomiast pice węglowe i lokalne kotłownie na gaz ziemny, po ok. 10% każdy. Strukturę taką można uznać generalnie za względnie korzystną zarówno z punktu widzenia ekonomiczności zastosowanych rozwiązań, jak i ich wpływu na emisje szkodliwych substancji do atmosfery. Jednocześnie jednak, nieefektywne rozwiązania i standardy z zakresu efektywności energetycznej koncentrują się na niewielkim obszarze osiedla socjalnego przy ul. Przechodniej obejmującego budynki o nr: 2, 2A i 2B.

Pełniącym w procesie rewitalizacji istotną rolę elementem zasobu komunalnego są lokale użytkowe. Na podobszarze rewitalizacji zasobowi mieszkalnemu towarzyszyło łącznie 10 lokali użytkowych i łącznej powierzchni 847 m².

Tab. 4.1.19. Mieszkalny zasób komunalny według rodzaju ogrzewania w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r.

Rodzaj ogrzewania	Powierzchnia użytkowa ogółem		Budynki		Powierzchnia lokali mieszkalnych komunalnych	
	m ²	%	Liczba	%	m ²	%
c.o. z sieci	17358,4	80,4	13	54,2	6730,5	68,4
gaz z sieci	1148,8	5,3	2	8,3	1148,8	11,7
piece węglowe	1005,7	4,7	3	12,5	1005,7	10,2
c.o. lokalne (gaz)	2068,1	9,6	6	25,0	955,8	9,7
Suma	21581,0	100,0	24	100,0	9840,8	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Wysokiem Mazowieckiem.

Rys. 4.1.25. Mieszkalny zasób komunalny według rodzaju ogrzewania w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UM w Wysokiem Mazowieckiem.

Dostępność wybranych budynków użyteczności publicznej

W celu zidentyfikowania ewentualnych deficytów w zakresie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w wybranych budynkach użyteczności publicznej analizie poddano ich wyposażenie w windy dla niepełnosprawnych oraz ogólnodostępne dźwigi osobowe. Na podobszarze rewitalizacji zidentyfikowano łącznie 17 budynków użyteczności publicznej.

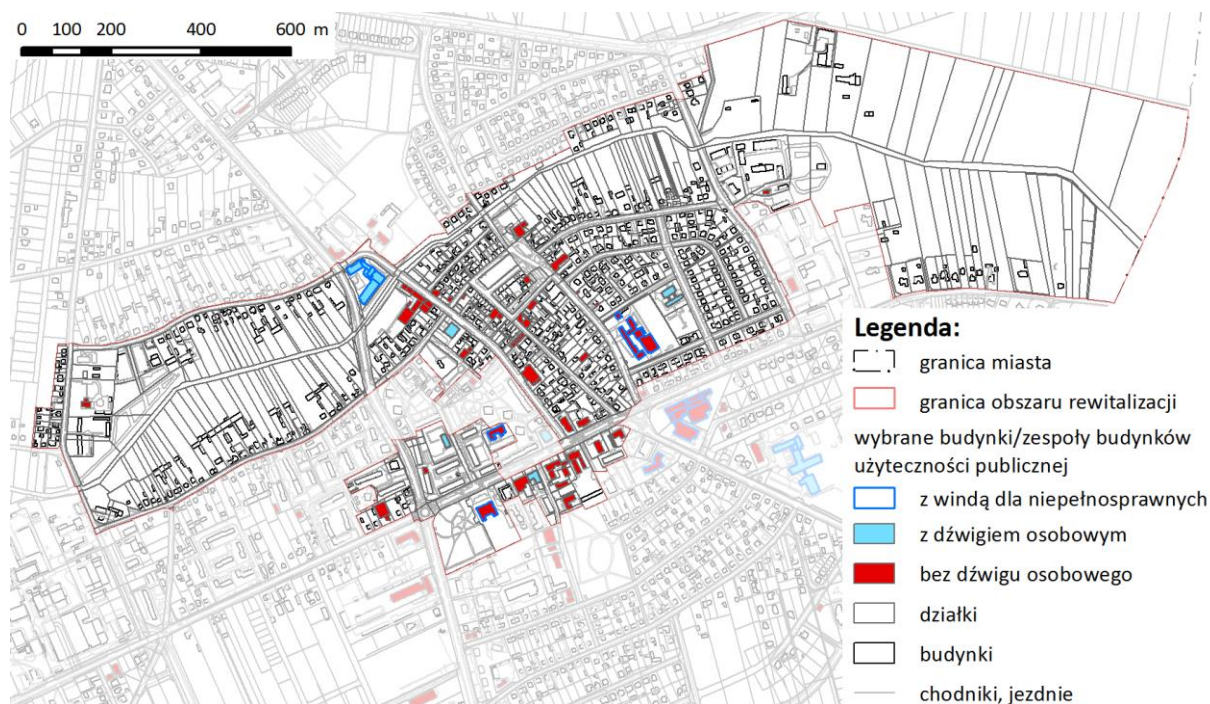
Do budynków użyteczności publicznej, które były wyposażone w ogólnodostępne dźwigi osobowe na podobszarze rewitalizacji należały:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Wysokiem Mazowieckiem,
- Przedszkole Miejskie nr 1 Świat Malucha,
- Przedszkole Miejskie nr 2,
- dom handlowy przy ul. Jagiellońskiej 10,
- Urząd Miasta w Wysokiem Mazowieckiem.

W windy przeznaczone dla niepełnosprawnych wyposażone były natomiast budynki:

- Szkoła Podstawowa nr 1 im. Tadeusza Kościuszki w Wysokiem Mazowieckiem,
- Zespół Szkół Ogólnokształcących i Policealnych w Wysokiem Mazowieckiem,
- Zakład Gospodarki Mieszkaniowej,
- Miejski Ośrodek Kultury,
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Wysokiem Mazowieckiem.

Pozostałe budynki i zespoły budynków użyteczności publicznej były pozbawione tego rodzaju urządzeń. Biorąc pod uwagę ich widoczną koncentrację na podobszarze rewitalizacji, zmiana tego stanu rzeczy stanowi jedno z istotnych wyzwań w zakresie zagadnień technicznych

procesu rewitalizacji.

Rys. 4.1.26. Wybrane budynki użyteczności publicznej wyposażone w windy dla niepełnosprawnych oraz ogólnodostępne dźwigi osobowe w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UDT oraz BDOT10K.

Podsumowanie

Wśród zagadnień o charakterze technicznym, w rozumieniu zapisów ustawy o rewitalizacji do najważniejszych problemów podobszaru Centralnego należą:

- znacząca liczba indywidualnych źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe,
- koncentracja budynków socjalnych o niskim standardzie i nieefektywnych źródłach ogrzewania na niewielkim terenie,
- niewielka liczba lokali użytkowych znajdujących się w gestii miasta,

- brak podstawowych udogodnień dla osób ze szczególnymi potrzebami w budynkach użyteczności publicznej.

Głównymi potencjałami obszaru rewitalizacji o charakterze technicznym były natomiast:

- względnie korzystna struktura źródeł ogrzewania, w tym duży stopień wykorzystania ciepła sieciowego oraz gazu,
- znaczący zasób lokali mieszkalnych należących do miasta.
- ponadprzeciętna koncentracja budynków użyteczności publicznej.

4.2. Podobszar Powojkowy

Niezamieszkały obszar powojkowy został wyznaczony zgodnie art. 10. ust. 3 ustawy o rewitalizacji, a więc w myśl zasad specjalnych, które polegają na spełnieniu dwóch warunków łącznie:

- występowania negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1–4,
- możliwości przeprowadzenia na tych terenach działań przyczyniających się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art. 9 ust. 1.

Powierzchnia niezamieszkałego, powojkowego podobszaru rewitalizacji wyniosła **146,5 ha**, co stanowiło **9,6% ogółu powierzchni miasta**. Ze względu na specjalny charakter podobszaru, jego pogłębiona diagnoza ograniczyła się do podstawowych informacji dotyczących ukształtowania terenu, jego struktury użytkowania, zagadnień hydrologicznych oraz uzasadnienia jego wyboru zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji. Podobszar Powojkowy pełni funkcję uzupełniającą względem podobszaru zamieszkałego i ma oddziaływać na zidentyfikowane na nim problemy natury społecznej poprzez realizację przedsięwzięcia dotyczącego budowy Domu Pomocy Społecznej.

4.2.1. Ukształtowanie terenu

Podobszar Powojkowy, jest położony, w skali całego miasta, zauważalnie wyżej. Najniżej położony punkt osiągnął wartość 143,5 m n.p.m., podczas gdy najwyższej 152,3 m n.p.m. W konsekwencji dało to niedużą amplitudę wysokości wynoszącą 8,8 m. Ukształtowanie terenu podobszaru, korzystnie wpływa również na lokalny mikroklimat poprzez położenie poza doliną rzeki Brok.

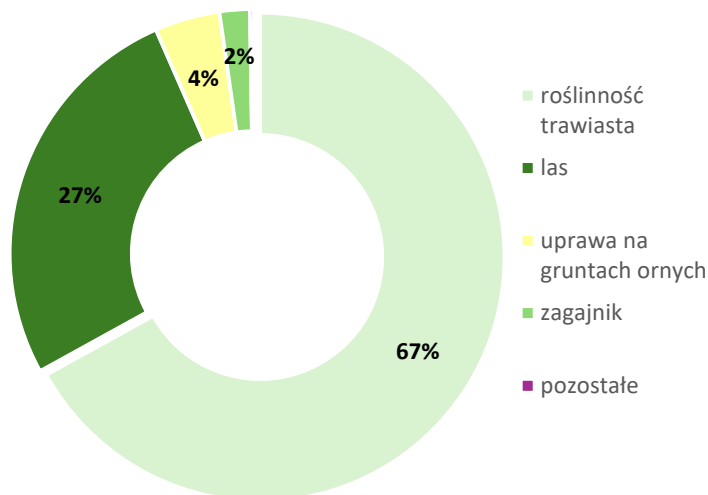

Rys. 4.2.1. Ukształtowanie terenu Podobszaru Powojkowego w Wysokiem Mazowieckiem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie KZGiK.

4.2.2. Użytkowanie terenu

Struktura użytkowania podobszaru powojkowego ma charakter ekstensywny. Blisko $\frac{2}{3}$ powierzchni zajmuje roślinność trawiasta (67%). Za ponad $\frac{1}{4}$ obszaru odpowiadają lasy (26%), zaś za 2% powierzchni odpowiada zagajnik. Uprawy rolne zajmują natomiast 4% podobszaru.

Rys. 4.2.2. Struktura użytkowania podobszaru rewitalizacji Powojkowy w Wysokiem Mazowieckiem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K.

Tab. 4.2.1. Struktura użytkowania podobszaru rewitalizacji Powojkowy w Wysokiem Mazowieckiem.

Użytkowanie terenu	Powierzchnia	
	ha	%
Roślinność trawiasta	98,2	67,0
Las	38,8	26,4
Uprawa na gruntach ornych	6,3	4,3
Zagajnik	2,9	2,0
Pozostałe	0,4	0,3

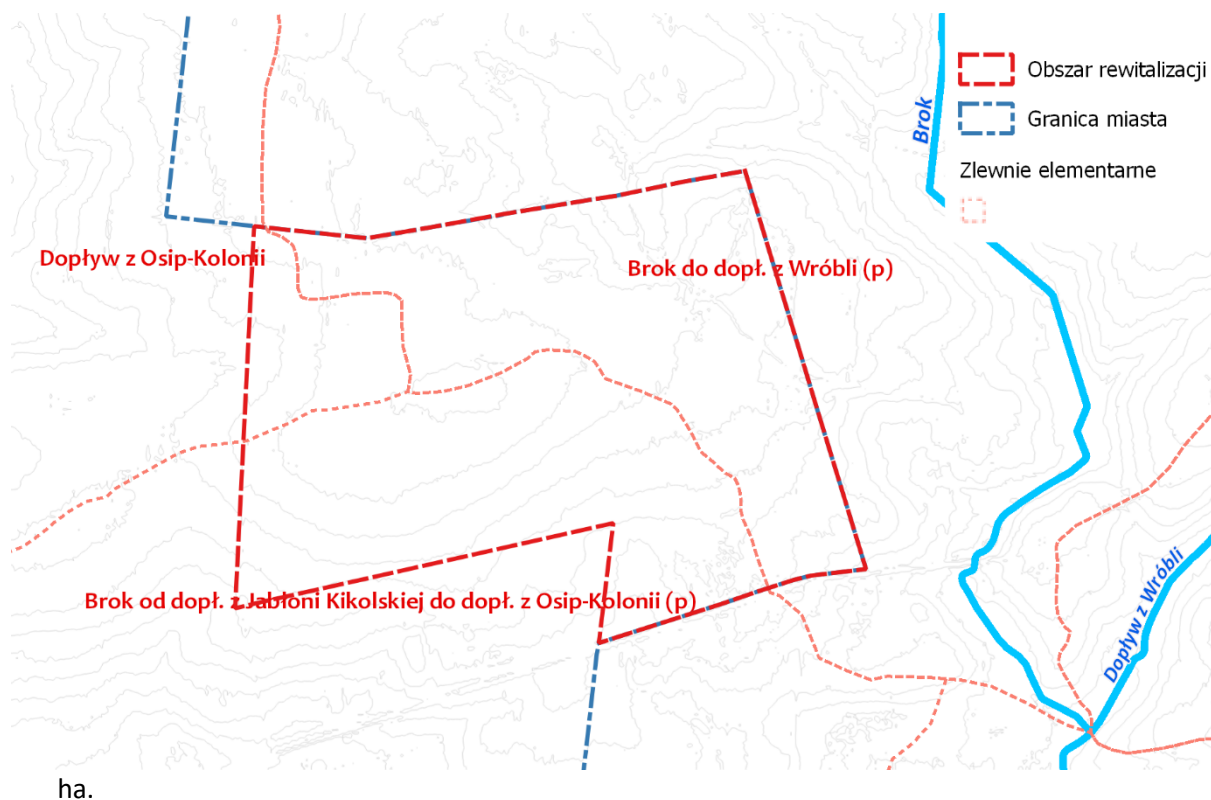
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K.

4.2.3. Hydrologia

Całość podobszaru rewitalizacji znajduje się w dorzeczu rzeki Brok, będącej prawostronnym dopływem Bugu. Z punktu widzenia sieci hydrologicznej, na niższym poziomie agregacji przestrzennej, podobszar Powojkowy jest terenem wododziałowym. Przebiegają przez niego dwa działły wodne, w konsekwencji czego podobszar należy do trzech różnych zlewni elementarnych. Północno-zachodnia część podobszaru, będąca najmniejszą jego częścią wchodzi w skład zlewni dopływu z Osip-Kolonii. Pozostałe dwie zlewnie na podobszarze rewitalizacji, w przybliżeniu o podobnej powierzchni, to:

- w północnej i wschodniej części podobszaru – zlewnia rz. Brok do dopływu z Wróbli,
- w południowej części podobszaru – zlewnia rz. Brok od dopływu z Wróbli do dopływu z Jabłoni Kikolskiej.

We wschodniej części podobszaru znajduje się ponadto niewielki staw o powierzchni 0,8

ha.

Rys. 4.2.3. Sieć wodna na Podobszarze Powojoskim w Wysokim Mazowieckiem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie MPHP.

Tereny chronione

Na Podobszarze Powojoskim nie występują obszary chronione w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (j.t. Dz. U. z 2018 poz. 1614). Większość jego powierzchni obejmuje natomiast projektowany Główny Korytarz Ekologiczny Przełomowa Dolina Narwi – Dolina Górnej Narwi (GKPn-23A) uwzględniony w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa. Zgodnie z zapisami SUIKZP obszar ten wymaga *podjęcia szerokich działań związanych z zachowaniem jego ciągłości, jako korytarza dobrze funkcjonującego. Konieczne jest uwzględnienie korytarza i skuteczne zarządzanie terenami, wchodzącymi w jego obszar, w tym ochrona przed zabudową i dążenie do zachowania dotychczasowego użytkowania.*

4.2.4. Infrastruktura społeczna i techniczna

Głównym rodzajem zidentyfikowanych na niezamieszkałym obszarze powojoskim negatywnych zjawisk było wymienione w art. 9 ust. 1 pkt 3 *niewystarczające wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną*. Na podobszarze Powojoskim zidentyfikowano brak występowania podstawowej infrastruktury technicznej w następującym zakresie sieci:

- wodno-kanalizacyjnej,
- telekomunikacyjnej,

- ciepłowniczej,
- gazowej.

Jedynym elementem infrastruktury liniowej obecnej na podobszarze Powojkowym były drogi, stanowiące jednocześnie zachodnie oraz częściowo południowe i północne, granice podobszaru. Dodatkowo, podobszar w północno-wschodniej części przecina droga łącząca Zawrocie-Nowiny i Brzóska-Gromki. Łączna długość dróg na terenie podobszaru wyniosła 4,5 km, z czego niespełna $\frac{2}{3}$ stanowiły drogi zarządzane przez miasto.

Rys. 4.2.4. Sieć drogowa według kategorii zarządzania na Podobszarze Powojoskym w Wysokiem Mazowieckiem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie KZGiK oraz BDOT10K.

4.2.5. Przeciwdziałanie negatywnym zjawiskom społecznym

Drugim z warunków stawianych przez ustawę przed niezamieszkałym obszarem rewitalizacji jest w myśl ustawy *możliwość przeprowadzenia na tych terenach działań przyczyniających się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym*. Możliwość taka istnieje ze względu na obecność na zaproponowanym obszarze rewitalizacji zasobu nieruchomości komunalnych, które mogłyby zostać wykorzystane na cele związane z budową infrastruktury społecznej, odpowiadającej na zidentyfikowane problemy związane ze starzeniem się społeczeństwa widoczne m.in. w analizowanych zjawiskach z zakresu demografii, czy też koncentracji osób ze szczególnymi potrzebami.

Jednym z zidentyfikowanych problemów z zakresu infrastruktury społecznej był brak na terenie miasta Domu Pomocy Społecznej. Liczba osób, w przypadku których MOPS dofinansowywał odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej systematycznie rosła. W okresie 2015-2022 zwiększyła się ona z 7 do 11. Jednocześnie najwięcej tego rodzaju osób tj. 13 odnotowano w latach 2020-2021.

Większość takich osób pochodziło z zamieszkałej części obszaru rewitalizacji. W latach 2019-2022 odpowiadał on za od 55% w roku 2022 do nawet blisko 70% tej grupy osób w skali miasta. W konsekwencji, wskaźnik liczby osób otrzymujących dofinansowanie za pobyt w DPS z MOPS w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców wyniósł od 2,2 w latach 2015 i 2022 do 3,3 w roku 2020. Wartości te, za wyjątkiem roku 2022, odpowiadały ponad dwukrotności wartości referencyjnej obliczonej dla poszczególnych lat dla całego miasta.

Tab. 4.2.2. Osoby otrzymujące dofinansowanie pobytu w domu pomocy społecznej z MOPS na obszarze rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2019-2022.

Rok	Podobszar Centralny				Miasto	
	Liczba osób otrzymujących dofinansowanie	Udział w %	Liczba osób na 1 tys. mieszkańców	% wartości dla miasta	Liczba	Liczba osób na 1 tys. mieszkańców
2019	6	60,0	2,2	207,2	10	1,1
2020	9	69,2	3,3	241,2	13	1,4
2021	8	61,5	2,9	209,5	13	1,4
2022	6	54,5	2,2	184,9	11	1,2

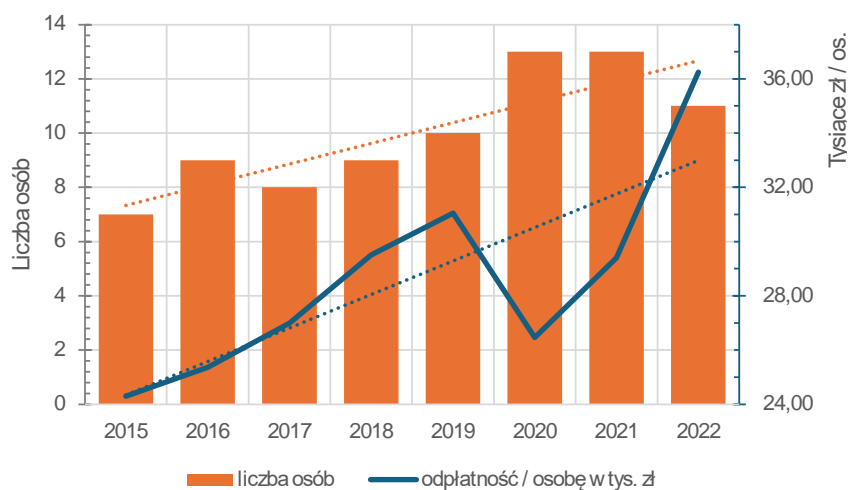
Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K.

Wyraźnie rosnącemu w skali miasta trendowi liczby osób korzystających z dofinansowania MOPS w zakresie pobytu w DPS, towarzyszył również intensywny trend w zakresie wzrostu przeciętnych kosztów dofinansowania pobytu 1 osoby. W analizowanym okresie czasu, dofinansowanie z MOPS ogółem wzrosło ponad dwukrotnie z poziomu 170 tys. zł w 2015 r. do blisko 400 tys. zł w roku 2022 tj. o 134%. W przeliczeniu na 1 osobę, której pobyt był dofinansowany, wzrost dofinansowania wyniósł 49% z poziomu 24,3 tys. zł w 2015 r. do 36,2 tys. zł w 2022. Co ważne, dynamika wzrostu kosztów ponoszonych przez MOPS w tym zakresie nabrała szczególnego przyspieszenia po roku 2020. W tym okresie czasu, przy będącym wynikiem pandemii SARS-Cov-2 spadku liczby osób, które otrzymały dofinansowanie na pobyt w DPS o 2 (15%), nastąpił wzrost kwoty dofinansowania ogółem o prawie 16%, zaś w przeliczeniu na 1 osobę aż o 37%. Sytuacja ta, staje się w konsekwencji poważnym wyzwaniem natury finansowej dla miejskiego systemu opieki społecznej. Rozwiązaniem tego problemu jest wybudowanie przez miasto, w oparciu o nieruchomości zlokalizowane na Podobszarze Powojaskowym, Domu Pomocy Społecznej, który nie tylko pozwoliłby na ograniczenie kosztów związanych z pobytem w takiej placówce osób z terenu rewitalizacji. Dodatkowo, inwestycja taka korzystnie wpłynęłaby na podtrzymanie relacji pomiędzy klientami DPS a ich rodzinami, ze względu na dużo lepszą dostępność takiej placówki, w tym także pieszą i rowerową. Wymiernym rezultatem takiego przedsięwzięcia byłby także korzystny wpływ na rynek pracy na obszarze rewitalizacji w wyniku utworzenia nowych miejsc pracy w sektorze pomocy społecznej.

Tab. 4.2.3. Dofinansowanie pobytu w domu pomocy społecznej przez MOPS w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2015-2022.

Rok	Domy Pomocy Społecznej		
	Liczba osób	Odpłatność w zł	Odpłatność / osobę w tys. zł
2015	7	170,1	24,3
2016	9	228,2	25,4
2017	8	216,0	27,0
2018	9	265,5	29,5
2019	10	310,5	31,0
2020	13	344,0	26,5
2021	13	382,2	29,4
2022	11	398,7	36,2
Zmiana 2015-2022 w %	57,1	134,4	49,2
Zmiana 2020-2022 w %	-15,4	15,9	37,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K.

Rys. 4.2.5. Dofinansowanie pobytu w domu pomocy społecznej przez MOPS w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2015-2022.

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDOT10K.

4.3. Podsumowanie

W trakcie prac o charakterze diagnostycznym zidentyfikowano na obszarze rewitalizacji cały szereg różnego rodzaju problemów o charakterze społecznym, gospodarczym, środowiskowym, przestrzenno-funkcjonalnym i technicznym. Problemy te, ze względu na bardzo różny poziom ich szczegółowości pogrupowano w następujące kategorie:

- Starzenie się populacji,
- Ubóstwo,
- Niepełnosprawność i ciężka choroba,
- Bezrobocie,
- Zagrożenia bezpieczeństwa,
- Niska aktywność obywatelska,
- Poziom edukacji,
- Kondycja lokalnych firm,
- Hałas komunikacyjny,
- Wyroby zawierające azbest,
- Zagrożenie powodziowe,
- Jakość powietrza,
- Funkcjonalność i jakość przestrzeni publicznych,
- Braki infrastruktury sportowo-rekreacyjnej,
- Dostępność usług i przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami.

5. OPIS POWIĄZAŃ GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY

5.1. Strategia rozwoju gminy

Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie na lata 2016-2024 została przyjęta [Uchwałą nr XXIII/83/16 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 27 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie na lata 2016-2022](#), która została następnie zmieniona [Uchwałą nr XLIV/262/2022 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 21 grudnia 2022 r. w sprawie przedłużenia okresu obowiązywania „Strategii Rozwoju Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie na lata 2016-2022”](#).

Celem głównym Strategii jest:

osiągnięcie harmonijnego, wszechstronnego i trwałego rozwoju struktury przestrzennej miasta, zapewniającej sukcesywny wzrost jakości zamieszkania, pracy, obsługi i wypoczynku

Dokument określa pięć grup celów tj. przyrodnicze, ekonomiczne, społeczne, strukturalno–przestrzenne i infrastrukturalne, w obrębie których wyznaczono łącznie dziewiętnaście celów.

Gminny program rewitalizacji zawiera działania, które wpisują się w cel główny Strategii oraz wszystkie zdefiniowane grupy celów, przy zachowaniu terytorialnej specyfiki GPR tj. ograniczeniu jego działań do wyznaczonego na obszarze Miasta Wysokie Mazowieckie obszaru rewitalizacji. Poniższa tabela przedstawia w schematyczny sposób powiązania pomiędzy oboma dokumentami.

Tab. 5.1.1. Powiązania Strategii Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie na lata 2016-2024 i Gminnego Programu Rewitalizacji.

L.p.	Grupa celów	Cele Strategii Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie	GPR
1.	Przyrodnicze	1. Zapewnienie normatywnych warunków sanitarnych zamieszkania mieszkańców w zakresie jakości powietrza atmosferycznego, poziomu hałasu i wibracji oraz elektrostatycznego promieniowania niejonizującego	x
		2. Ochrona wód rzeki Brok oraz wód gruntowych poprzez dalszą rozbudowę kanalizacji.	
		3. Ochrona powierzchni ziemi poprzez rozbudowę i modernizację PSZOK-u.	
		4. Kontynuacja rozwoju instalacji odnawialnych źródeł energii na terenie miasta.	
		5. Podjęcie działań w celu podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy	
2.	Ekonomiczne	1. Zapewnienie maksymalnego wsparcia dla tworzenia małych i średnich przedsiębiorstw	x
3.	Społeczne	1. Powiększenie zaplecza mieszkaniowego, termomodernizacja i zastosowanie OZE w istniejących zasobach komunalnych miasta	x
		2. Kontynuacja modernizacji i doposażenie zaplecza edukacyjnego	x
		3. Podjęcie działań w celu aktywizacji najbardziej zagrożonych grup społecznych	x
		4. Podjęcie działań w celu rewitalizacji rejonów miasta najbardziej zagrożonych, także poprzez działania inwestycyjne prowadzące do próby rozwiązania problemów społecznych	x
		5. Modernizacja budynku OSP w Wysokiem Mazowieckiem.	
4.	Sstrukturalno – przestrzenne	1. Dokonywanie zmian w dokumentach planistycznych w sposób umożliwiający rozwój miasta	x
		2. Modernizacja fontanny w parku miejskim przy ul. Ludowej w Wysokiem Mazowieckiem	x
		3. Ochrona przestrzeni kulturowej i tożsamości i lokalnej	x
5.	Infrastrukturalne	1. Podnoszenie standardu życia mieszkańców gminy poprzez rozwój systemów infrastruktury technicznej	x

L.p.	Grupa celów	Cele Strategii Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie	GPR
		przyjaznej środowisku m.in. OZE	
		2. Uzbrojenie nowopowstałych osiedli przy ul. Warszawskiej i Ogrodowej	
		3. Remont i przebudowa dróg w mieście m.in: ul. Przechodnia, Podlaska, Ogrodowa, Akacyjowa, Kwiatowa, Trakt Suraski, ulice osiedla Kardynała Wyszyńskiego i Zorza	
		4. Przebudowa drogi krajowej nr 66 oraz drogi wojewódzkiej nr 678	
		5. Modernizacja wnętrza Miejskiego Ośrodka Kultury w Wysokiem Mazowieckiem	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Wysokiem Mazowieckiem i in.

5.2. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2016 – 2025 została przyjęta [Uchwałą nr XXIX/110/16 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 19 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2016 – 2025](#). Dokument ten jest podstawowym spośród opracowywanych na poziomie lokalnym dokumentów odnoszących się sfery problemów społecznych.

Misją zdefiniowaną w SRPS jest:

Wysoka jakość życia mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie. Zapewnienie mieszkańcom wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu.

Cele SRPS mieszczą się w pięciu Obszarach, którym odpowiada pięć celów głównych i trzynaście celów szczegółowych. Gminny Program Rewitalizacji zawiera działania, które wpisują się w tak określoną wizję oraz cele, przy zachowaniu terytorialnej specyfiki GPR tj. ograniczeniu jego działań do wyznaczonego na obszarze Miasta Wysokie Mazowieckie obszaru rewitalizacji. Poniższa tabela przedstawia w schematyczny sposób powiązania pomiędzy oboma dokumentami.

Tab. 5.1.2. Powiązania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2016 – 2025 i Gminnego Programu Rewitalizacji.

Nr Obszaru	Nazwa Obszaru	Cel główny	Cel szczegółowy	GPR
6.1	Bezrobocie i ubóstwo	Bezrobocie i ubóstwo	Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy	x
			Zapewnienie osobom i rodzinom ubogim bezpieczeństwa socjalnego	x
6.2	Rodzina, dziecko, młodzież	Wspieranie rodzin oraz wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Wzmacnianie rodzin, podnoszenie poziomu ich funkcjonowania	x
			Pomoc rodzinom będącym w kryzysie; rozwijanie systemu wsparcia	x
			Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju	x
6.3	Przemoc i uzależnienia.	Przeciwdziałanie występowaniu zjawiska przemocy w rodzinie	Wspieranie rodzin i osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocą w rodzinie	x
			Zwiększenie skuteczności i dostępności specjalistycznego wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie	x
6.4	Starość i niepełnosprawność	Utrzymanie osób starszych i niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania oraz umożliwienie im udziału w życiu społecznym	Zaspokajanie potrzeb osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki	x
			Ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz aktywizacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych	x
6.5	Kapitał ludzki	Wzrost integracji społeczności lokalnej	Aktywizacja mieszkańców miasta w działaniach na rzecz społeczności lokalnej	x

			Wsparcie rozwoju organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej	x
			Aktywizacja grup zagrożonych wykluczeniem społecznym we wszystkich obszarach życia społecznego, w tym także rynku pracy oraz zwiększenia ich potencjału rozwojowego	x
			Wzmacnianie i podnoszenie kwalifikacji pracowników pomocy społecznej i innych służb społecznych	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Wysokiem Mazowieckiem i in.

6. WIZJA I CELE DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

6.1. Wizja

Wizja Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie ma za zadanie przedstawić opis stanu obszaru rewitalizacji w przyszłości, który będzie efektem działań wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji. Wizja ta, jest odpowiedzią na zdiagnozowane problemy i potrzeby obszaru rewitalizacji przy wykorzystaniu jego lokalnych potencjałów. Wdrożenie działań zamieszczonych w GPR pozwoli zatem na to, że obszar rewitalizacji w perspektywie roku 2030 będzie:

- częścią miasta atrakcyjną do zamieszkania dla różnych pokoleń lokalnej wspólnoty;
- działania podmiotów publicznych, organizacji pozarządowych oraz podmiotów i osób prywatnych będą sprzyjały realizacji aspiracji, pasji i talentów jego mieszkańców;
- obszarem, w którym jego mieszkańcy i użytkownicy będą bezpieczni mieszkając, przemieszczając się, pracując, ucząc się i odpoczywając;
- tworzył solidne i stabilne podstawy dla rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, zapewniającej jak najlepszą realizację potrzeb jego mieszkańców i użytkowników;
- zapewniał możliwość rekreacji i odpoczynku w przestrzeniach publicznych charakteryzujących się wysoką estetyką i funkcjonalnością;
- charakteryzował się brakiem hałasu i wysoką odpornością na wyzwania wynikające ze zmian klimatu.

6.2. Cele i kierunki działań

Wyznaczono łącznie cztery cele strategiczne Programu, którym odpowiadało dziewięć bardziej szczegółowych kierunków działań w ramach interwencji rewitalizacyjnej. Struktura obu elementów Programu przedstawia się następująco:

1. Cel strategiczny – Aktywni mieszkańcy .
 - 1.1. Dobry dostęp do usług publicznych świadczonych osobom zagrożonym marginalizacją.
 - 1.2. Poprawa stanu bezpieczeństwa wszystkich grup wiekowych mieszkańców.
 - 1.3. Aktywizacja różnych grup społecznych mieszkańców obszaru rewitalizacji.
 - 1.4. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i zawodowemu grup zagrożonych marginalizacją.
2. Cel strategiczny – Silna gospodarka.
 - 2.1. Stwarzanie dogodnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej.
3. Cel strategiczny – Funkcjonalne i bezpieczne przestrzenie publiczne.
 - 3.1. Uzupełnienie istniejących przestrzeni publicznych o nowe funkcjonalności.
 - 3.2. Rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnych.
4. Cel strategiczny – Obszar rewitalizacji odporny na zmiany klimatu.

- 4.1. Rozwój błękitnej infrastruktury.
- 4.2. Rewaloryzacja terenów zieleni publicznej.

7. OPIS PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Opis przedsięwzięć w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie składa się z dwóch zasadniczych części:

- Pierwszą stanowi lista planowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami zawierającymi w odniesieniu do każdego przedsięwzięcia: nazwę i wskazanie podmiotów je realizujących, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji, opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, o ile dane te są możliwe do wskazania.
- Drugą, charakterystyka pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, realizujących kierunki działań, opisane w części programu dotyczącej celów i kierunków działań.

Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne zostały wybrane w sposób partycypacyjny w wyniku otwartego naboru przedsięwzięć trwającego od 29 września 2023 r. do 20 października 2023 r.

7.1. Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Lista podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych obejmuje następujące pozycje:

1. Budowa Domu Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem.
2. Budowa ciągu komunikacyjnego wzdłuż rzeki Brok w Wysokiem Mazowieckiem.
3. Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Brok.
4. Utworzenie terenów rekreacyjno-sportowych przy zbiorniku na rzece Brok.
5. Wykonanie placu zabaw oraz nasadzeń roślinnością na terenach zielonych przy rzece Brok ul. Przechodnia.
6. Wykonanie nasadzeń zieleni izolacyjnej wraz z wymianą oświetlenia na energooszczędne LED ciągów pieszych (ul. Szpitalna).
7. Wykonanie ogrodzeń i nasadzeń przy budynkach: Kościelna 51 i nowo powstającym budynku mieszkalnym przy ul. Kościelnej.
8. Zagospodarowanie terenu Szkoły Podstawowej Nr 1 w Wysokiem Mazowieckiem na rozwój aktywności fizycznej.
9. Dostosowanie pomieszczeń szkoły do stworzenia dwóch stref relaksacyjno-wypoczynkowych dedykowanych uczniom.
10. Zakup fortepianu zewnętrznego - muzyka łączy pokolenia.
11. Seniorzy w Tykocinie.
12. Bezpieczeństwo w Internecie, program edukacyjny dla dzieci, młodzieży, i seniorów z miasta Wysokie Mazowieckie.
13. Rehabilitacja i leki dla osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie.

14. Poprawa bezpieczeństwa uczestników wydarzeń kulturalnych Miejskiego Ośrodka Kultury w Wysokim Mazowieckiem poprzez budowę zewnętrznej infrastruktury przeciwpożarowej.
15. Budowa tętni w parku miejskim w Wysokim Mazowieckiem.

W przypadku przedsięwzięcia nr 1. Budowa Domu Pomocy Społecznej w Wysokim Mazowieckiem, ze względu na jego położenie w granicach projektowanego Głównego Korytarza Ekologicznego Przełomowa Dolina Narwi – Dolina Górnej Narwi (GKPn-23A) uwzględnionego w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa, należy uwzględnić:

- działania związane z zachowaniem jego ciągłości, jako korytarza dobrze funkcjonującego,
- dążenie do zachowania jego dotychczasowego użytkowania, w jak największym, możliwym do osiągnięcia stopniu.

Dla przedsięwzięcia nr 2 Budowa ciągu komunikacyjnego wzdłuż rzeki Brok w Wysokim Mazowieckiem istnieje konieczność uwzględnienia sieci szerokopasmowej, szkieletowej Polski Wschodniej.

Z zaplanowanych podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych dwanaście zlokalizowanych zostało na Podobszarze Centralnym. Jedno przedsięwzięcie, nr 1 – Budowa Domu Pomocy Społecznej w Wysokim Mazowieckiem, zlokalizowano na Podobszarze Powojuskowym. W przypadku jednego przedsięwzięcia, tj. nr 13 – Rehabilitacja i leki dla osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie na tym etapie procesu rewitalizacji nie było możliwości wskazania dokładnej lokalizacji. Jedno przedsięwzięcie, nr 11 – Seniorzy w Tykocinie miało charakter wyjazdowy, niemniej jednak skierowane było do mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Strukturę logiczną zaplanowanej interwencji przedstawiono w Tab. 7.1.1. W syntetyczny sposób oddaje ona powiązania pomiędzy zdiagnozowanymi problemami obszaru rewitalizacji, wyznaczonymi celami działań oraz poszczególnymi przedsięwzięciami, rewitalizacyjnymi, które odpowiadają na nie.

Tab. 7.1.1. Struktura logiczna interwencji w ramach GPR w Wysokiem Mazowieckiem.

Problem	Grupa zjawisk	Cel	Przedsięwzięcia
Starzenie się populacji	Społeczna	1.1, 1.3, 1.4	1, 11, 12, 13
Ubóstwo		1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 2.1	1, 2, 3, 4
Niepelnosprawność i ciężka choroba		1.1, 1.2., 1.3, 1.4	1, 13, 15
Bezrobocie		1.3, 2.1	1, 2, 3, 4
Zagrożenia bezpieczeństwa		1.2	12, 14
Niska aktywność obywatelska		1.3	10, 11
Poziom edukacji		1.1, 1.4	8, 9, 10, 12
Kondycja lokalnych firm	Gospodarcza	2.1	1, 2, 3, 4, 10
Hałas komunikacyjny	Środowiskowa	3.1	6, 7
Wyroby zawierające azbest		-	-
Zagrożenie powodziowe		4.1, 3.2	3
Jakość powietrza		-	-
Funkcjonalność i jakość przestrzeni publicznych	Przestrzenno-funkcjonalna	3.1, 3.2, 4.1	5, 15
Braki infrastruktury sportowo-rekreacyjnej		3.2	4, 5, 8, 15
Dostępność usług i przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami.	Przestrzenno-funkcjonalna, techniczna	3.1, 4.1	1, 4, 5, 2, 9, 15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta w Wysokiem Mazowieckiem i in.

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 1 Budowa Domu Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem	
PROJEKTODAWCA (nazwa, adres, dane do kontaktu)	Gmina Miejska Wysokie Mazowieckie	
Partnerzy (nazwa, adres, dane do kontaktu) – <i>jeśli dotyczy</i>	MOPS	
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	Budowa Domu Pomocy Społecznej wraz z wyposażeniem i zagospodarowaniem terenu przyległego.	
Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)	Sfera problemu	Problem
	Społeczna	Procesy starzenia się społeczeństwa
		Samotność osób starszych i brak kontaktów społecznych
		Brak usług opieki całodobowej i adaptacji dla osób starszych i samotnych w mieście
		Konieczność korzystania z placówek opieki położonych w znaczącej odległości od miasta
		Ograniczenie zjawiska bezrobocia
		Rosnące koszty utrzymania osób starszych w placówkach podmiotów zewnętrznych
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcjonalnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych , na które odpowiada przedsięwzięcie	Sfera problemu	Problem
	Przestrzenno-funkcjonalna	Brak infrastruktury społecznej dla sprawowania opieki całodobowej dla osób starszych i samotnych
	Gospodarcza	Słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (o ile dane te są możliwe)	Zgodnie z prawem budowlanym oraz ustawa o dostępności (pętla indukcyjna, kontrastowe skrajne stopnie na schodach, kontrastowy kolor klamek itp.).	

do wskazania)		
Wskaźniki produktu	Liczba domów pomocy społecznej – 1 szt. Zagospodarowanie terenów powojkowych na cele infrastruktury społecznej	
Wskaźniki rezultatu	Poprawa dostępności do całodobowej opieki nad osobami starszymi i samotnymi	
Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji	<p>Dzięki realizacji przedsięwzięcia powstanie infrastruktura społeczna umożliwiająca specjalistyczną, całodobową opiekę nad osobami starszymi i samotnymi, w szczególności z obszaru rewitalizacji.</p> <p>Inwestycja wykorzysta zdegradowane obszary powojkowe położone w odległości ok. 2 km od centrum miasta, co pozwoli na zapewnienie dogodnego dostępu do DPS także pieszo lub rowerem.</p> <p>Utworzenie ośrodka na terenie miasta będzie sprzyjało zachowaniu więzi społecznych i rodzinnych pomiędzy pensjonariuszami DPS a ich znajomymi, przyjaciółmi, czy rodziną.</p> <p>Poprawie ulegnie efektywność ekonomiczna działań z zakresu pomocy społecznej skierowanej do osób starszych prowadzonych przez miasto.</p> <p>Dodatkowo, utworzone zostaną na terenie miasta nowe miejsca pracy w sektorze usług społecznych. Dom Pomocy Społecznej wraz z infrastrukturą towarzyszącą będzie również generował zapotrzebowanie na usługi zewnętrzne dotyczące np. sprzątnięcia, usług żywieniowych, utrzymania zieleni itd.</p>	
Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji	Lokalizacja zgodnie z koncepcją opracowaną przez Gminę Miejska Wysokie Mazowieckie. Podobszar Powojkowy	
Lokalizacja przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji wraz z uzasadnieniem (jeśli dotyczy)	-	
Planowane źródła finansowania (wybrać)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (brutto w PLN)	Inne	
	8 000 000,00 zł	
Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule partnerskiej?	TAK	NIE
	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
Termin realizacji przedsięwzięcia	2024	2027
	Opis stanu zaawansowania	
Nie rozpoczęto realizacji		

przedsięwzięcia (na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia)	
---	--

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 2 Budowa ciągu komunikacyjnego wzdłuż rzeki Brok w Wysokiem Mazowieckiem	
PROJEKTODAWCA	Gmina Miejska Wysokie Mazowieckie	
Partnerzy (nazwa, adres, dane do kontaktu) – jeśli dotyczy	-	
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	Inwestycja polega na budowie ciągu pieszego/deptaka wzdłuż rzeki Brok w Wysokiem Mazowieckiem. W związku z aktualizacją Gminnego Programu Rewitalizacji obszar ten został uznany za zdegradowany. W ramach inwestycji powstaną min.: ścieżka/pomost na podporach o szerokości ok 2,7 m i długości ok 300m, ścieżka po terenie o szerokości ok. 3 m i długości ok 1100 m, kładki nad korytem rzeki, przepusty. W trakcie opracowywania jest dokumentacja techniczna. Wykonanie inwestycji ma posłużyć rozwiązaniu problemów zidentyfikowanych w trakcie opracowywania dokumentów rewitalizacyjnych.	
Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)	Sfera problemu	Problem
	Społeczna	Niski poziom integracji społecznej
		Zagrożenie procesami gettoizacji
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcjonalnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych , na które odpowiada przedsięwzięcie	Sfera problemu	Problem
	Przestrzenno-funkcjonalna	Dostępność do terenów rekreacyjnych i przestrzeni publicznych
		Niedostosowanie infrastruktury do zmieniających się funkcji obszaru rewitalizacji
		Zły stan terenów nad rz. Brok
	Gospodarcza	Kondycja lokalnych przedsiębiorstw
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (o ile dane te są możliwe do wskazania)	Pozbawienie przeszkód powierzchniowych. Pełna dostępność inwestycji dla osób poruszających się na wózkach (zjazdy, podjazdy itd.) rodziców z dziećmi, osób niedowidzących/niewidomych itd.	

Wskaźniki produktu	Długość wybudowanej ścieżki - infrastruktury rekreacyjnej – ok. 1400 m Liczba imprez plenerowych dla młodzieży z wykorzystaniem ścieżki – 5 szt/rok	
Wskaźniki rezultatu	Liczba pieszych i rowerzystów korzystających z kładki w ciągu roku Liczba mieszkańców obszaru rewitalizacji, dla których poprawie uległa dostępność piesza do przestrzeni publicznych i różnego rodzaju usług. Poprawa dostępności pieszej do planowanego zbiornika wodnego wraz z infrastrukturą towarzyszącą dla wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji.	
Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji	Dzięki realizacji tego przedsięwzięcia poprawi się infrastruktura rekreacyjna w mieście. Uporządkowane zostaną zaniedbane ze względu na słabą dostępność tereny przy rzece. Pośrednio realizacja przedsięwzięcia wpłynie pozytywnie na integrację społeczną w mieście Planowana inwestycja poprawi znacząco dostępność pieszą planowanych na obszarze rewitalizacji działań polegających na: - utworzeniu zbiornika retencyjnego w wschodniej części miasta, - rozwoju funkcji mieszkaniowych (komunalnych) w rejonie ulic Przechodniej/Kościelnej, - utworzeniu terenów rekreacyjnych nad rz. Brok przy ul. Przechodniej. Poprawa dostępności zarówno obszarów centralnych miasta i zlokalizowanych tam funkcji publicznych, jak i nowych terenów rekreacyjnych ograniczy możliwość występowanie zjawiska gettoizacji/izolacji zabudowy komunalnej zabudowy mieszkaniowej (w tym socjalnej) w zachodniej części obszaru rewitalizacji. Poprawa dostępności pieszej zachodniej części obszaru rewitalizacji będzie również korzystnie wpływała na kondycję podmiotów gospodarczych zlokalizowanych w centralnej części miasta w wyniku wygenerowania dodatkowych potoków pieszych.	
Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji	Działki wzdłuż rzeki Brok od mostu przy ul. Białostockiej do mostu przy ul. Przechodniej. Podobszar Centralny	
Lokalizacja przedsięwzięcia <u>poza obszarem rewitalizacji</u> wraz z uzasadnieniem (jeśli dotyczy)	-	
Planowane źródła finansowania (wybrać)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
	Inne	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (brutto w PLN)	9 000 000	
Czy przedsięwzięcie będzie	TAK	NIE

realizowane w formule partnerskiej?		
Termin realizacji przedsięwzięcia	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
	2024	2026
Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (<i>na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia</i>)	Dokumentacja techniczna w trakcie opracowywania.	

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 3 Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Brok	
PROJEKTODAWCA	Gmina Miejska Wysokie Mazowieckie	
Partnerzy (<i>jeśli dotyczy</i>)	Gmina Miejska Wysokie Mazowieckie	
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Brok o powierzchni 10,4 ha wraz z zaporą czołową, budowlą upustową i przepławką. Kubatura wykopu czasy zbiornika wyniesie 321,8 tys. m ³ . Wykopany grunt z czasy zbiornika składowany będzie w deponi w bezpośrednim sąsiedztwie zbiornika w formie stoku o długości ok. 560 m. Zbiornik będzie ogroblowany bez wymogu budowy rowów opaskowych.	
Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)	Sfera problemu	Problem
	Społeczna	Brak miejsca do aktywnego odpoczynku
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcyjnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych, na które odpowiada przedsięwzięcie	Sfera problemu	Problem
	Środowiskowa	Zagrożenie powodzią
		Brak infrastruktury przeciwpowodziowej
	Gospodarcza	Kondycja lokalnych przedsiębiorstw
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (<i>o ile dane te są możliwe do wskazania</i>)	Pozbawienie przeszkód powierzchniowych	
Wskaźniki produktu	Liczba zbiorników retencyjnych – 1 szt.	

Wskaźniki rezultatu	Zapobieganie podtopieniom w mieście Stworzenie miejsca do aktywnego wypoczynku	
Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji	Dzięki realizacji tego przedsięwzięcia poprawi się infrastruktura przeciwpowodziowa i retencyjna w mieście oraz powstanie miejsce gdzie mogą spotkać się mieszkańcy. Powstanie przestrzeń umożliwiającą rozwój działalności klubów i sekcji sportowych. Pośrednio realizacja przedsięwzięcia wpłynie pozytywnie na integrację społeczną oraz kondycję lokalnych firm, w szczególności świadczących usługi gastronomiczne i turystyczno-rekreacyjne.	
Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji	Lokalizacja zgodnie z koncepcją opracowaną przez Gminę Miejska Wysokie Mazowieckie Podobszar Centralny	
Lokalizacja przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji wraz z uzasadnieniem (jeśli dotyczy)	-	
Planowane źródła finansowania (wybrać)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
	Inne	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (brutto w PLN)	17 000 000,00 zł	
Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule partnerskiej?	TAK	NIE
Termin realizacji przedsięwzięcia	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
	2024	2026
Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia)	Dokumentacja techniczna w trakcie opracowania	

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 4 Utworzenie terenów rekreacyjno-sportowych przy zbiorniku na rzece Brok	
PROJEKTODAWCA	Gmina Miejska Wysokie Mazowieckie	
Partnerzy (jeśli dotyczy)	Gmina Miejska Wysokie Mazowieckie	
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	Utworzenie terenów rekreacyjno-sportowych przy zbiorniku na rzece Brok na obszarze ok. 8 ha.	
Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)	Sfera problemu	Problem
	Społeczna	Brak mobilizacji do zdrowego trybu życia
		Brak aktywności fizycznej dzieci i młodzieży
		Wysoka koncentracja bezrobocia
Negatywne efekty społeczne pandemii SARS-Cov-19		
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcyjnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych , na które odpowiada przedsięwzięcie	Sfera problemu	Problem
	Przestrzenno-funkcyjna	Brak ogólnodostępnej, nowoczesnej przestrzeni publicznej realizującej funkcje sportowo-rekreacyjne w mieście
		Niska dostępność do infrastruktury czynnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży
Gospodarcza	Kondycja lokalnych przedsiębiorstw	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (o ile dane te są możliwe do wskazania)	Obiekt będzie dostępny dla osób niepełnosprawnych zgodnie z obowiązującymi przepisami architektonicznymi oraz zawierać będzie elementy wspomagające osoby ze szczególnymi potrzebami (np. miejsca spoczynku, stopnie skrajne na schodach odznaczone odblaskowym kolorem, pochylnie umożliwiające kąpiel osobom na wózkach itp.).	
Wskaźniki produktu	Liczba powstałych terenów rekreacyjno-sportowych – 1 szt. Powierzchnia nowych terenów rekreacyjno-sportowych – 8 ha	
Wskaźniki rezultatu	Poprawa dostępności do przestrzeni sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym dzieci i młodzieży. Spadek liczby osób bezrobotnych na obszarze rewitalizacji o 10%.	
Oddziaływanie	Dzięki realizacji tego przedsięwzięcia poprawi się infrastruktura	

przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji	<p>retencyjna w mieście oraz powstanie miejsce gdzie mogą spotkać się mieszkańcy. Powstanie przestrzeń umożliwiającą rozwój działalności klubów i sekcji sportowych.</p> <p>Pośrednio realizacja przedsięwzięcia wpłynie pozytywnie na efekty pandemii SARS-Cov-19 w sferze społecznej takie jak: obniżenie się poziomu integracji społecznej, aktywizację dzieci i młodzieży, rozwój więzi społecznych.</p> <p>Powstanie nowej przestrzeni rekreacyjnej będzie również sprzyjało obniżeniu poziomu bezrobocia oraz korzystnie oddziaływało na rozwój gospodarczy obszaru rewitalizacji.</p>	
Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji	<p>Na terenie rewitalizacji, w bezpośredniej bliskości planowanego zbiornika wodnego.</p> <p>Lokalizacja zgodnie z koncepcją opracowaną przez Gminę Miejska Wysokie Mazowieckie</p> <p>Podobszar Centralny</p>	
Lokalizacja przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji wraz z uzasadnieniem (jeśli dotyczy)	-	
Planowane źródła finansowania (wybrać)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
	Inne	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (brutto w PLN)	7 500 000,00 zł	
Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule partnerskiej?	TAK	NIE
Termin realizacji przedsięwzięcia	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
	2024	2027
Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia)	Miasto przystąpiło do opracowania koncepcji projektu.	

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 5 Wykonanie placu zabaw oraz nasadzeń roślinnością na terenach zielonych przy rzece Brok ul. Przechodnia		
PROJEKTODAWCA (nazwa, adres, dane do kontaktu)	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Wysokiem Mazowieckiem		
Partnerzy (nazwa, adres, dane do kontaktu) – <i>jeśli dotyczy</i>	Mieszkańcy bloków przy ul. Przechodniej nr 2, 2A i 2B		
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	<p>Projekt będzie polegał na wykonaniu placu zabaw, dostosowanego dla dzieci z niepełnosprawnościami, nasadzeń roślinnością oraz montaż szlabanu, który pozwoli kontrolować dostęp do tej przestrzeni (przy ul. Przechodniej).</p> <p>Nowopowstała zieleń będzie również korzystnie wpływać na lokalny mikroklimat. Nowopowstały plac zabaw będzie miejscem ogólnodostępnym, atrakcyjnym dla dzieci, gdzie aktywnie i bezpiecznie mogą spędzać czas na świeżym powietrzu, co wpłynie na poprawę ich stanu zdrowia oraz rozwój intelektualny, ale również będzie miejscem spotkań wszystkich mieszkańców miasta..</p>		
Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)	Sfera problemu	Problem	
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcyjnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych, na które odpowiada przedsięwzięcie	Społeczna	Jakość życia	
		Niepełnosprawność	
	Środowiskowa	Problem	Niska retencja
			Hałas komunikacyjny
	Przestrzenno-funkcjonalne	Niedostosowanie infrastruktury do zmieniającej się funkcji obszaru	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (o ile dane te są możliwe do wskazania)	Projekt zakłada placu zabaw dla dzieci z niepełnosprawnością.		
Wskaźniki produktu	100 szt. - nasadzenia zieleni 1 szt. - plac zabaw 1 szt. – szlaban automatyczny		
Wskaźniki rezultatu	Zwiększenie retencji wody Zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej/jakości życia w zachodniej części obszaru rewitalizacji		

Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji	Na skutek realizacji przedsięwzięcia poprawie (zwiększeniu) ulegnie retencja wody na obszarze rewitalizacji. Nasadzenia zieleni korzystnie wpłyną również na ograniczenie hałasu komunikacyjnego pochodzącego z ul. Przechodniej i Kościelnej, jak również emisji spalin emitowanych przez pojazdy. Nowopowstały plac zabaw będzie miejscem ogólnodostępnym, atrakcyjnym dla dzieci, gdzie aktywnie i bezpiecznie mogą spędzać czas na świeżym powietrzu, co wpłynie na poprawę ich stanu zdrowia oraz na rozwój intelektualny, ale również będzie miejscem spotkań wszystkich mieszkańców miasta.	
Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji	Działki o numerach: 1295/1, 1295/7 oraz 1298/5 Podobszar Centralny	
Lokalizacja przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji wraz z uzasadnieniem (jeśli dotyczy)	-	
Planowane źródła finansowania (wybrać)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
	Inne	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (brutto w PLN)	400 000 zł	
Termin realizacji przedsięwzięcia	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
	2024	2026
Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia)	Nawiązano współpracę z partnerami projektu	

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 6 Wykonanie nasadzeń zielni izolacyjnej wraz z wymianą oświetlenia na energooszczędne LED ciągów pieszych
PROJEKTODAWCA (nazwa, adres, dane do kontaktu)	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Wysokiem Mazowieckiem
Partnerzy (jeśli dotyczy)	Wspólnota Mieszkaniowa Szpitalna 2

<p>Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia</p>	<p>Projekt będzie polegał na wykonaniu następujących działań zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców bloków przy ul. Ludowej: 9, 52, 54; Armii Krajowej: 2, 4, 6; oraz 1 Maja 2, 3 ,4 ,5. Wykonanie nasadzeń zieleni izolacyjnej w postaci drzew i krzewów przy blokach administrowanych przez ZGM w celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pochodzących z ruchu komunikacyjnego do lokali mieszkalnych oraz ograniczenia hałasu pochodzącego z tego samego źródła. Wymiana oświetlenia ciągów pieszych na energooszczędne LED.</p>	
<p>Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)</p> <p>Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcyjnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych, na które odpowiada przedsięwzięcie</p>	<p>Sfera problemu</p>	<p>Problem</p>
	<p>Społeczna</p>	<p>Bezpieczeństwo pieszych</p>
	<p></p>	<p>Jakość życia</p>
	<p>Sfera problemu</p>	<p>Problem</p>
<p>Środowiskowa</p>	<p>Klimat akustyczny</p>	
<p></p>	<p>Jakość powietrza</p>	
<p>Przestrzenno-funkcyjna</p>	<p>Stan infrastruktury technicznej</p>	
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (o ile dane te są możliwe do wskazania)</p>	<p>Projekt zakłada wykonanie wypustek w chodnikach do zamontowania przed każdym przejściem dla pieszych.</p>	
<p>Wskaźniki produktu</p>	<p>20 punktów oświetleniowych wymienionych na LED 500 mb zieleni izolacyjnej</p>	
<p>Wskaźniki rezultatu</p>	<p>Poprawa jakości powietrza i klimatu akustycznego dla ok. 600 mieszkańców bloków przy ul. Ludowej: 9, 52, 54; Armii Krajowej: 2, 4, 6; oraz 1 Maja 2, 3 ,4 ,5. Poprawa bezpieczeństwa pieszych dla ok. 600 mieszkańców bloków przy ul. Ludowej: 9, 52, 54; Armii Krajowej: 2, 4, 6; oraz 1 Maja 2, 3 ,4 ,5.</p>	
<p>Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji</p>	<p>Na skutek realizacji przedsięwzięcia poprawie ulegnie jakość życia mieszkańców bloków zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji przy ul. Ludowej: 9, 52, 54; Armii Krajowej: 2, 4, 6; oraz 1 Maja 2, 3 ,4 ,5. Nasadzenia izolacyjne zieleni korzystnie wpłyną zarówno na ograniczenie hałasu komunikacyjnego pochodzącego z jednej z najbardziej ruchliwych ulic w mieście, jak również emisji spalin emitowanych przez pojazdy. Dodatkowo, same nowe nasadzenia będą sprzyjały większej retencji wody na obszarze rewitalizacji. Wymiana oświetlenia ciągów pieszych na LED poprawi zarówno stan bezpieczeństwa na ciągach pieszych, jak również przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej źródeł oświetlenia tym samym</p>	

Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji	zmniejszając energochłonność infrastruktury technicznej na obszarze rewitalizacji.	
	Działki o numerach: 1498, 1499, 1500, 1501, 1502, 1503, 1832/2, 1507/1, 1442, 1440, 1504/2 i przyległe Podobszar Centralny	
Lokalizacja przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji wraz z uzasadnieniem (jeśli dotyczy)	-	
Planowane źródła finansowania (wybrać)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
	Inne	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (brutto w PLN)	300 000,00	
Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule partnerskiej?	TAK	NIE
Termin realizacji przedsięwzięcia	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
	2024	2026
Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia)	-	

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 7 Wykonanie nasadzeń zielni izolacyjnej wraz z wymianą oświetlenia na energooszczędne LED ciągów pieszych	
PROJEKTODAWCA	Zakład Gospodarki Mieszkaniowej w Wysokiem Mazowieckiem	
Partnerzy (jeśli dotyczy)	Mieszkańcy bloku przy ul. Kościelnej 51	
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	<p>Projekt będzie polegał na wykonaniu ogrodzeń i nasadzeń roślinnością przy:</p> <ul style="list-style-type: none"> • bloku przy ul. Kościelnej 51, • nowopowstającego bloku komunalnego przy ul. Kościelnej <p>Wykonane zostaną ogrodzenia z zieleni i nowe nasadzenia, które zwiększą retencję wody, przy jednoczesnym pełnieniu funkcji częściowej izolacji akustycznej od ruchu samochodowego oraz estetyzacji bezpośredniego otoczenia bloków mieszkalnych. Nowopowstała zieleń będzie również korzystnie wpływać na lokalny mikroklimat i retencję wody.</p>	
Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)	Sfera problemu	Problem
	Społeczna	Bezpieczeństwo pieszych Jakość życia
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcyjnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych, na które odpowiada przedsięwzięcie	Sfera problemu	Problem
	Środowiskowa	Klimat akustyczny
		Jakość powietrza
Niska retencja wody		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (o ile dane te są możliwe do wskazania)	<p>Należy opisać w jaki sposób projekt będzie zapewniał dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</p> <p>Projekt zakłada wykonanie wypustek w chodnikach do zamontowania przed każdym przejściem dla pieszych.</p>	
Wskaźniki produktu	200 mb ogrodzeń z zieleni 100 szt. nasadzeń zieleni	
Wskaźniki rezultatu	Zwiększenie retencji wody na obszarze 0,35 ha (pow. zieleńców, trawników itp. zgodnie ze stanem faktycznym, dokumentacją itd.) Zwiększenie atrakcyjności mieszkaniowej/jakości życia w zachodniej części obszaru rewitalizacji – ok. 60 mieszkańców bloków przy ul. Kościelnej 51 i nowopowstającego bloku komunalnego przy ul. Kościelnej.	
Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar	Na skutek realizacji przedsięwzięcia poprawie (zwiększeniu) ulegnie retencja wody na obszarze rewitalizacji. Nasadzenia korzystnie wpłyną	

rewitalizacji	również na ograniczenie hałasu komunikacyjnego pochodzącego z ul. Kościelnej i Przechodniej, jak również emisji spalin emitowanych przez pojazdy.	
Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji	Działka nr 1290 Podobszar Centralny	
Lokalizacja przedsięwzięcia <u>poza obszarem rewitalizacji</u> wraz z uzasadnieniem (jeśli dotyczy)	-	
Planowane źródła finansowania (wybrać)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
	Inne	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (brutto w PLN)	150 000,00	
Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule partnerskiej?	TAK	NIE
Termin realizacji przedsięwzięcia	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
	2024	2027
Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia)	Należy wskazać informacje o poziomie zawansowania Np. opracowano program funkcjonalno-użytkowy, uzyskano pozwolenie na budowę, podpisano umowę z partnerem przedsięwzięcia, pozyskano prawa do lokalu, opracowano koncepcję programową działania planowanej instytucji, nawiązano współpracę z partnerami projektu itp.	

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 8 Zagospodarowanie terenu Szkoły Podstawowej Nr 1 w Wysokiem Mazowieckiem na rozwój aktywności fizycznej.	
PROJEKTODAWCA	Szkoła Podstawowa nr 1	
Partnerzy – jeśli dotyczy	Środowiskowa Świetlica Socjoterapeutyczna "Arkadia"	

<p>Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia</p>	<p>Projekt obejmuje kompleksową modernizację Przedsięwzięcie będzie realizowane na terenie przy Szkole Podstawowej nr 1, ul. Kościelna 1 i będzie obejmowano następujący zakres:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Budowa boiska szkolnego, • Budowa placu zabaw, • Wykonanie ogrodzenia posesji szkoły, • Instalacja systemu monitorującego otoczenie szkoły, • Modernizacja oświetlenia. <p>Zmodernizowana i nowa infrastruktura będzie wykorzystywana również przez działającą przy szkole Środowiskową Świetlicę Socjoterapeutyczną "Arkadia"</p>							
<p>Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Sfera problemu</th> <th>Problem</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="3">Społeczna</td> <td>Niski poziom edukacji podstawowej</td> </tr> <tr> <td>Niewystarczający poziom finansowania edukacji szkolnej.</td> </tr> <tr> <td>Niski poziom bezpieczeństwa fizycznego na obszarze rewitalizacji</td> </tr> </tbody> </table>	Sfera problemu	Problem	Społeczna	Niski poziom edukacji podstawowej	Niewystarczający poziom finansowania edukacji szkolnej.	Niski poziom bezpieczeństwa fizycznego na obszarze rewitalizacji	
Sfera problemu	Problem							
Społeczna	Niski poziom edukacji podstawowej							
	Niewystarczający poziom finansowania edukacji szkolnej.							
	Niski poziom bezpieczeństwa fizycznego na obszarze rewitalizacji							
<p>Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcyjnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych, na które odpowiada przedsięwzięcie</p> <p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (o ile dane te są możliwe do wskazania)</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Sfera problemu</th> <th>Problem</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="2">Przestrzenno-funkcyjna</td> <td>Niedostosowanie jakości infrastruktury szkolnej do współczesnych wymagań</td> </tr> <tr> <td>Brak infrastruktury do rozwoju aktywności sportowej dla dzieci i młodzieży</td> </tr> </tbody> </table>	Sfera problemu	Problem	Przestrzenno-funkcyjna	Niedostosowanie jakości infrastruktury szkolnej do współczesnych wymagań	Brak infrastruktury do rozwoju aktywności sportowej dla dzieci i młodzieży		
Sfera problemu	Problem							
Przestrzenno-funkcyjna	Niedostosowanie jakości infrastruktury szkolnej do współczesnych wymagań							
	Brak infrastruktury do rozwoju aktywności sportowej dla dzieci i młodzieży							
<p>Wskaźniki produktu</p>	<p>Liczba wybudowanych boisk szkolnych – 1 szt. Liczba wybudowanych placów zabaw - 1 szt. Liczba kamer monitoringu – 8 szt. Liczba zmodernizowanych/wykonanych punktów świetlnych – 16 szt.</p>							
<p>Wskaźniki rezultatu</p>	<p>Wzrost aktywności fizycznej i poprawa stanu zdrowia 650 dzieci i młodzieży uczęszczających do Szkoły Podstawowej nr 1 Poprawa stanu psychofizycznego 650 dzieci i młodzieży uczęszczających</p>							

<p>Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji</p>	<p>do Szkoły Podstawowej nr 1.</p> <p>Szkoła stanie się obiektem przystosowanym do rozwoju szerokiej aktywności sportowej dzieci i młodzieży. Jednocześnie w wyniku modernizacji szkolnego ogrodzenia i oświetlenia poprawie ulegnie bezpieczeństwo uczniów oraz dzieci i młodzieży korzystających ze świetlicy środowiskowej. Poprawa warunków do prowadzenia zajęć sportowych będzie sprzyjała poprawie dobrostanu psychofizycznego uczniów, co w konsekwencji będzie sprzyjało osiągnięciu przez nich lepszych wyników w nauce.</p>							
<p>Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji</p> <p>Lokalizacja przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji wraz z uzasadnieniem (jeśli dotyczy)</p>	<p>Działka nr 1257/2, (Identyfikator działki 201301_1.0001.1257/2), 18-200 Wysokie Mazowieckie ul. Kościelna 1</p> <p>Podobszar Centralny</p> <p>-</p>							
<p>Planowane źródła finansowania (wybrać)</p> <p>Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (brutto w PLN)</p>	<p>Fundusze UE</p> <p>Środki własne</p> <p><u>Kredyty bankowe, pożyczki</u></p> <p>Dotacje inne niż z UE</p> <p>Inne</p> <p>2 000 000,00 zł</p>							
<p>Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule partnerskiej?</p> <p>Termin realizacji przedsięwzięcia</p>	<table border="1"> <tr> <td style="text-align: center;">TAK</td> <td style="text-align: center;">NIE</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Rok rozpoczęcia</td> <td style="text-align: center;">Rok zakończenia</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">2024</td> <td style="text-align: center;">2025</td> </tr> </table>		TAK	NIE	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia	2024	2025
TAK	NIE							
Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia							
2024	2025							
<p>Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia)</p>	<p>Opracowanie projektu</p>							

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 9 Dostosowanie pomieszczeń szkoły do stworzenia dwóch stref relaksacyjno-wypoczynkowych dedykowanych uczniom	
PROJEKTODAWCA	Szkoła Podstawowa nr 1	
Partnerzy (jeśli dotyczy)	-	
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	Modernizacja pomieszczeń korytarzy z wydzieleniem strefy relaksacyjno-wypoczynkowej dla uczniów. Zakup ergonomicznych mebli (np. puf, siedzisk, leżanek), roślinności oraz organizacja strefy ciszy niezbędnej do wypoczynku. Zakupi montaż radiowęzła. Wyposażenie w niezbędny sprzęt audiowizualny.	
Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)	Sfera problemu	Problem
	Społeczna	Niski poziom edukacji Niski poziom aktywności społecznej i obywatelskiej
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcyjnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych , na które odpowiada przedsięwzięcie	Sfera problemu	Problem
	Techniczna	Niedostosowanie infrastruktury budynków oświatowych do potrzeb ich użytkowników.
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (o ile dane te są możliwe do wskazania)	Uczniowie dysfunkcyjni a także niepełnosprawni szczególnie potrzebują miejsc do wyciszenia emocji.	
Wskaźniki produktu	Umożliwienie uczniom relaksu w okresie międzylekcyjnym, poprzez zagospodarowanie odpowiednich pomieszczeń.	
Wskaźniki rezultatu	Poprawa dobrostanu psychofizycznego 650 uczniów Szkoły Podstawowej nr 1 Poprawa średnich wyników egzaminów o 15%	
Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji	Szkoła stanie się obiektem przyjaznym i bezpiecznym dla uczniów, w tym w szczególności ze szczególnymi potrzebami (np. wysoko wrażliwymi). Wyposażenie szkoły w radiowęzeł prowadzony przez samych uczniów będzie sprzyjało integracji oraz budowie postaw obywatelskich.	
Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji	Działka nr 1257/2 (Identyfikator działki 201301_1.0001.1257/2 18-200 Wysokie Mazowieckie ul. Kościelna 1 Podobszar Centralny	
Lokalizacja przedsięwzięcia poza obszarem	-	

<u>rewitalizacji</u> wraz z uzasadnieniem (jeśli dotyczy)		
Planowane źródła finansowania (wybrać)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
	Inne	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (brutto w PLN)	1 000 000 zł	
Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule partnerskiej?	TAK	NIE
Termin realizacji przedsięwzięcia	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
	2024	2025
Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia)	Opracowanie projektu.	

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 10 Zakup fortepianu zewnętrznego – muzyka łączy pokolenia	
PROJEKTODAWCA	Miejski Zespół Szkół w Wysokiem Mazowieckiem	
Partnerzy (jeśli dotyczy)	Przedszkola Miejskie nr 1 i nr 2 w Wysokiem Mazowieckiem	
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	Zakup, transport i montaż całorocznego fortepianu w Parku Miejskim przy ulicy Piłsudskiego w Wysokiem Mazowieckiem wraz z niezbędnymi pracami budowlanymi w zakresie przygotowania infrastruktury placu. Realizacja projektu zakłada stworzenie na obszarze rewitalizacji bezpiecznego, ogólnodostępnego miejsca dla osób chcących rozwijać i prezentować swoje talenty muzyczne oraz organizowania koncertów dla społeczności miejskiej i lokalnej (z obszaru rewitalizacji). Fortepian będzie mógł być wykorzystywany m.in. przez uczniów, absolwentów jak i nauczycieli Samorządowej Szkoły Muzycznej I stopnia w Wysokiem Mazowieckiem zarówno jako cenny element składowy procesu dydaktycznego, jak również dalszego rozwoju muzycznego uzdolnionych, młodych mieszkańców miasta. Wykonawcami mogą mogli być również inni muzycy zawodowi i amatorzy, koła i zespoły muzyczne, grupy nieformalne itp. Lokalizacja projektu umożliwi także organizowanie muzycznych wydarzeń o tematyce narodowo-patriotycznej.	
	Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada	Sfera problemu
Społeczna		Niska aktywność społeczna i

przedsięwzięcie (min. 1 problem)		obywatelska
		Negatywne następstwa pandemii SARS-Cov-19 – izolacja społeczna, osłabienie więzi społecznych
		Niska dostępność kultury wysokiej w otwartej przestrzeni miejskiej
		Niska świadomość kulturalna, w tym muzyczna lokalnej społeczności.
		Ograniczenia finansowe dla organizacji imprez kulturalnych dla większej publiczności
		Brak możliwości oddziaływania kulturalnego w mieście na otwartej przestrzeni
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcjonalnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych , na które odpowiada przedsięwzięcie	Sfera problemu	Problem
	Przestrzenno-funkcjonalna	Brak nowoczesnej infrastruktury do organizowania kulturalnych imprez plenerowych na obszarze rewitalizacji
		Niedostosowanie przestrzeni publicznych do współczesnych wymagań
Gospodarcza	Słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami <i>(o ile dane te są możliwe do wskazania)</i>	Nie będzie barier architektonicznych.	
Wskaźniki produktu	Liczba zamontowanych na terenie miasta całorocznych fortepianów – sztuk 1 Zorganizowanie koncertów plenerowych dla społeczności miasta i regionu w obrębie obszaru rewitalizacji – 12 sztuk (3 rocznie)	
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób, która uzyskała dostęp do bezpłatnych, plenerowych przedsięwzięć kulturalnych – 400 Liczba dzieci w wieku przedszkolnym z placówek na obszarze rewitalizacji, która uczestniczyła w plenerowych audycjach muzycznych – 150 dzieci	

<p>Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji</p>	<p>Zwiększenie atrakcyjności (ożywienie), jednej z kluczowych przestrzeni publicznych obszaru rewitalizacji – Parku Miejskiego przy ul. Józefa Piłsudskiego.</p> <p>Zwiększenie ruchu pieszego w tej części miasta, które korzystnie wpłynie na kondycję lokalnych podmiotów gospodarczych funkcjonujące na Rynku i w jego bezpośrednim otoczeniu.</p> <p>Wzbogacenie oferty kulturalnej obszaru rewitalizacji przez cały rok.</p> <p>Wzrost świadomości kulturalnej i zainteresowanie sztuką wysoką obejmujący cały obszar rewitalizacji.</p> <p>Wzmocnienie więzi społecznych i lokalnej tożsamości oraz niwelowanie negatywnych skutki pandemii SARS Cov-19, w sferze społecznej (np. izolacji, osłabienia więzi społecznych itp.).</p> <p>Kształtowanie postaw społecznych i patriotycznych a tym samym świadomości i aktywności obywatelskiej (kapitału społecznego) poprzez wspólne organizowanie muzycznych wydarzeń o tematyce narodowo-patriotycznej.</p> <p>Inicjowanie procesów integracji społecznej i międzypokoleniowej w wyniku realizacji wspólnych przedsięwzięć kulturalnych – wspólne muzykowanie będzie zachęcać ludzi do nawiązywania kontaktów, podejmowania rozmów, organizowania spontanicznych koncertów oraz większych imprez plenerowych, integrując naszą lokalną społeczność.</p> <p>Wzrost poziomu umuzykalnienia mieszkańców miasta –możliwość zapoznawania już kilkuletnich dzieci (np. przedszkolaków) z żywą muzyką w plenerze i samym instrumentem.</p>	
<p>Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji</p>	<p>Park Miejski przy ulicy Piłsudskiego w Wysokiem Mazowieckiem, działka ewidencyjna nr 1581 (201301_1.0001.1581).</p> <p>Podobszar Centralny</p>	
<p>Lokalizacja przedsięwzięcia <u>poza obszarem rewitalizacji</u> wraz z uzasadnieniem (<i>jeśli dotyczy</i>)</p>	<p>-</p>	
<p>Planowane źródła finansowania (<i>wybrać</i>)</p> <p>Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (<i>brutto w PLN</i>)</p>	<p>Fundusze UE</p>	
	<p>Środki własne</p>	
	<p>Kredyty bankowe, pożyczki</p>	
	<p>Dotacje inne niż z UE</p>	
	<p>Inne</p>	
	<p>250 000</p>	
<p>Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule partnerskiej?</p>	<p>TAK</p>	<p>TAK</p>
<p>Termin realizacji przedsięwzięcia</p>	<p>Rok rozpoczęcia</p>	
	<p>2024</p>	<p>Rok zakończenia</p> <p>2027</p>

Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (<i>na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia</i>)	Przedsięwzięcie nie wymaga dokumentacji i prac wykonawczych.
---	--

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 11 Seniorzy w Tykocinie	
PROJEKTODAWCA (nazwa, adres, dane do kontaktu)	MOPS w Wysokiem Mazowieckiem, ul. Ludowa 15, 18-200 Wysokie Mazowieckie tel. 086-275-27-09, fax. 086-275-27-09 e-mail: mops1@wysokiemazowieckie.pl	
Partnerzy– <i>jeśli dotyczy</i>	Miejski Ośrodek Kultury	
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie realizowane jako wycieczka do historycznego miasta Tykocin. Wycieczka organizowana jest dla mieszkańców miasta Wysokie Mazowieckie, którzy ukończyli 60 rok życia. Celem wycieczki jest zapewnienie seniorom aktywnego spędzania czasu, integracji, wzbogacenia kulturowego z zakresu wiedzy o historycznych punktach Podlasia.	
Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)	Sfera problemu	Problem
	Społeczna	Niska aktywność społeczna i obywatelska Postępujące procesy starzenia się społeczeństwa
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcjonalnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych , na które odpowiada przedsięwzięcie	Sfera problemu	Problem
	-	-
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (<i>o ile dane te są możliwe do wskazania</i>)	Wybór miejsc zapewniających dostęp osobom niepełnosprawnym. Zapewnienie środka transportu spełniającego normy dla przewozu osób niepełnosprawnych. Zapewnienie dodatkowych opiekunów.	
Wskaźniki produktu	Jednorazowy wyjazd rekreacyjny dla 25 osób	
Wskaźniki rezultatu	Aktywizacja społeczna i obywatelska 25 seniorów	
Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji	Projekt oferuje seniorom możliwość uczestnictwa w aktywnej wycieczce, zwiedzania ciekawych miejsc i nawiązywania nowych kontaktów społecznych. Projekt wpływa na sferę zdrowia i jakości życia seniorów, przeciwdziała izolacji społecznej oraz ma na celu poprawę ich samopoczucia i aktywizację.	

Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji	-	
Lokalizacja przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji wraz z uzasadnieniem (jeśli dotyczy)	Projekt wyjazdowy. Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji będzie wynikało z doboru uczestników wyjazdu, w większości zamieszkujących obszar rewitalizacji. Tym samym efekty społeczne wyjazdu będą dotyczyły wprost, w znaczącym stopniu obszaru rewitalizacji.	
Planowane źródła finansowania (wybrać)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (brutto w PLN)	Inne	
	15 000,00	
Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule partnerskiej?	TAK	NIE
	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
Termin realizacji przedsięwzięcia	2024	2025
Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia)	Opracowano koncepcję	

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 12 Bezpieczeństwo w Internecie, program edukacyjny dla dzieci, młodzieży i seniorów z miasta Wysokie Mazowieckie	
PROJEKTODAWCA	MOPS w Wysokiem Mazowieckiem	
Partnerzy (jeśli dotyczy)	Komenda Powiatowa Policji Miejski Ośrodek Kultury	
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie realizowane w Miejskim Ośrodku Kultury przy ul. Ludowej w Wysokiem Mazowieckiem. Przedsięwzięcie będzie polegać na organizacji jednorazowego spotkania specjalistów z 3 grupami docelowymi z obszaru rewitalizacji tzn.: dzieci (7-10 l), młodzież (11-15 l) i seniorzy (60 l <). Projekt ma na celu zwiększenie świadomości dzieci, młodzieży i seniorów na temat bezpieczeństwa w Internecie oraz promowania bezpiecznych praktyk online. Szkolenie zostanie zorganizowane w formie wykładu edukacyjnego dla poszczególnych grup.	
Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)	Sfera problemu	Problem
	Społeczna	Rosnące zagrożenie cyberatakami i oszustwami w sieci Internet Brak wiedzy i umiejętności ochrony przed zagrożeniami cyfrowymi
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcyjnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych, na które odpowiada przedsięwzięcie	Sfera problemu	Problem
	-	
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (o ile dane te są możliwe do wskazania)	Infrastruktura budynku zapewniająca dostęp osobom niepełnosprawnym.	
Wskaźniki produktu	Spotkania w formie interaktywnego wykładu – 3 szt.	
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób z obszaru rewitalizacji, które uzyskały nowe kompetencje w zakresie cyberbezpieczeństwa.	
Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji	Poprawa stanu wiedzy na temat bezpieczeństwa online przyczyni się do poprawy stanu cyberbezpieczeństwa w grupach szczególnie narażonych na zagrożenia o charakterze cyfrowym. Dzięki uczestnictwu w wykładach społeczność obszaru rewitalizacji będzie mniej podatna na różnego rodzaju oszustwa online i cyberprzemoc.	
Lokalizacja przedsięwzięcia	Miejski Ośrodek Kultury w Wysokiem Mazowieckiem	

na obszarze rewitalizacji	ul. Ludowa 19, 18-200 Wysokie Mazowieckie Podobszar Centralny	
Lokalizacja przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji wraz z uzasadnieniem (jeśli dotyczy)	-	
Planowane źródła finansowania (wybrać)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
	Inne	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (brutto w PLN)	20 000,00 zł	
Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule partnerskiej?	TAK	NIE
Termin realizacji przedsięwzięcia	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
	2024 r.	2025 r.
Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia)	Opracowano koncepcję	

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 13 Rehabilitacja i leki dla osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie	
PROJEKTODAWCA	MOPS Wysokie Mazowieckie	
Partnerzy (jeśli dotyczy)	-	
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie realizowane w zewnętrznych gabinetach rehabilitacyjnych w Wysokim Mazowieckim. Przedsięwzięcie będzie polegać na organizacji cykli rehabilitacyjnych (7 spotkań z fizjoterapeutą/ masażystą) mających na celu poprawę ogólnego stanu zdrowia osób niepełnosprawnych oraz wykupienie leków z recept za kwotę ok. 400 zł (jednorazowo).	
Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)	Sfera problemu	Problem
	Społeczna	Brak funduszy na rehabilitację i zakup leków Długi czas oczekiwania na rehabilitację z NFZ

	Sfera problemu	Problem
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcjonalnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych , na które odpowiada przedsięwzięcie		
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (<i>o ile dane te są możliwe do wskazania</i>)	Infrastruktura budynku zapewniająca dostęp osobom niepełnosprawnym.	
Wskaźniki produktu	Cykl siedmiu spotkań z fizjoterapeutą/masażystą dla każdej osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności (15 os.).	
Wskaźniki rezultatu	Skrócenie czasu oczekiwania na rehabilitację dla 15 osób z obszaru rewitalizacji. Jednorazowe wsparcie w zakupie lekarstw dla 15 osób z obszaru rewitalizacji.	
Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji	Wsparcie osób niepełnosprawnych z obszaru rewitalizacji w ich rehabilitacji. Poprawa stanu zdrowia, pomoc w usprawnianiu funkcjonowania osób niepełnosprawnych. Zabiegi rehabilitacyjne poprawią samopoczucie uczestników oraz zmniejszą dolegliwości bólowe. Zakup leków stanowi wsparcie finansowe.	
Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji	Ośrodki rehabilitacyjne lub gabinety prywatne na terenie miasta Wysokie Mazowieckie	
Lokalizacja przedsięwzięcia <u>poza obszarem rewitalizacji</u> wraz z uzasadnieniem (<i>jeśli dotyczy</i>)	-	
Planowane źródła finansowania (<i>wybrać</i>)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
	Inne	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (<i>brutto w PLN</i>)	30 000,00	
Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule	TAK	NIE

partnerskiej?		
Termin realizacji przedsięwzięcia	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
	2024 r.	2025
Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (<i>na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia</i>)	Opracowano koncepcję	

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 14 Poprawa bezpieczeństwa uczestników wydarzeń kulturalnych Miejskiego Ośrodka Kultury w Wysokiem Mazowieckiem poprzez budowę zewnętrznej infrastruktury przeciwpożarowej	
PROJEKTODAWCA	Miejski Ośrodek Kultury Wysokie Mazowieckie	
Partnerzy (<i>jeśli dotyczy</i>)	-	
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	Przedsięwzięcie realizowane na terenie Miejskiego Ośrodka Kultury przy ul. Ludowej. Przedsięwzięcie będzie polegać na budowie sieci wodociągowej do celów przeciwpożarowych. W zakres prac wchodzić będą m.in. prace projektowe, roboty ziemne, prace hydrauliczne.	
Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)	Sfera problemu	Problem
	Społeczna	Zagrożenie pożarami
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcjonalnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych , na które odpowiada przedsięwzięcie	Sfera problemu	Problem
	Przestrzenno-funkcjonalna	Niedostosowanie przestrzeni do zmieniających się funkcji obszaru
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (<i>o ile dane te są możliwe do wskazania</i>)	Budowa sieci do celów przeciwpożarowych zapewni większe bezpieczeństwo osobom ze szczególnymi potrzebami.	
Wskaźniki produktu	2 ujęcia wody do celów przeciwpożarowych	
Wskaźniki rezultatu	Uzyskanie większego poczucia bezpieczeństwa w przypadku zagrożeń pożarowych na terenie Miejskiego Ośrodka Kultury	

Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji	Dzięki budowie sieci wodociągowej do celów przeciwpożarowych zwiększy się bezpieczeństwo mieszkańców miasta na terenie rewitalizowanym. Inwestycja Zminimalizuje czas interwencji służb pożarniczych w przypadku zagrożenia pożarem lub innych miejscowych zagrożeń.	
Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji	Działki nr: 1510/3, ul. Ludowa 19 Podobszar Centralny	
Lokalizacja przedsięwzięcia poza obszarem rewitalizacji wraz z uzasadnieniem (jeśli dotyczy)	-	
Planowane źródła finansowania (wybrać)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
	Inne	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (brutto w PLN)	30 000,00	
Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule partnerskiej?	TAK	NIE
Termin realizacji przedsięwzięcia	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
	2025	2026
Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia)	Opracowano koncepcję planowanej inwestycji.	

Nazwa przedsięwzięcia	Nr 15 Budowa tężni w parku miejskim w Wysokiem Mazowieckiem	
PROJEKTODAWCA	Gmina Miejska Wysokie Mazowieckie	
Partnerzy (jeśli dotyczy)	-	
Opis zakresu rzeczowego przedsięwzięcia	Budowa tężni w parku miejskim w Wysokiem Mazowieckiem.	
Wskazanie problemów społecznych na które odpowiada przedsięwzięcie (min. 1 problem)	Sfera problemu	Problem
	Społeczna	Niezadawalająca i pogarszająca się dostępność do opieki zdrowotnej
		Koncentracja osób w wieku senioralnym
Wskazanie problemów, przestrzenno-funkcjonalnych i/lub gospodarczych i/lub środowiskowych i/lub technicznych , na które odpowiada przedsięwzięcie	Sfera problemu	Problem
	Przestrzenno-funkcjonalna	Niski poziom kapitału społecznego
		Brak infrastruktury rekreacyjnej, poprawiającej kondycję zdrowotną
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami (o ile dane te są możliwe do wskazania)	Obiekt będzie dostępny dla osób niepełnosprawnych zgodnie z obowiązującymi przepisami architektonicznymi oraz zawierać będzie elementy wspomagające osoby ze szczególnymi potrzebami	
Wskaźniki produktu	Liczba powstałych miejsc rekreacyjnych – 1 szt. Liczba wydarzeń sprzyjających integracji społecznej i promocji zdrowego trybu życia– 5 szt.	
Wskaźniki rezultatu	Liczba osób, korzystających z infrastruktury rekreacyjnej Liczba osób, uczestniczących w wydarzeniach integracyjnych i prozdrowotnych	
Oddziaływanie przedsięwzięcia na obszar rewitalizacji	Dzięki realizacji tego przedsięwzięcia poprawi się dostępność do infrastruktury rekreacyjnej w mieście. Przedsięwzięcie będzie sprzyjało integracji społecznej różnych grup mieszkańców obszaru rewitalizacji, w tym w szczególności osób w wieku senioralnym. Poprawie ulegnie kondycja fizyczna i samopoczucie osób korzystających z tężni oraz biorących udział w wydarzeniach prozdrowotnych.	
Lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze rewitalizacji	Na terenie rewitalizacji. Lokalizacja zgodnie z koncepcją opracowaną przez Gminę Miejska Wysokie Mazowieckie. Podobszar Centralny	

Lokalizacja przedsięwzięcia <u>poza obszarem rewitalizacji</u> wraz z uzasadnieniem (<i>jeśli dotyczy</i>)	-	
Planowane źródła finansowania (<i>wybrać</i>)	Fundusze UE	
	Środki własne	
	Kredyty bankowe, pożyczki	
	Dotacje inne niż z UE	
	Inne	
Szacunkowa wartość przedsięwzięcia (<i>brutto w PLN</i>)	2 000 000,00 zł	
Czy przedsięwzięcie będzie realizowane w formule partnerskiej?	TAK	NIE
Termin realizacji przedsięwzięcia	Rok rozpoczęcia	Rok zakończenia
	2024	2027
Opis stanu zaawansowania przedsięwzięcia (<i>na dzień zgłoszenia przedsięwzięcia</i>)	Miasto przystąpi do opracowania koncepcji.	

7.2. Charakterystyka pozostałych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne znajdujące się w drugiej z opisywanych grup obejmują szereg pozostałych grup tematycznych działań, w ramach których będą mogły być realizowane w przyszłości działania, które przyczynią się do osiągnięcia celów GPR. a co do których na etapie opracowywania programu nie było możliwe wskazanie informacji tak szczegółowych, jak w przypadku przedsięwzięć podstawowych. Były to:

1. Przestrzenie publiczne

W trakcie dokonanych analiz zidentyfikowano zarówno braki w zakresie urządzonych przestrzeni publicznych i półpublicznych (np. podwórza, podwórka), jak również niską ich jakość i niedostosowanie do aktualnych potrzeb mieszkańców. Realizowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne powinny dotyczyć zarówno przestrzeni o znaczeniu ponadlokalnym jak również lokalnym, wykorzystywanych prawie wyłącznie przez mieszkańców ich bezpośredniego otoczenia. Przykładowymi działaniami, które mieszczą się w tego rodzaju przedsięwzięciach są:

- Modernizacja istniejących przestrzeni publicznych i półpublicznych.
- Rekompozycja istniejących przestrzeni publicznych i półpublicznych, w tym terenów zieleni urządzonej.

Tego rodzaju działania powinny być realizowane na drodze partycypacji mieszkańców w planowaniu, projektowaniu a także, o ile to będzie możliwe¹², również w jego realizacji. Jedynie bowiem właściwe rozpoznanie potrzeb wszystkich użytkowników przestrzeni oraz identyfikacja konfliktów pomiędzy nimi możliwe będzie mogła zbliżyć podmiot odpowiadający za realizację takiego działania do pożądanego efektu końcowego. Ze względu na czasochłonny charakter tego rodzaju projektowania przestrzeni publicznych Urząd Miasta powinien przeznaczyć na etap projektowania i konsultowania przemian przestrzeni publicznych odpowiednie zasoby sił i środków do przeprowadzenia całego procesu.

Przedsięwzięciom związanym z przestrzeniami publicznymi powinny towarzyszyć działania aktywizacyjne skierowane do mieszkańców obszaru rewitalizacji o szerokim profilu od kulturalnych, przez sportowo-rekreacyjne, edukacyjne, czy integracyjne.

2. Niepełnosprawność

Kwestie związane z osobami niepełnosprawnymi stanowią jedno z największych wyzwań wśród problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji. Koncentracja osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych sprawia, że w ramach planowanych działań powinien znaleźć się szeroki wachlarz różnorodnych działań mających na celu ich wsparcie. Do głównych problemów, jakie dotyczą środowisko osób niepełnosprawnych, zaliczono: niską aktywność zawodową osób niepełnosprawnych, niewystarczającą infrastrukturę społeczną oraz powszechne występowanie na obszarze rewitalizacji całego szeregu barier architektonicznych utrudniających

¹² Ze względu np. na skalę czy charakter przedsięwzięcia.

funkcjonowanie zarówno osobom niepełnosprawnym, jak również innym grupom. Tak określone niedobory powinny być uzupełniane poprzez następujące rodzaje działań:

- Partycypacyjne planowanie rozwiązań ułatwiających dostęp do obiektów i przestrzeni publicznych oraz prywatnych, np. instytucji kultury, infrastruktury społecznej, sklepów itd. Przykładem takich działań jest audyt potrzeb osób niepełnosprawnych oraz barier architektonicznych wypracowany wspólnie z przedstawicielami środowiska osób niepełnosprawnych.
- Likwidacja barier architektonicznych i ułatwienie dostępu do usług publicznych dla osób niepełnosprawnych w tym: ruchowo, niedowidzących czy niewidomych.
- Rozszerzenie prowadzonej oferty terapeutycznej skierowanej do osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji zawodowej (praktyki zawodowe, staże itp.).
- Likwidacja niedogodności i braków infrastrukturalnych dla osób niepełnosprawnych w bezpośrednim otoczeniu placówek infrastruktury społecznej, np. wyrównanie chodnika itp.
- Utworzenie mieszkań chronionych.
- Utworzenie spółdzielni socjalnej.

3. Wsparcie rodzin wieloprotblemowych

Podstawowym problemem obszaru rewitalizacji jest wysoki stopień koncentracji na nim rodzin wieloprotblemowych, czyli o wysokim natężeniu całego szeregu różnych problemów społecznych. W ramach planowanych działań rewitalizacyjnych to na tego rodzaju beneficjentach powinno skupić się gros realizowanych działań. Kluczowym zagadnieniem z tego zakresu wsparcia jest skuteczna reintegracja rodzin zagrożonych wykluczeniem z resztą społeczności oraz ich aktywizacja poprzez działania społeczne, kulturalne i in. Na terenie zdegradowanym funkcjonują placówki prowadzące działalność skierowaną do dzieci i młodzieży z rodzin wieloprotblemowych. W takich przedsięwzięciach rewitalizacyjnych powinny mieścić się m. in. następujące działania:

- Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz uzależnieniom,
- Aktywizacja społeczna i zawodowa osób dorosłych.

4. Infrastruktura mieszkaniowa

Istotnym elementem przedsięwzięć rewitalizacyjnych o charakterze infrastrukturalnym są działania zmierzające do budowy nowego zasobu mieszkaniowego oraz modernizacji już istniejącego. Prowadzenie procesu rewitalizacji bez uwzględnienia tej grupy działań bardzo wyraźnie ogranicza trwałość interwencji. Na obszarze rewitalizacji problemy związane ze stanem zasobu mieszkaniowego dotyczą wszystkich wyznaczonych podobszarów rewitalizacji, choć ze względu na ich specyfikę w różnym stopniu i w różny sposób. Przedsięwzięcia te są w bezpośrednio powiązane z takimi grupami działań jak poprawa stanu środowiska, czy działania z zakresu modernizacji i utworzenia przestrzeni publicznych i półpublicznych w bezpośrednim otoczeniu modernizowanych i nowo wybudowanych obiektów. Działania z tej grupy powinny przede wszystkim koncentrować się na:

- Modernizacji istniejącego zasobu komunalnego wraz z zagospodarowaniem jego bezpośredniego otoczenia oraz towarzyszących im elementom infrastruktury sieciowej.
- Budowie nowych budynków mieszkalnych.

5. Poprawa bezpieczeństwa

Obszar rewitalizacji odznacza się wysokim poziomem koncentracji problemów związanych ze stanem bezpieczeństwa publicznego. Wiąże się to zarówno z występowaniem na jego obszarze kluczowych, z punktu widzenia miasta, przestrzeni publicznych, jak również podobszarów o wysokim poziomie natężenia przestępstw i czynów karalnych. Przedsięwzięcia, których celem będzie zmniejszenie intensywności występowania tych negatywnych zjawisk powinny koncentrować się na takich działaniach jak:

- Rozbudowa i modernizacja systemu monitoringu wizyjnego dla kluczowych przestrzeni publicznych.
- Uzupełnienie braków oświetlenia na obszarze rewitalizacji.
- Edukacja i profilaktyka z zakresu bezpieczeństwa.
- Bieżąca konserwacja podstawowych elementów infrastruktury przeciwpożarowej.

6. Poprawa stanu środowiska

Ważnym wymiarem działań w obrębie planowanej rewitalizacji są działania skierowane na poprawę stanu środowiska. W ramach przeprowadzonej analizy jako podstawowe problemy dotyczące większą część obszaru rewitalizacji uznano hałas komunikacyjny oraz niską emisję z niskowydajnych, indywidualnych palenisk piecowych. Ich efektem są zarówno uciążliwości związane z pogorszeniem stanu zdrowia i jakości życia mieszkańców. W związku z tym planowane działania powinny obejmować np. takie przedsięwzięcia jak np.:

- Rozwój sieci ciepłowniczej i gazowniczej.
- Kompleksowe działania głębokiej termomodernizacji.
- Wprowadzanie instalacji do produkcji energii z odnawialnych źródeł energii (OZE).
- Poprawę efektywności energetycznej budynków publicznych.

7. Kultura

Przeprowadzone analizy wykazały duży potencjał obszaru rewitalizacji w zakresie działań kulturalnych. Bogata oferta tego rodzaju wydarzeń oraz doświadczenie podmiotów je organizujących takich jak np. Miejski Ośrodek Kultury powinny zostać wykorzystane także w ramach procesu rewitalizacji. Przedsięwzięcia dotyczące sfery kulturalnej prowadzone na obszarze rewitalizacji powinny pełnić następujące zadania:

- Integrować osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.
- Integrować lokalną społeczność.

- Aktywizować osoby zagrożone wykluczeniem.
- Budować i wzmacnianie lokalną tożsamość obszaru rewitalizacji .

Działania te powinny być realizowane przy wykorzystaniu istniejącej infrastruktury społecznej, oraz przestrzeni publicznych i półpublicznych tak, aby odbywały się lokalnie, jak najbliżej miejsc zamieszkania grup docelowych. Należy zwrócić uwagę na nowoczesną formę zajęć i działań skierowanych do dzieci i młodzieży, obejmujących np. elementy street artu, działania z zakresu sztuk audiowizualnych itp.

8. Sport i kultura fizyczna dla rewitalizacji

Miasto Wysokie Mazowieckie posiada podstawową infrastrukturę sportową oraz rekreacyjną. Potencjał ten powinien zostać właściwie wykorzystany w ramach planowanych działań rewitalizacyjnych. Aktywizacja różnych grup wiekowych mieszkańców obszaru rewitalizacji poprzez zajęcia sportowe i rekreacyjne może przynieść szereg pozytywnych efektów:

- W przypadku dzieci i młodzieży, w tym z rodzin zagrożonych wykluczeniem będzie propagować właściwe wzorce zachowań oraz poprawiać ogólny stan psychofizyczny. W ten sposób może pełnić formę profilaktyki zarówno w zakresie stanu zdrowia, jak również przeciwdziałania uzależnieniom.
- Dla osób starszych będzie stanowić ważny element wpływający korzystnie na stan zdrowia, w wyniku czego wydłużeniu może ulec okres samodzielności najstarszych mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Przykładami działania w ramach tej grupy przedsięwzięć mogą być np.:

- Aktywne sportowo wakacje dla dzieci i młodzieży z obszaru rewitalizacji.
- Rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

8. MECHANIZMY INTEGROWANIA DZIAŁAŃ ORAZ PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

Integracja działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych zapewniona zostanie poprzez wykorzystanie następujących mechanizmów w obrębie GPR. Są to:

1. Kompleksowość programu.
2. Koncentracja programu rewitalizacji.
3. Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

8.1. Kompleksowość programu

Wielowymiarowość procesu rewitalizacji jest jedną z jego najbardziej charakterystycznych cech. Rewitalizacja, musi być realizowana poprzez szeroki wachlarz powiązanych ze sobą w logiczną całość działań obejmujących różne wymiary miasta. Dlatego też, Gminny Program Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie obejmuje swoim zakresem interwencję we wszystkich podstawowych aspektach, tj. zarówno w sferze społecznej, gospodarczej, funkcjonalno-przestrzennej, technicznej jak również środowiskowej uwzględniając szereg różnych źródeł finansowania. Tylko tak zaplanowane kompleksowe działania, będą stwarzały możliwość pojawienia się efektu synergii a w konsekwencji osiągnięcie jak najbliżej jak najwyższej efektywności przeprowadzonej interwencji.

8.2. Koncentracja programu rewitalizacji

Rewitalizacja, co do zasady, musi ograniczać się do obszarów wymagających interwencji a jednocześnie pełniących istotną rolę z punktu widzenia procesów rozwojowych miasta. W przypadku GPR Miasta Wysokie Mazowieckie efekt koncentracji zapewniono:

1. Na poziomie części diagnostycznej, tj. audytu wewnątrzmijskiego - poprzez szczegółową analizę 28 wskaźników cząstkowych. W rezultacie, otrzymany obszar zdegradowany i rewitalizacji objął obszar o szczególnie wysokiej koncentracji zjawisk kryzysowych.
2. Ograniczenie wielkości obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w ramach ustawowych progów dotyczących maksymalnego udziału w:
 - a. Powierzchni gminy (20%). Obszar zdegradowany i rewitalizacji objął 272,2 ha, co stanowi 17,9% powierzchni miasta.
 - b. Liczbie ludności (30%). Obszar zdegradowany i rewitalizacji zamieszkiwany był 2696 osób, co odpowiadało udziałowi w ogóle liczby mieszkańców miasta na poziomie 28,7%.
3. Realizację podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych w głównej mierze na obszarze rewitalizacji. Poza obszarem rewitalizacji w ramach Programu realizowane ma być przedsięwzięcie nr 11 – Seniorzy w Tykocinie, przy czym jego efekty w bezpośredni sposób będą odnosić się do grupy seniorów z obszaru rewitalizacji. W przypadku przedsięwzięcia nr 13 – Rehabilitacja i leki dla osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie, ze względu na planowany konkurencyjny tryb wyboru podmiotów świadczących usługi na rzecz osób z terenu rewitalizacji, określenie ich lokalizacji nie było możliwe na tym etapie prac nad Programem.

8.3. Komplementarność projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Wymogiem koniecznym jest zapewnienie uzupełniania się projektów (a także szerzej: przedsięwzięć) w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to następujących typów komplementarności:

1. Problemowej.
2. Proceduralno-instytucjonalnej.
3. Międzyokresowej.
4. Źródeł finansowania.
5. Przestrzennej.

8.3.1. Komplementarność problemowa

Planowane w ramach GPR działania rewitalizacyjne obejmują wszystkie obszary tematyczne. W konsekwencji, będą one oddziaływać będą na wszystkie aspekty jego rozwoju, w tym: społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, środowiskowe i techniczne. Zaplanowana paleta działań będzie się uzupełniała, z punktu widzenia poszczególnych wymiarów obszaru, co pozwoli uniknąć fragmentacji działań zawartych w programie.

Zapewnieniu odpowiedniego poziomu powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach a w konsekwencji lepszej koordynacji tematycznej i organizacyjnej działań będą służyły również:

1. Działalność Komitetu Rewitalizacji.
2. Koordynacja całości zaplanowanej interwencji na poziomie Urzędu Miasta przez operatora procesu rewitalizacji.

Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi a grupami zjawisk problemowych oraz celami strategicznymi Programu przedstawiają Tab. 8.3.1 oraz Tab. 8.3.2. Związki pomiędzy samymi przedsięwzięciami zaprezentowano natomiast w Tab. 8.3.3.

Tab. 8.3.1. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami a celami strategicznymi programu.

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Cel strategiczny			
		1. Aktywni mieszkańcy	2. Silna gospodarka.	3. Funkcjonalne i bezpieczne przestrzenie publiczne.	4. Obszar rewitalizacji odporny na zmiany klimatu
1.	Budowa Domu Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem				
2.	Budowa ciągu komunikacyjnego wzdłuż rzeki Brok w Wysokiem Mazowieckiem				
3.	Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Brok				
4.	Utworzenie terenów rekreacyjno-sportowych przy zbiorniku na rzece Brok				
5.	Wykonanie placu zabaw oraz nasadzeń roślinnością na terenach zielonych przy rzece Brok ul. Przechodnia				
6.	Wykonanie nasadzeń zieleni izolacyjnej wraz z wymianą oświetlenia na energooszczędne LED ciągów pieszych (ul. Szpitalna)				
7.	Wykonanie ogrodzeń i nasadzeń przy budynkach: Kościelna 51 i nowo powstającym budynku mieszkalnym przy ul. Kościelnej				
8.	Zagospodarowanie terenu Szkoły Podstawowej Nr 1 w Wysokiem Mazowieckiem na rozwój aktywności fizycznej				
9.	Dostosowanie pomieszczeń szkoły do stworzenia dwóch stref relaksacyjno-wypoczynkowych dedykowanych uczniom				
10.	Zakup fortepianu zewnętrznego - muzyka łączy pokolenia				
11.	Seniorzy w Tykocinie				
12.	Bezpieczeństwo w Internecie, program edukacyjny dla dzieci, młodzieży, i seniorów z miasta Wysokie Mazowieckie				
13.	Rehabilitacja i leki dla osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie				
14.	Poprawa bezpieczeństwa uczestników wydarzeń kulturalnych Miejskiego Ośrodka Kultury w Wysokiem Mazowieckiem poprzez budowę zewnętrznej infrastruktury przeciwpożarowej				
15.	Budowa tężni w parku miejskim w Wysokiem Mazowieckiem				

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 8.3.2. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami a grupami zjawisk problemowych.

Lp	Nazwa przedsięwzięcia	Spoleczna	Gospodarcza	Środowiskowa	Przestrzenno-funkcjonalna	Techniczna
1.	Budowa Domu Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem					
2.	Budowa ciągu komunikacyjnego wzdłuż rzeki Brok w Wysokiem Mazowieckiem					
3.	Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Brok					
4.	Utworzenie terenów rekreacyjno-sportowych przy zbiorniku na rzece Brok					
5.	Wykonanie placu zabaw oraz nasadzeń roślinnością na terenach zielonych przy rzece Brok ul. Przechodnia					
6.	Wykonanie nasadzeń zieleni izolacyjnej wraz z wymianą oświetlenia na energooszczędne LED ciągów pieszych (ul. Szpitalna)					
7.	Wykonanie ogrodzeń i nasadzeń przy budynkach: Kościelna 51 i nowo powstającym budynku mieszkalnym przy ul. Kościelnej					
8.	Zagospodarowanie terenu Szkoły Podstawowej Nr 1 w Wysokiem Mazowieckiem na rozwój aktywności fizycznej					
9.	Dostosowanie pomieszczeń szkoły do stworzenia dwóch stref relaksacyjno-wypoczynkowych dedykowanych uczniom					
10.	Zakup fortepianu zewnętrznego - muzyka łączy pokolenia					
11.	Seniorzy w Tykocinie					
12.	Bezpieczeństwo w Internecie, program edukacyjny dla dzieci, młodzieży, i seniorów z miasta Wysokie Mazowieckie					
13.	Rehabilitacja i leki dla osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie					
14.	Poprawa bezpieczeństwa uczestników wydarzeń kulturalnych Miejskiego Ośrodka Kultury w Wysokiem Mazowieckiem poprzez budowę zewnętrznej infrastruktury przeciwpożarowej					
15.	Budowa tężni w parku miejskim w Wysokiem Mazowieckiem					

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 8.3.3. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	14.	15.
1.	Budowa Domu Pomocy Społecznej w Wysokim Mazowieckiem	x														
2.	Budowa ciągu komunikacyjnego wzdłuż rzeki Brok w Wysokim Mazowieckiem		x													
3.	Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Brok			x												
4.	Utworzenie terenów rekreacyjno-sportowych przy zbiorniku na rzece Brok				x											
5.	Wykonanie placu zabaw oraz nasadzeń roślinnością na terenach zielonych przy rzece Brok ul. Przechodnia					x										
6.	Wykonanie nasadzeń zieleni izolacyjnej wraz z wymianą oświetlenia na energooszczędne LED ciągów pieszych (ul. Szpitalna)						x									
7.	Wykonanie ogrodzeń i nasadzeń przy budynkach: Kościelna 51 i nowo powstającym budynku mieszkalnym przy ul. Kościelnej							x								
8.	Zagospodarowanie terenu Szkoły Podstawowej Nr 1 w Wysokim Mazowieckiem na rozwój aktywności fizycznej								x							
9.	Dostosowanie pomieszczeń szkoły do stworzenia dwóch stref relaksacyjno-wypoczynkowych dedykowanych uczniom									x						
10.	Zakup fortepianu zewnętrznego - muzyka łączy pokolenia										x					
11.	Seniorzy w Tykocinie											x				
12.	Bezpieczeństwo w Internecie, program edukacyjny dla dzieci, młodzieży, i seniorów z miasta Wysokie Mazowieckie												x			
13.	Rehabilitacja i leki dla osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie													x		
14.	Poprawa bezpieczeństwa uczestników wydarzeń kulturalnych Miejskiego Ośrodka Kultury w Wysokim Mazowieckiem poprzez budowę zewnętrznej infrastruktury przeciwpożarowej														x	
15.	Budowa tężni w parku miejskim w Wysokim Mazowieckiem															x

Źródło: opracowanie własne.

8.3.2. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Ten wymiar komplementarności zostanie zapewniony poprzez 2 podstawowe typy działań:

1. Zaplanowaną strukturę zarządzania GPR Miasta Wysokie Mazowieckie.

Opis struktury zarządzania GPR wraz z określeniem szacunkowych jego kosztów został przedstawiony w Rozdziale 11. Wyznaczenie w UM jednostki (stanowiska), która będzie koordynować i monitorować procesy rewitalizacji przy bezpośrednim powiązaniu z najwyższym szczeblem decyzyjności, tj. władz miasta (Sekretarz Miasta), pozwoli na efektywne i skuteczne wdrażanie programu.

2. Zgodność z dokumentami strategicznymi miasta.

Przedstawione w Rozdziale 5 powiązania pomiędzy zapisami Programu a Strategią Rozwoju Miasta oraz SRPS wskazują na ich silny charakter. Zapisy GPR w widoczny sposób wpisują się w oba wymienione dokumenty strategiczne miasta.

Dodatkowym elementem, wzmacniającym tego rodzaju komplementarność jest także wysoka spójność zapisów GPR z dokumentami planistycznymi miasta, tj. SUIKZP oraz miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

8.3.3. Komplementarność międzyokresowa

W latach 2017-2024 na obszarze miasta realizowany był Gminny Program Realizacji Miasta Wysokie Mazowieckie. W związku z tym, obecna jego zmiana stanowi w pewnym stopniu zarówno jego kontynuację, jak również uzupełnienie o dodatkowe pola interwencji. Przedsięwzięcia zaplanowane w niniejszym dokumencie, w największym stopniu powiązane są z następującymi przedsięwzięciami realizowanymi w oparciu o GPR w latach 2017-2023:

- Uporządkowanie terenu przy rzece Brok

Działanie dotyczyło odcinka rzeki między ul. Przechodnią a ul. 1 Maja i polegało na stworzeniu terenu rekreacyjnego, deptaka oraz ścieżki rowerowej.

Wartość projektu 1 204 393,93 zł, dofinansowanie z UE 269 062,08 zł.

- Rewitalizacja zdegradowanego podobszaru osiedla ADM poprzez przebudowę i remont wewnątrz budynku Miejskiego Ośrodka Kultury w Wysokiem Mazowieckiem.

Przebudowa i remont wnętrza Miejskiego Ośrodka Kultury wraz z wyposażeniem, na który składało się remont i wyposażenie istniejącej sali widowiskowo-kinowej, przystosowanie obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo (winda, podjazdy), a także prace remontowe dotyczące wnętrza obiektu - holu, sanitariatów, pomieszczeń edukacyjnych i administracyjnych oraz kawiarni. Projekt obejmuje także poprawę efektywności energetycznej i kosztowej obiektu, dzięki modernizacji instalacji elektrycznej, wodnokanalizacyjnej, wentylacyjnej i klimatyzacyjnej.

Wartość projektu 10 912 356,79 zł, dofinansowanie z UE 5 672 482,06 zł

Ponadto, wraz ze zmianą obszaru rewitalizacji, przedsięwzięcia rewitalizacyjne wiążą się również z projektem:

- Wsparcie Środowiskowej Świetlicy Socjoterapeutycznej "Arkadia" wsparciem potencjału społecznego dzieci i młodzieży.

Projekt ten, zrealizowany przez Fundację Inicjatyw Społeczno-Gospodarczych Macto polegał na zwiększeniu liczby dostępnych miejsc w świetlicy przy Szkole Podstawowej nr 1 oraz rozszerzeniu oferty opiekuńczo-wychowawczej oraz zajęć rozwijających dla 40 osób.

Wartość projektu: 419 010,00 zł, dofinansowanie z UE 384 690,00 zł (LGD Brama na Podlasie).

Dodatkowo, realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych umożliwiła takie działania powiązane z przedsięwzięciami planowanymi na lata 2024-2030 jak:

- oddanie do użytku Uniwersytetowi III Wieku zrzeszającemu ok. 100 osób, po jednego z pomieszczeń Miejskiego Ośrodka Kultury,
- realizację projektu pt. Aktywny Senior w pogodnej jesieni życia,
Utworzenie Klub Seniora skupiającego 40 osób.

Wartość projektu: 369 379,00 zł, wartość dofinansowania: 350 719,00 zł (LGD Brama na Podlasie).

Ze względu na zmianę granic obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, zagadnienie komplementarności międzyokresowej dotyczy również wymiaru przestrzennego. Zarówno zdecydowana większość powierzchni (77%), jak i mieszkańców obszaru rewitalizacji przed przeprowadzona zmianą, znajduje się w nowych granicach obszaru rewitalizacji. W ujęciu szczegółowym, dla poszczególnych podobszarów rewitalizacji obowiązujących od 2017 r. nowy obszar rewitalizacji pokrywa w całości podobszary A (Osiedle Targówek) i C (Osiedle „1000-lecia i 30-lecia”). W przypadku podobszaru B (Osiedle ADM) obecny obszar rewitalizacji obejmuje niecałe 63% jego powierzchni.

8.3.4. Komplementarność źródeł finansowania

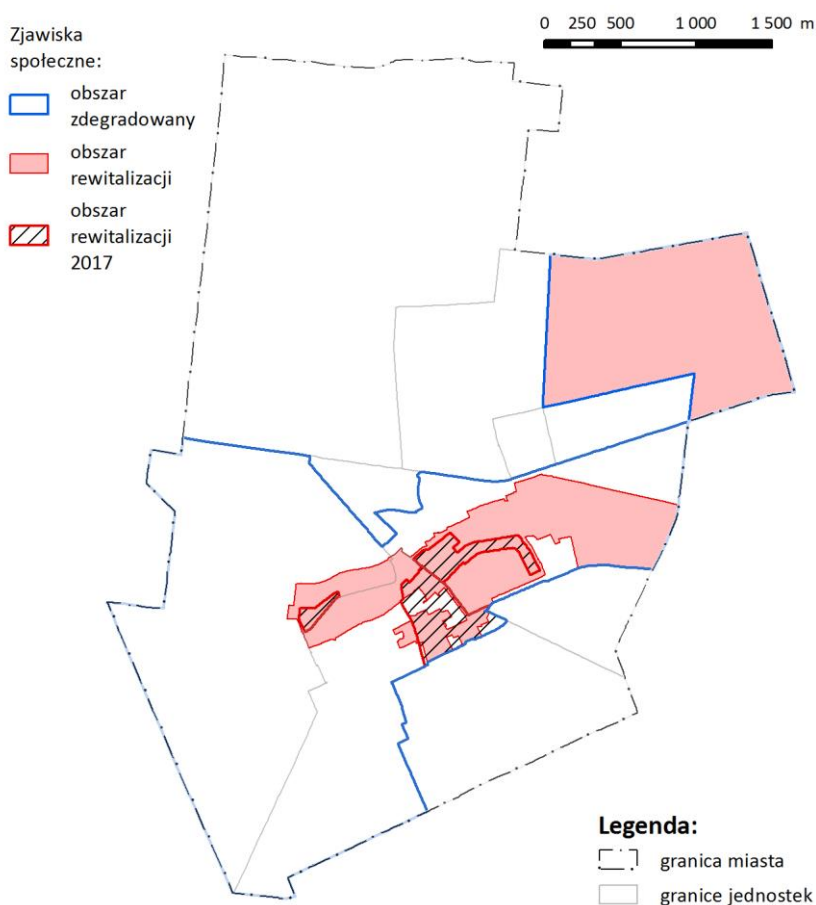
Komplementarność źródeł finansowania GPR zostanie zapewniona poprzez łączenie finansowania pochodzącego z różnych źródeł w tym m.in.:

1. Środków UE.
2. Prywatnych, w tym m.in.:
 - a. Wspólnot mieszkaniowych.
 - b. Spółdzielni mieszkaniowej.
 - c. Organizacji pozarządowych.
3. Środków własnych miasta w postaci:
4. Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego.
5. Lokalnej Grupy Działania Brama na Podlasie.
6. Banku Gospodarstwa Krajowego.
7. Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.
8. Ministerstwa Sportu i Turystyki Rzeczypospolitej Polskiej.
9. Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i in.

Wielofunduszowy charakter źródeł finansowania przedstawia Tab. 9.1. dotycząca ram finansowych GPR zamieszczona w kolejnym rozdziale.

8.3.5. Komplementarność przestrzenna

Ze względu na skalę obszaru rewitalizacji, która jest pochodną wielkości samego miasta, działania rewitalizacyjne zaplanowane w GPR obejmują dużą część obszaru rewitalizacji. Poszczególne projekty rewitalizacyjne, będą się wzajemnie dopełniały przestrzennie. Zwiększy to prawdopodobieństwo wystąpienia efektów synergii w trakcie realizacji GPR. Jednocześnie, poprzez wysoki stopień powiązania z dokumentami strategicznymi miasta zapewnione zostają powiązania z innymi przedsięwzięciami. Planowane działania towarzyszące budownictwu mieszkaniowemu będą uwzględniały minimalizację możliwości wystąpienia procesów segregacji społecznej i wykluczenia.

Rys. 8.3.1. Obszar zdegradowany i rewitalizacji oraz obszar rewitalizacji w latach 2017-2024 w Wysokim Mazowieckiem

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie

9. SZACUNKOWE RAMY FINANSOWE

Elementem składowym Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie są szacunkowe ramy finansowe jego realizacji. Planowane do realizacji przedsięwzięcia wraz z określeniem ich szacunkowej wartości oraz źródeł finansowania przedstawiono poniżej. Realizacja przedsięwzięć rewitalizacyjnych będzie uzależniona od możliwości finansowych samorządu miejskiego oraz jego skuteczności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

Na gminny program rewitalizacji składa się łącznie 15 przedsięwzięć podstawowych, których szacunkowe koszty wynoszą blisko 69,3 mln zł brutto. Wszystkie zgłoszone do Programu działania będą realizowane przez Gminę Miasto Wysokie Mazowieckie, jej jednostki organizacyjne lub jednostki jej podległe. Szacunkowa wartość brutto wkładu własnego zadeklarowanego przez podmioty miejskie w związku z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych wynosi ok. 10,4 mln zł (środki publiczne).

Wszystkie przedsięwzięcia będą korzystały z możliwie szerokiego spektrum źródeł finansowania, na które składać będą się: środki pochodzące z budżetu miasta, funduszy europejskich w ramach Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Podlaskiego na lata 2021-2027 oraz innych źródeł jak np. fundusze krajowe, programy krajowe na lata 2021-2027, czy środki celowe będące w dyspozycji poszczególnych ministerstw. Na moment sporządzania Programu nie było możliwe wskazanie jako źródła finansowania jakichkolwiek środków prywatnych.

Zdecydowana większość zaplanowanych przedsięwzięć zlokalizowana została na Podobszarze Centralnym. Jedno przedsięwzięcie przypadało na Podobszar Powojkowy. Pozostałymi dwoma przedsięwzięciami, składającymi się na wymiar finansowy Programu były przedsięwzięcia nr 11 – Seniorzy w Tykocinie oraz nr 13 – Rehabilitacja i leki dla osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie.

9.1. Podobszar Centralny

Dwanaście przedsięwzięć rewitalizacyjnych tj. 80% ogólnej ich liczby przypada na Podobszar Centralny. W wymiarze finansowym ten podobszar rewitalizacji odpowiada 61,3 mln zł zaplanowanych, szacunkowych kosztów realizacji wymiaru rzeczowego Programu. Tym samym, koncentruje on 88,4% ogółu szacunkowych kosztów, jak również analogiczny udział planowanego wkładu własnego oszacowanego na poziomie 9,2 mln zł.

9.2. Podobszar Powojkowy

Na Podobszarze Powojkowym zlokalizowano jedno przedsięwzięcie rewitalizacyjne – nr 1 pn. Budowa Domu Pomocy Społecznej w Wysokiem Mazowieckiem. W konsekwencji, ten podobszar rewitalizacji odpowiada za 7% ogólnej liczby przedsięwzięć. Ze względu na fakt, że przedsięwzięcie nr należy do największych przedsięwzięć w ramach Programu, jego szacunkowe koszty wynoszą 8,0 mln zł co dopowiada za 11,5% ogółu zaplanowanych szacunkowych kosztów realizacji wymiaru rzeczowego Programu. Wkład własny wynosi w przypadku tego przedsięwzięcia 1,2 mln zł i stanowi również 11,5% ogółu wielkości wkładu własnego wszystkich podstawowych przedsięwzięć składających się na Program.

Tab. 9.1.1. Indykatorywne ramy finansowe.

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Planowane koszty (zł)	Podobszar	Źródło finansowania		
				Fundusze UE	Wkład własny publiczny (Budżet Miasta)	Inne publiczne
1.	Budowa Domu Pomocy Społecznej w Wysokim Mazowieckiem	8 000 000	Powojskowy			
2.	Budowa ciągu komunikacyjnego wzdłuż rzeki Brok w Wysokim Mazowieckiem	9 000 000	Centralny			
3.	Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Brok	17 000 000	Centralny			
4.	Utworzenie terenów rekreacyjno-sportowych przy zbiorniku na rzece Brok	30 000 000	Centralny			
5.	Wykonanie placu zabaw oraz nasadzeń roślinnością na terenach zielonych przy rzece Brok ul. Przechodnia	400 000	Centralny			
6.	Wykonanie nasadzeń zieleni izolacyjnej wraz z wymianą oświetlenia na energooszczędne LED ciągów pieszych (ul. Szpitalna)	300 000	Centralny			
7.	Wykonanie ogrodzeń i nasadzeń przy budynkach: Kościelna 51 i nowo powstającym budynku mieszkalnym przy ul. Kościelnej	150 000	Centralny			
8.	Zagospodarowanie terenu Szkoły Podstawowej Nr 1 w Wysokim Mazowieckiem na rozwój aktywności fizycznej	2 000 000	Centralny			
9.	Dostosowanie pomieszczeń szkoły do stworzenia dwóch stref relaksacyjno-wypoczynkowych dedykowanych uczniom	150 000	Centralny			
10.	Zakup fortepianu zewnętrznego - muzyka łączy pokolenia	250 000	Centralny			
11.	Seniorzy w Tykocinie	20 000	-			
12.	Bezpieczeństwo w Internecie, program edukacyjny dla dzieci, młodzieży, i seniorów z miasta Wysokie Mazowieckie	20 000	Centralny			
13.	Rehabilitacja i leki dla osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie	30 000	-			
14.	Poprawa bezpieczeństwa uczestników wydarzeń kulturalnych Miejskiego Ośrodka Kultury w Wysokim Mazowieckiem poprzez budowę zewnętrznej infrastruktury przeciwpożarowej	48 000	Centralny			
15.	Budowa tężni w parku miejskim w Wysokim Mazowieckiem	2 000 000	Centralny			
Razem		69 368 000		-		

Źródło: opracowanie własne.

10 SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU

10.1. Wprowadzenie

Interdyscyplinarny charakter procesu rewitalizacji sprawia, szczególnego znaczenia nabierają w nim kwestie związane z przygotowaniem skutecznego systemu jego wdrażania.

Na kształt zaproponowanego systemu wpływają w pierwszej kolejności wymogi stawiane przez zapisy *Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r.* Te, uzupełnione zostają o najlepsze dostępne praktyki z zakresu wdrażania procesu rewitalizacji zaobserwowane w Polsce i dopasowane do specyfiki miasta, oraz Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie.

10.2. Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji.

Skuteczna i efektywna struktura Gminnego Programu Rewitalizacji powinna być możliwie płaska. Pozwoli to zapewnić względnie szybkie:

1. Przepływy informacji.
2. Szybkie reakcje na szereg problemów, które mogą pojawić się w trakcie dalszych etapów przygotowywania działań rewitalizacyjnych i ich wdrażania.

Na proponowaną strukturę zarządzania GPR powinny zatem składać się następujące elementy:

1. Burmistrz Miasta Wysokie Mazowieckie.
Kieruje i koordynuje wdrażaniem Programu.
2. Komitet Rewitalizacji.
Jest platformą do wymiany informacji, współpracy i dialogu pomiędzy interesariuszy procesu rewitalizacji a organami gminy oraz opiniuje i rekomenduje: zmiany w GPR; oceny realizacji GPR.
3. Operator rewitalizacji.
Ten element struktury zarządzania GPR odpowiada poziomowi operacyjnemu. Jego konkretne umocowanie w strukturze organizacyjnej Urzędu Miasta leży w gestii władz miasta i powinno zależeć m.in.
 - od możliwości do zapewnienia środków finansowych na to działanie,
 - zakresu prowadzonych działań, który może być zróżnicowany w zależności od skuteczności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.
4. Ze względu na dotychczasowe umiejscowienie zarządzania procesem rewitalizacji w strukturze Urzędu Miasta funkcję operatora powinien pełnić Referat Mienia Komunalnego, Inwestycji i Remontów oraz Rolnictwa.
5. Referat Finansowy.
Odpowiada za wymiar finansowy procesu wdrażania Programu.

Schemat struktury zarządzania Programem przedstawia Tab. 10.2.1.

Tab. 10.2.1. Ramowa struktura wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie.

Poziom	Podmiot			
	Burmistrz Miasta Wysokie Mazowieckie	Komitet Rewitalizacji	Referat Mienia Komunalnego, Inwestycji i Remontów oraz Rolnictwa	Referat Finansowy
GPR	Kieruje i koordynuje wdrażaniem	<p>Tworzy forum dialogu, współpracy i wymiany informacji w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opiniuje zmiany w GPR; • rekomenduje zgłaszane zmiany w GPR; • opiniuje ocenę stopnia wykonania i aktualności Programu. 	<p>Współpracuje z jednostkami zaangażowanymi w proces rewitalizacji, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inicjuje prace nad GPR lub jego zmianą, • opracowuje GPR lub jego zmianę, • prowadzi konsultacje społeczne z mieszkańcami miasta, • sporządza w cyklu 3-letnim ocenę stopnia wykonania i aktualności Programu oraz jego ewaluację końcową, • wprowadza, ewentualne zmiany w zasięgu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, • monitoruje sytuację na obszarze objętym rewitalizacją, • pozyskuje środki zewnętrzne na realizację Programu, • wspiera partnerów społecznych. 	Ujmuje zaplanowane w GPR zadania w Wieloletniej Prognozie Finansowej.
Przedsięwzięcia	Kieruje i koordynuje realizacją zaplanowanych przedsięwzięć	<ul style="list-style-type: none"> • podejmuje inicjatywy w zakresie rewitalizacji, • wyraża opinie, • komunikuje się z interesariuszami procesu rewitalizacji, • dostarcza informacji i opinii na temat realizowanych przedsięwzięć i ich efektów. 	<ul style="list-style-type: none"> • koordynuje realizację przedsięwzięć, • zbiera propozycje zadań wpisujących się w przyjęte cele GPR, • monitoruje zmiany wynikające z realizowanych przedsięwzięć. 	Monitoruje przepływy finansowe w zakresie realizacji przedsięwzięć

Źródło: opracowanie własne.

10.2.2. Burmistrz Miasta Wysokie Mazowieckie

Pełni kluczową rolę kierując zarządzaniem i wdrażaniem Programu. Inicjuje prace nad GPR lub jego zmianą a następnie je opracowuje. W cyklu trzyletnim sporządza ocenę stopnia wykonania i aktualności Programu. Wprowadza, ewentualne zmiany w zasięgu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

10.2.2. Komitet Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji to wymagane przez *Ustawę o rewitalizacji* ciało wspomagające Burmistrza w zakresie przygotowania, prowadzenia oraz oceny wdrażania procesów rewitalizacji w gminie. Ma on pełnić rolę forum współpracy i dialogu różnych grup interesariuszy z organami miasta. Celem jego działania jest zarówno opiniowanie spraw dotyczących rewitalizacji, jak również doradztwo w tym zakresie. Organizację działań Komitetu Rewitalizacji zapewnia burmistrz.

Komitet Rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem powołany został Zarządzeniem nr 90/17 Burmistrza Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 6 listopada 2017 r. na podstawie [Uchwały nr XXXVIII/151/17 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 28 września 2017 r. w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji](#). Załącznikiem nr 1 do Uchwały był Regulamin Komitetu Rewitalizacji dla Miasta Wysokie Mazowieckie określający jego:

- zadania,
- organizację i tryb pracy.

W okresie od powołania Komitetu do momentu rozpoczęcia oceny stopnia wykonania i aktualności GPR WM jego skład osobowy dwukrotnie uległ zmianie. Zmiany te wynikały z:

- Zarządzenia nr 72/18 Burmistrza Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 5 października 2017 r. w sprawie zmiany składu Komitetu Rewitalizacji,
- Zarządzenia nr 71/2021 Burmistrza Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 22 września 2021 r. w sprawie zmiany składu Komitetu Rewitalizacji.

Komitet został zatem powołany zgodnie zapisami Ustawy, tj. w terminie do 3 miesięcy od uchwalenia Programu, który upływał 18 listopada 2017 r.

Komitet Rewitalizacji liczy 9 członków, w tym:

- 4 przedstawicieli Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie lub jednostek organizacyjnych gminy, wskazanych przez Burmistrza Miasta Wysokie Mazowieckie;
- 2 radnych wskazanych przez Radę Miasta Wysokie Mazowieckie;
- 1 mieszkańca Miasta Wysokie Mazowieckie, nie pracującego w Urzędzie Miasta Wysokie Mazowieckie lub jednostkach organizacyjnych gminy oraz niebędących członkami Rady Miasta Wysokie Mazowieckie;
- przedstawicieli podmiotu prowadzącego na obszarze Miasta Wysokie Mazowieckie działalność społeczną, w tym organizacji pozarządowych lub grup nieformalnych;
- 1 przedstawiciel podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą na obszarze Miasta Wysokie Mazowieckie

Komitet w myśl Ustawy o rewitalizacji pełni dwie zasadnicze funkcje:

- koncyliacyjną – *stanowi forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji,*
- *opiniodawczo-doradczą wójta, burmistrza albo prezydenta miasta (art. 7. ust. 1 uor) w szczególności w zakresie opiniowania:*
 - projektu gminnego programu rewitalizacji (art. 17 ust.2 pkt 4 lit. a),
 - oceny aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji (art. 22. ust. 1),
 - projekt miejscowego planu rewitalizacji oraz prognozy jego skutków finansowych (art. 37j ust. 1 *Ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*).

Podmiot ten jest przez niektórych autorów komentarzy uważany nawet za *kolegialny organ administracji* (Bąkowski 2017).

Umocowanie Komitetu Rewitalizacji w ustawie o rewitalizacji i jego kluczowa rola jako głównego, obok konsultacji społecznych, narzędzia partycypacji społecznej procesu rewitalizacji wskazują na potrzebę intensywniejszego niż dotychczas wykorzystania tego narzędzia w procesie rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie. W szczególności zaleca się zatem większą niż dotychczas regularność spotkań Komitetu Rewitalizacji.

10.2.3. Operator rewitalizacji

Niezwykle istotnym elementem decydującym o efektywności systemu wdrażania programu rewitalizacji jest jego koordynacja. W zależności od wielkości gminy i objętości programu oraz możliwości instytucjonalno-organizacyjnych, jest to najczęściej osoba, lub grupa

kilku osób, które odpowiadają za cały szereg kwestii na poszczególnych etapach przygotowania i realizacji programu. Zharmonizowanie szerokiego wachlarza działań rewitalizacyjnych realizowanego z bardzo różnych źródeł finansowania przez możliwie szerokie spektrum podmiotów jest podstawowym zadaniem koordynacji. Do zadań operatora należeć też będzie monitoring.

10.2.4. Referat Finansowy

Obsługę księgową i finansową wdrażania procesu rewitalizacji zapewni będzie Referat Finansowy Urzędu Miasta. W jego gestii leżą m.in. ujęcie zaplanowanych w GPR zadań w Wieloletniej Prognozie Finansowej, monitorowanie przepływów finansowe w zakresie realizacji przedsięwzięć, dokonywanie niezbędnych zmian w budżecie miasta.

10.3. Koszty zarządzania GPR

Szacunkowe koszty zarządzania w perspektywie 10 lat funkcjonowania Programu przedstawia poniższa tabela.

Tab. 10.3.1. Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji.

Zadanie	Działania	Szacowany koszt
Ocena stopnia wykonania GPR	Działania dotyczące ewaluacji dokumentu zlecone zostaną ekspertom zewnętrznym. Ewaluacja przewidziana jest w połowie obowiązywania programu i po jego zakończeniu. Aktualizacja według potrzeb w cyklu 3-letnim.	15 000
Aktualizacja GPR	Aktualizacja według potrzeb w cyklu 3-letnim.	60 000 zł / szt.
Spotkania Komitetu Rewitalizacji	Członkostwo w Komitecie będzie miało charakter społeczny, a zatem nie będzie generowało dodatkowych kosztów. Dopuszcza się jednak uczestnictwo w pracach Komitetu ekspertów zewnętrznych. W oszacowaniu kosztów przyjęto uczestnictwo 2 ekspertów w ciągu roku.	0 - 1 000 zł/ rok
Monitoring	Działania realizowane będą przez pracowników Urzędu Miasta. Zwiększony zakres obowiązków będzie wynagradzany na zasadzie dodatku specjalnego do pensji - ok. 10%-20 % wynagrodzenia (1 pracownik).	0 - 10 000 zł/ rok
Marketing i edukacja: Włączanie mieszkańców w proces rewitalizacji	Działania włączające realizowane przede wszystkim poprzez konsultacje społeczne. Zwiększony zakres obowiązków pracowników Urzędu Miasta będzie wynagradzany na zasadzie dodatku specjalnego do pensji - 10 - 20% wynagrodzenia (1 – 2 pracowników).	0 - 10 000 zł/ rok
Marketing i edukacja: ulotki/broszury edukacyjno-informacyjne, infografiki itp.	Zakres dodatkowych form promocji rewitalizacji będzie ustalany na bieżąco. Wstępnie przyjmuje się możliwość organizacji imprez związanych z tworzoną infrastrukturą, a także druk materiałów promocyjnych i informacyjnych.	0 - 10 000 zł./ rok
Koszt / rok		0 – 21 000 zł
Koszt – cały okres obowiązywania GPR		75 000 – 199 000 zł

Źródło: opracowanie własne.

Zarządzanie projektem realizowane będzie w ramach zadań poszczególnych pracowników Urzędu Miasta w Wysokiem Mazowieckiem oraz jednostek organizacyjnych. Zakłada się możliwość przyznania dodatków specjalnych do wynagrodzenia w związku z powierzeniem dodatkowych zadań, co wynika z postanowień Ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o pracownikach samorządowych.

10.4. Ramowy harmonogram realizacji Programu

Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji w latach 2017-2030 przedstawia poniższy wykres Gant'a.

Tab. 10.4.1. Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie w latach 2024-2030.

L.p.	Etapy i rodzaje działań	2024	2025	2026	2027	2028
1.	Uchwalenie GPR przez Radę Miasta					
3.	Akcja informacyjno-promocyjna GPR					
4.	Realizacja działań aktywizujących i przygotowujących interesariuszy do dalszych działań					
5.	Przygotowanie działań w tym w ramach FEoP 2021-2027, w tym opracowywanie wniosków aplikacyjnych, studiów wykonalności, dokumentacji technicznych itp.					
6.	Realizacja działań rewitalizacyjnych w tym w ramach FEoP 2021-2027					
7.	Ocena aktualności i stopnia realizacji gminnego programu rewitalizacji					
8.	Podsumowanie działań realizowanych w perspektywie 2024-2030 wraz z publiczną debatą					
9.	Przygotowanie UM i interesariuszy do działań rewitalizacyjnych w ramach perspektywy UE po 2027					
10.	Realizacja działań rewitalizacyjnych w tym w ramach perspektywy finansowej UE po 2027					

Źródło: opracowanie własne.

Szczegółowy harmonogram realizacji przedsięwzięć przedstawia Tab. 10.4.2.

Tab. 10.4.2. Szczegółowy harmonogram realizacji przedsięwzięć Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie w latach 2024-2030.

L.p.	Nazwa przedsięwzięcia	Rok			
		2024	2025	2026	2027
1.	Budowa Domu Pomocy Społecznej w Wysokim Mazowieckiem				
2.	Budowa ciągu komunikacyjnego wzdłuż rzeki Brok w Wysokim Mazowieckiem				
3.	Budowa zbiornika retencyjnego na rzece Brok				
4.	Utworzenie terenów rekreacyjno-sportowych przy zbiorniku na rzece Brok				
5.	Wykonanie placu zabaw oraz nasadzeń roślinnością na terenach zielonych przy rzece Brok ul. Przechodnia				
6.	Wykonanie nasadzeń zieleni izolacyjnej wraz z wymianą oświetlenia na energooszczędne LED ciągów pieszych (ul. Szpitalna)				
7.	Wykonanie ogrodzeń i nasadzeń przy budynkach: Kościelna 51 i nowo powstającym budynku mieszkalnym przy ul. Kościelnej				
8.	Zagospodarowanie terenu Szkoły Podstawowej Nr 1 w Wysokim Mazowieckiem na rozwój aktywności fizycznej				
9.	Dostosowanie pomieszczeń szkoły do stworzenia dwóch stref relaksacyjno-wypoczynkowych dedykowanych uczniom				
10.	Zakup fortepianu zewnętrznego - muzyka łączy pokolenia				
11.	Seniorzy w Tykocinie				
12.	Bezpieczeństwo w Internecie, program edukacyjny dla dzieci, młodzieży, i seniorów z miasta Wysokie Mazowieckie				
13.	Rehabilitacja i leki dla osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy społecznej na terenie miasta Wysokie Mazowieckie				
14.	Poprawa bezpieczeństwa uczestników wydarzeń kulturalnych Miejskiego Ośrodka Kultury w Wysokim Mazowieckiem poprzez budowę zewnętrznej infrastruktury przeciwpożarowej				
15.	Budowa tętni w parku miejskim w Wysokim Mazowieckiem				

Źródło: opracowanie własne.

11. SYSTEM MONITOROWANIA I OCENY GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Zasady oceny aktualności i stopnia realizacji GPR określone są w art. 22 Ustawy z dn. 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Do wskazanych przez Ustawę obowiązków Burmistrza należy dokonywanie oceny stopnia realizacji GPR przynajmniej raz na 3 lata. Ze względu na charakter procesów rewitalizacji, nie należy się spodziewać, że jej efekty w którejkolwiek z grup problemów, będą zauważalne w krótszym okresie czasu. Trzeba przy tym jednak pamiętać, że część efektów, w szczególności dotyczących realizacji programu w sferze społecznej może być zauważalna w jeszcze dłuższej perspektywie, a więc nawet kilkunastoletniej.

Podstawą działań monitorujących wdrażanie programu rewitalizacji jest przeprowadzona diagnoza obszarów problemowych i analiza przyczyn degradacji. Aby proces oceny stopnia realizacji i aktualności programu spełniał swoje funkcje powinien odbywać się w następujących formach:

- **Monitoring.** Kontrola wszystkich projektów realizowanych w ramach programu zarówno przez UM, jak i pozostałych partnerów procesu rewitalizacji powinna odbywać się sposób ciągły. Ocena zachodzących zmian powinna odbywać się na dwóch płaszczyznach.
 - Poprzez wymiar rzeczowo-finansowy realizacji programu. Istotne jest, aby operator rewitalizacji na podstawie dokumentacji otrzymanej od partnerów programu dokonywał bieżącej oceny zgodności realizowanych prac z przyjętym harmonogramem rzeczowo-finansowym. Szybkie ustalenie rozbieżności pozwoli na sprawne wdrożenie działań naprawczych i zachowanie odpowiedniej płynności całego procesu realizacji programu.
 - Przez wymiar zewnętrzny. Do zadań operatora należeć powinna obserwacja uwarunkowań zewnętrznych, takich jak: zmiany legislacyjne, gospodarcze, zmiany wytycznych dotyczących rewitalizacji na poziomie regionalnym oraz krajowym i in. Ta część monitoringu pozwoli na określenie ewentualnych ryzyk pochodzenia zewnętrznego, które mogą w istotny sposób wpłynąć na realizację programu.
- **Ocena stopnia realizacji i aktualności programu.** Pierwsza powinna odbyć się po trzech latach od uchwalenia programu. Będzie ona pełnić funkcje pomocnicze przy wdrażaniu programu i na tej podstawie możliwe będą niezbędne korekty prowadzonych działań. Druga, bardziej rozbudowana, ocena stopnia realizacji i aktualności programu ocena powinna odbyć się po sześciu latach od uchwalenia programu. Na jej podstawie będzie możliwe podsumowanie kolejnych etapów realizacji programu oraz sformułowanie rekomendacji, w tym również na potrzeby ewentualnej aktualizacji oraz kontynuacji programu. Powinna ona obejmować jak najszerszy zakres zjawisk, możliwie jak najbardziej zbliżony do zakresu diagnozy obszarów zdegradowanych oraz analizy przyczyn ich degradacji.

W Tabeli 11.1.1. zaprezentowano wskaźniki monitorowania postępu realizacji GPR. Ich wartości powinny być badane raz w roku. Są to bowiem informacje odniesione do wskaźników rezultatu, a więc efektów realizacji przedsięwzięć wyszczególnionych w dokumencie. Wskaźniki zostały tak wybrane aby jak najpełniej oddawały ocenę osiągnięcia celów programu. Podejście takie narzucone jest przez charakter rewitalizacji. Ten zaś nakazuje osiągnięcie zmiany we wszystkich kryzysowych sferach na obszarze rewitalizacji.

Wybór wskaźników skupił się przede wszystkim na zapewnieniu adekwatnych mierników poszczególnych celów strategicznych. Zaproponowana poniżej lista nie stanowi katalogu zamkniętego i może być modyfikowana w reakcji na zmiany zachodzące w otoczeniu np. dostosowywana do wymogów monitorowania wskaźników dla FEdP 2021-2027 wymaganych przez IZ czy też sprawozdawczości GUS dotyczącej rewitalizacji w gminach.

Tab. 11.1.1. Wskaźniki monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.

L.p.	Cel strategiczny	Wskaźnik	Wartość początkowa wskaźnika	Źródło danych	Wartość docelowa wskaźnika w 2027
1.	Aktywni mieszkańcy	Ilczba osób w rodzinach otrzymujących pomoc MOPS w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców	27,0 ¹³	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	-20%
2.	Silna gospodarka.	Liczba firm wyrejstrowanych z CEiDG na 100 podmiotów zarejstrowanych w CEiDG	6,85 ¹⁴	CEiDG	-10%
3.	Funkcjonalne i bezpieczne przestrzenie publiczne	Liczba zmodernizowanych lub utworzonych przestrzeni publicznych	-	Urząd Miasta	5
4.	Obszar rewitalizacji odporny na zmiany klimatu	Liczba obiektów białej-zielonej infrastruktury	-	Urząd Miasta	5

Źródło: opracowanie własne.

Ze względu na konieczność zachowania jak największego stopnia porównywalności danych, ocena stopnia realizacji programu powinna być prowadzona w oparciu o:

- Zestaw danych zaproponowanych w części diagnostycznej programu,
- Zaproponowany podział przestrzenny na jednostki urbanistyczne.

Ocena stopnia realizacji programu może zostać uzupełniona także o inne wskaźniki, które w trakcie realizacji programu zostaną uznane za istotne. Wykorzystanie na potrzeby ewaluacji wskaźników wykorzystanych w części diagnostycznej będzie powodowało konieczność włączenia całego szeregu podmiotów, w których gestii leży gromadzenie i udostępnianie tych danych. Listę takich podmiotów przedstawia Tab. 11.1.2.

¹³ Dane za rok 2022.

¹⁴ Średnia roczna liczba firm wyrejstrowanych z CEiDG na 100 firm zarejstrowanych z okresu 2012-2023.

Tab. 11.1.2. Podmioty włączone w procesy ewaluacji GPR Miasta Wysokie Mazowieckie.

Lp.	Podmiot	Zakres monitoringu	Zjawiska podlegające monitoringowi
1.	Operator rewitalizacji (Urząd Miasta)	Koordynacja – wszystkie obszary	Koordynacja – wszystkie obszary
2.	Jednostki organizacyjne Urzędu Miasta	Realizacja projektów finansowanych z funduszy zewnętrznych, realizowanych przez UM.	Wsparcie zewnętrzne
		Sfera społeczna	Poziom edukacji
		Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Dane dotyczące ludności, kontrola organizacji pozarządowych
		Sfera przestrzenna	Gospodarka komunalna
		Sfera przestrzenna	Planowanie przestrzenne
3.	Powiatowy Urząd Pracy	Sfera społeczna, sfera gospodarcza	Bezrobocie
4.	ZGM Sp. z o. o.	Sfera przestrzenna	Gospodarka komunalna
5.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	Sfera społeczna	Pomoc i świadczenia społeczne
6.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Sfera społeczna	Problemy alkoholowe
7.	Starostwo Powiatowe	Sfera przestrzenna	Wiek budynków mieszkalnych, materiały kartograficzne
8.	Komenda Powiatowa Policji	Sfera społeczna	Przestępczość, wykroczenia
9.	Urząd Skarbowy	Sfera gospodarcza	Poziom dochodów
10.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Sfera społeczna	Problemy rodzin
11.	Urząd Statystyczny	Sfera gospodarcza	Przedsiębiorczość
12.	Szkoły podstawowe	Sfera społeczna	Poziom edukacji (wyniki egzaminów itp.) ¹⁵

Źródło: opracowanie własne.

Dane do przeprowadzenia cyklicznej oceny stopnia wykonania i aktualności Programu powinny nawiązywać do wskaźników wykorzystanych zarówno w diagnozie delimitacyjnej, jak również pogłębionej diagnozie obszaru rewitalizacji. Ze względu na możliwość np. zmian zapisów ustawy o rewitalizacji w tym zakresie, zmian otoczenia procesów rewitalizacji (np. zmiany systemu edukacji itp.) jak również postępujący proces poszerzania katalogu otwartych danych publicznych, nie zdefiniowano w tym miejscu pełnego katalogu wskaźników. Powinien być on każdorazowo dostosowywany do zmieniających się uwarunkowań procesu rewitalizacji i wyzwań przed nią stojących.

¹⁵ Ze względu na likwidację sprawdzianu w VI klasie szkoły podstawowej wynikającej z reformy edukacji oraz stopniowe wygaszanie gimnazjów już w perspektywie I oceny stopnia wykonania GPR konieczne będzie opracowanie wskaźników umożliwiających obiektywną ocenę poziomu edukacji na etapie 8-letniej szkoły podstawowej np. egzaminu w 8 klasie szkoły podstawowej.

12. MECHANIZMY WŁĄCZANIA INTERESARIUSZY

W ramach prowadzonych prac nad programem, dużą uwagę zwrócono na aktywne zaangażowanie mieszkańców w przygotowanie programu. Na każdym jego etapie powstawania uwzględniono udział możliwie szerokiej grupy interesariuszy. Przeprowadzony proces partycypacji miał również wymiar edukacyjny i informacyjny. Podejmowane działania poprzedzone były informacjami na stronach Urzędu Miasta w tym plakatami.

Włączaniu interesariuszy w przygotowywanie Programu służyły też środki graficzne, których zadaniem było otrzymanie spójności formy graficznej przekazu związanego z GPR. Ujednolicenie komunikacji w ramach przygotowywania GPR obejmowało m.in. takie elementy jak:

1. Plakaty informujące o głównych wydarzeniach, np. konsultacjach społecznych, badaniach ankietowych in.
2. Ogłoszenia na stronach www Urzędu Miasta.
3. Layouty prezentacji multimedialnych.

Włączanie interesariuszy procesu rewitalizacji tj. mieszkańców, organizacji, instytucji oraz grup i środowisk nieformalnych jest jednym z najważniejszych elementów tworzących program rewitalizacji społecznej. Podstawą myślenia o rewitalizacji jest bowiem jak najszersze włączenie mieszkańców w proces podejmowania decyzji. Istotną funkcją podejmowanych działań partycypacyjnych jest również informowanie oraz edukacja interesariuszy w temacie rewitalizacji na terenie gminy. Celem partycypacji społecznej określonym wprost w Ustawie z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji jest przygotowanie, prowadzenie i ocena rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych.

Udział mieszkańców w tworzeniu Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR) Miasta Wysokie Mazowieckie zaplanowany był na każdym etapie jego powstawania.

12.1. Zmiana obszaru zdegradowanego i rewitalizacji

I etap konsultacji GPR obejmował konsultacje społeczne projektu uchwały ws. zmiany obszaru zdegradowany i obszar rewitalizacji. W tym celu, przeprowadzono badania i analizy, których celem było wskazanie obszarów charakteryzujących się koncentracją problemów społecznych oraz gospodarczych i/lub przestrzenno-funkcjonalnych i/lub środowiskowych i/lub technicznych. Diagnoza problemów społecznych została sporządzona zgodnie z wytycznymi zawartymi w Ustawie o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (Dz. U. poz. 1777). Na jej podstawie został wyznaczony obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji. Następnie zostały przeprowadzone konsultacje społeczne projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji.

Konsultacje poprzedzono akcją informacyjną, trwającą od 22 listopada 2022 r. Wnioski, uwagi i opinie zgłoszone w trakcie trwania akcji informacyjnej zostały uwzględniane jako złożone w trakcie konsultacji społecznych. Informacja o planowanych konsultacjach społecznych została rozpowszechniona poprzez:

1. Publikację obwieszczenia Burmistrza Miasta Wysokie Mazowieckie o rozpoczęciu konsultacji społecznych dotyczących projektu uchwały Rady Miasta Wysokie Mazowieckie w sprawie zmiany obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Wysokie Mazowieckie na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie w zakładce <http://bip.um.wysmaz.wrotapodlasia.pl/rewitalizacja/>
2. Publikację Zarządzenia Nr 123/2022 Burmistrza Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 22 listopada 2022 r. w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych projektu uchwały Rady Miasta Wysokie Mazowieckie w sprawie zmiany obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie w zakładce <http://bip.um.wysmaz.wrotapodlasia.pl/rewitalizacja/>;
3. Zwyczajowe umieszczenie ogłoszenia o konsultacjach na tablicach ogłoszeń Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie;
4. Umieszczenie ogłoszenia o konsultacjach na stronie internetowej poświęconej konsultacjom (www.wysokiemazowieckie.pl);
5. Przeprowadzenie posiedzenia Komitetu Rewitalizacji dot. projektu uchwały w dniu 7 grudnia 2022 r.

Zbieranie uwag dotyczących projektu uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji rozpoczęto wraz z ogłoszeniem akcji informacyjnej tj. 23 listopada 2015 r. Konsultacje zostały przeprowadzone w następujących formach:

1. Pierwszą, było zbieranie uwag w postaci papierowej, na formularzu uwag (Załącznik 4). Formularze można było składać w dniach od 22 listopada 2022 r. do 23 grudnia 2022 r. w Biurze Podawczym Urzędu od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu (poniedziałek godz. 8.00-16.00, wtorek-piątek godz. 7.30 – 15.30).
2. Drugą, zbieranie uwag na formularzu uwag (Załącznik 4) w postaci elektronicznej na adres email: sekretariat@wysokiemazowieckie.pl.
1. Trzecią, zbieranie uwag ustnych w siedzibie Urzędu Miejskiego, w Referacie Mienia Komunalnego, Inwestycji i Remontów oraz Rolnictwa, pok. nr 24, od poniedziałku do piątku w godzinach pracy Urzędu (poniedziałek godz. 8.00-16.00, wtorek-piątek godz. 7.30 – 15.30).
2. Czwartą, zbieranie uwag zarówno pisemnych, jak i ustnych w trakcie otwartych spotkań konsultacyjnych, które odbyły się:
 - a. 7 grudnia 2022 r. w godz. 14.00 -16.00 na sali konferencyjnej Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie, ul. Ludowa
 - b. 14 grudnia 2022 r. w godz. 14.00 -15.00 przy wykorzystaniu środków komunikacji zdalnej (spotkanie online).

W trakcie spotkań uczestnicy informowani byli o treści uchwały oraz będącej jej uzasadnieniem *Diagnozy w celu wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Mieście Wysokie Mazowieckie*. Po przekazaniu informacji uczestnicy mogli zadawać pytania w formie ustnej i otrzymywali odpowiedzi na nie. Projekt uchwały wraz z mapą wskazującą granice obszaru rewitalizacji i zdegradowanego w skali 1:5000, sporządzoną z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej były dostępne dla uczestników do wglądu w trakcie trwania całego spotkania.

W ramach konsultacji udostępniono mieszkańcom następujące dokumenty:

1. Projekt uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.
2. Mapę wskazującą granice obszaru rewitalizacji i zdegradowanego w skali 1:5000, sporządzoną z wykorzystaniem treści mapy zasadniczej.

W spotkaniu konsultacyjnym w dniu 7 grudnia 2022 r. wzięły udział 3 osoby oraz po 1 przedstawicielu Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie oraz Wykonawcy. W przypadku spotkania przeprowadzonego przy wykorzystaniu środków komunikacji elektronicznej w dniu 14 grudnia 2022 r. w godz. 14.00 -15.00 odnotowano brak osób biorących w nim udział, za wyjątkiem

przedstawicieli Urzędu Miasta Wysokie Mazowieckie (1 os.) oraz Wykonawcy (1 os.).

Zdjęcie 1. Posiedzenie Komitetu Rewitalizacji dot. projektu uchwały projektu uchwały Rady Miasta Wysokie Mazowieckie w sprawie zmiany obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Wysokie Mazowieckie w dniu 7 grudnia 2022 r.

12.2. Opracowanie projektu Gminnego Programu Rewitalizacji

II etap konsultacji GPR dotyczył partycypacyjnego tworzenia i opracowywania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, wspólnego określania wizji, celów rewitalizacji oraz ich konsultowanie. Na tym etapie konsultacji zostały zastosowane następujące techniki i narzędzia partycypacyjne:

1. Badania ankietowe,
2. Wywiady grupowe tematyczne.
3. Wywiady indywidualne z przedstawicielami: Powiatowego Urzędu Pracy w Wysokim Mazowieckiem, Zakładu Gospodarki Komunalnej oraz Urzędu Miasta.
4. Otwarte spotkanie diagnostyczno-informacyjne.
5. Otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Wybór technik zastosowanych przy pracach nad projektem GPR brał pod uwagę niskie zainteresowanie procesem rewitalizacji podczas I etapu dotyczącego zmiany obszaru zdegradowanego i rewitalizacji. Konsekwencją tego, było położenie większego nacisku na bezpośrednie narzędzia dotarcie do węższej grupy interesariuszy rewitalizacji, takich jak wywiady indywidualne i grupowe; przy jednoczesnym zachowaniu form zdecydowanie bardziej otwartych jak badania ankietowe, czy otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

12.2.1. Badania ankietowe

Badanie ankietowe w ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie przeprowadzono w okresie od 10 sierpnia 2023 r. do 20 sierpnia 2023 r. Celem badania było uzupełnienie przeprowadzonych analiz wskaźnikowych, prac studialnych i badań jakościowych dotyczących obszaru rewitalizacji o opinie zarówno mieszkańców obszaru rewitalizacji, jak i pozostałych mieszkańców miasta.

Badanie obejmowało:

- ocenę 31 kwestii tematycznych,
- wskazanie atutów obszaru rewitalizacji,
- wskazanie problemów obszaru rewitalizacji,
- wskazanie potrzeb obszaru rewitalizacji,
- wskazanie preferowanych działań.

W ankiecie wzięty udział łącznie 24 osoby. Z tej liczby 20 osób (83%) wypełniło formularz internetowy, natomiast 4 osoby (17%) złożyły wypełnione formularze ankiety w siedzibie Urzędu Miasta. Odpowiedzi na pytania otwarte wizualizowano za pomocą chmur słów (*world clouds*).

Rys. 12.1.1. Wizualizacja pytania otwartego dot. problemów obszaru rewitalizacji formularza badania ankietowego.

Źródło: opracowanie własne.

12.2.2. Wywiady grupowe

Cykl wywiadów grupowych przeprowadzono w czerwcu 2023 r. Spotkania pogrupowane były według dziedzin tematycznych. Były to:

- Bezpieczeństwo – uczestnicy: przedstawiciele Policji, Straży Miejskiej, Straży Pożarnej,
- Edukacja – uczestnicy: przedstawiciele szkół podstawowych i przedszkoli,
- Aktywność społeczna – uczestnicy: przedstawiciele organizacje pozarządowych,
- Gospodarka – uczestnicy: przedstawiciele biznesu z obszaru rewitalizacji,
- Pomoc społeczne – uczestnicy: przedstawiciele i pracownicy MOPS w Wysokim Mazowieckiem,

Frekwencja w każdym z wywiadów grupowych wyniosła kilka osób.

12.2.3. Wywiady indywidualne

Wywiady indywidualne przeprowadzono równoległe z cyklem wywiadów grupowych w okresie V 2023 – VI 2024. W tej części badania wzięli przedstawiciele:

- Powiatowego Urzędu Pracy w Wysokim Mazowieckiem,
- Zakładu Gospodarki Komunalnej w Wysokim Mazowieckiem,
- Urzędu Miasta w Wysokim Mazowieckiem.

12.2.4. Otwarte spotkanie diagnostyczno-informacyjne

W czerwcu 2023 r. przeprowadzono w MOK przeprowadzono otwarte spotkanie diagnostyczne, na którym dyskutowano o problemach obszaru rewitalizacji.

12.2.5. Otwarty nabór przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nabór projektów do GPR został przeprowadzony w terminie od 29 września 2023 r. do 20 października 2023 r. na podstawie Zarządzenia Nr 79/2023 Burmistrza Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 28 września 2023 r. w sprawie ogłoszenia naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie, zmienionego Zarządzeniem Nr 87/2023 Burmistrza Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 13 października 2023 r. zmieniającym Zarządzenie Nr 79/2023 z dnia 28 września 2023 r. w sprawie ogłoszenia naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych do Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie¹⁶. Załącznikiem do Zarządzenia był Regulamin naboru przedsięwzięć rewitalizacyjnych Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie, zawierający kryteria oceny projektów oraz formularz przedsięwzięcia.

Informacje o naborze zostały zamieszczone na stronie BIP oraz były dystrybuowane także w sposób bezpośredni poprzez kontakt z organizacjami pozarządowymi, jednostkami podległymi i innymi instytucjami telefonicznie oraz mailowo. W ramach przeprowadzonego naboru do Programu zgłoszono łącznie 15 przedsięwzięć. Zgłaszające podmioty reprezentowały, bez wyjątku, sferę publiczną.

¹⁶ Zmiana dotyczyła przedłużenia terminu naboru o 7 dni.

Zgłoszone przedsięwzięcia zostały ocenione przez Komisję Oceniającą. W ramach procesu oceny merytorycznej ocenianymi elementami były:

- stopień oddziaływania na problemy społeczne,
- stopień realności wdrożenia przedsięwzięcia rewitalizacyjnego,
- zintegrowany charakter przedsięwzięcia,
- wielkość wkładu własnego,
- partnerski charakter przedsięwzięcia,
- zwiększenie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Wszystkie zgłoszone przedsięwzięcia uzyskały minimalną ocenę na poziomie min. 50% ogólnej liczby punktów możliwych do zdobycia, co zgodnie z Regulaminem Naboru pozwoliło zakwalifikować je na listę przedsięwzięć podstawowych.

powstaje program rewitalizacji

**BURMISTRZ MIASTA
WYSOKIE MAZOWIECKIE**
zaprasza na spotkanie diagnostyczne dotyczące
PROGRAMU REWITALIZACJI

Twoje zdanie się liczy

**7 CZERWCA 2023 R.
GODZ. 14:15-16:00**
**KAWIARNIA
MIEJSKIEGO OŚRODKA
KULTURY**
ul. Ludowa 19

www.wysokiemazowieckie.pl

Urząd Miasta
Wysokie Mazowieckie

Program opracuje:

S&H CONSULTING
GEOGRAPHY MATTERS

Rys. 12.1.2. Plakat zapraszający na otwarte spotkanie diagnostyczne w MOK w Wysokiem Mazowieckiem.

Źródło: opracowanie własne.

13. REALIZACJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

13.1. Planowanie przestrzenne

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Realizacja zadań wskazanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie pozostaje w zgodzie z obecnie obowiązującą [Uchwałą Nr XXXIII/192/2021 z dnia 22 grudnia 2021 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Wysokie Mazowieckie.](#)

Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

Realizacja działań ujętych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie nie będzie wymagała zmiany obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Miejscowy plan rewitalizacji

Nie przewiduje się opracowania miejscowego planu rewitalizacji na obszarze rewitalizacji wyznaczonym w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie.

Specjalna Strefa Rewitalizacji

W Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie nie przewiduje się ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji, o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji.

13.2. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminnym i o zmianie kodeksu cywilnego

W wyniku realizacji zadań wskazanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie nie ulegnie zmianie [Uchwała Nr XLV/275/2023 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 26 stycznia 2023r w sprawie przyjęcia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie na lata 2023 – 2027.](#)

13.3. Określenie zmian w uchwale, o której mowa w art. 7 ust. 3 ustawy rewitalizacji – Komitet Rewitalizacji

W związku z realizacją zadań wskazanych w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie nie ulegnie zmianie [Uchwała nr XXXVIII/151/17 z dnia 2017-09-28 w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji.](#)

SPIS RYSUNKÓW

Rys. 3.1.1. Jednostki referencyjne analiz zróżnicowania wewnątrzmijskiego dla Miasta Wysokie Mazowieckie	13
Rys. 3.2.1. Obszary kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej w Wysokiem Mazowieckiem.	16
Rysunek 5.2.1. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na tle obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem	18
Rysunek 5.2.2. Sieć gazowa i ciepłownicza na tle obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem	19
Rysunek 5.2.3. Sieć telekomunikacyjna na tle obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem	19
Rys. 3.3.1. Komunalny zasób mieszkaniowy na tle obszaru zdegradowanego i rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem	20
Rys. 3.3.2. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w Wysokiem Mazowieckiem	21
Rys. 4.1.1. Dynamika liczby ludności na podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2015-2022.....	26
Rys. 4.1.2. Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS ogółem w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2015-2020 r.....	27
Rys. 4.1.3. Liczba osób w rodzinach otrzymujących wsparcie z MOPS z powodu ubóstwa w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2015-2022 r.....	29
Rys. 4.1.4. Dynamika liczby osób w wieku do lat 6 w ogóle mieszkańców w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2019-2022.	31
Rys. 4.1.5. Udział osób w wieku senioralnym w ogóle mieszkańców w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r.....	33
Rys. 4.1.6. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 1 tys. mieszkańców na Podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2019-2022 r... ..	34
Rys. 4.1.7. Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z powodu niepełnosprawności na 1 tys. mieszkańców na Podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2019-2022 r.....	35
Rys. 4.1.8. Struktura podmiotów gospodarczych według sekcji i działów PKD na podobszarze Centralnym oraz w mieście Wysokie Mazowieckie w 2021 r.	47
Rys. 4.1.9. Wskaźnik klimatu koniunktury w handlu detalicznym w Polsce według województw w listopadzie 2023 r. oraz w województwie podlaskim i Polsce z uwzględnieniem rodzajów działalności handlowej w okresie I 2011 – XI 2023.	48
Rys. 4.1.10. Wybrane bariery działalności gospodarczej w handlu detalicznym w województwie podlaskim i w Polsce w okresie I 2011 – XI 2023.	50
Rys. 4.1.11. Podmioty gospodarcze wyrejestrowane z CEiDG w % według roku wyrejestrowania oraz zarejestrowania na podobszarze Centralnym oraz w mieście Wysokie Mazowieckie w 2021 r.	51
Rys. 4.1.12. Struktura podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych z CEiDG w % według sekcji PKD na podobszarze Centralnym oraz w mieście Wysokie Mazowieckie w latach 2012-2023.	51
Rys. 4.1.13. Średniodobowe stężenia pyłów zawieszonych PM10 w $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w punkcie pomiarowym przy ul. Jagiellońskiej 4 w Wysokiem Mazowieckiem w okresie X 2022 – II 2024.	54
Rys. 4.1.14. Średniodobowe stężenia pyłów zawieszonych PM2,5 w $\mu\text{g}/\text{m}^3$ w punkcie pomiarowym przy ul. Jagiellońskiej 4 w Wysokiem Mazowieckiem w okresie X 2022 – II 2024.	54
Rys. 4.1.15. Obszar zagrożenia powodziowego na podobszarze rewitalizacji Centrum w Wysokiem Mazowieckiem.	56
Rys. 4.1.16. Drogi według kategorii zarządzania oraz obszar potencjalnie zagrożony hałasem komunikacyjnym w Wysokiem Mazowieckiem.	58
Rys. 4.1.17. Wyroby zawierające azbest na podobszarze rewitalizacji Centrum w Wysokiem Mazowieckiem. ...	59
Rys. 4.1.18. Ukształtowanie terenu na podobszarze rewitalizacji Centrum w Wysokiem Mazowieckiem.....	60

Rys. 4.1.19. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna i oświatowa na podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w 2023 r.....	62
Rys. 4.1.20. Wyposażenie podobszaru Centralnego w Internet w Wysokiem Mazowieckiem w 2021 r.....	64
Rys. 4.1.21. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna na podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r.	65
Rys. 4.1.22. Komunalny zasób mieszkaniowy na podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r	66
Rys. 4.1.23. Struktura źródeł ciepła w budynkach w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r.....	69
Rys. 4.1.24. Rozmieszczenie budynków korzystających z paliw stałych jako głównego źródła ciepła oraz zasięgi sieci gazowej i ciepłowniczej na podobszarze Centralnym w Wysokiem Mazowieckiem w 2023 r.....	70
Rys. 4.1.25. Mieszkalny zasób komunalny według rodzaju ogrzewania w Wysokiem Mazowieckiem w 2022 r..	71
Rys. 4.1.26. Wybrane budynki użyteczności publicznej wyposażone w windy dla niepełnosprawnych oraz ogólnodostępne dźwigi osobowe w 2023 r.....	72
Rys. 4.2.1. Ukształtowanie terenu Podobszaru Powojkowego w Wysokiem Mazowieckiem.	74
Rys. 4.2.2. Struktura użytkowania podobszaru rewitalizacji Powojkowy w Wysokiem Mazowieckiem.	75
Rys. 4.2.3. Sieć wodna na Podobszarze Powojkowym w Wysokiem Mazowieckiem.	76
Rys. 4.2.4. Sieć drogowa według kategorii zarządzania na Podobszarze Powojkowym w Wysokiem Mazowieckiem.	78
Rys. 4.2.5. Dofinansowanie pobytu w domu pomocy społecznej przez MOPS w Wysokiem Mazowieckiem w latach 2015-2022.....	80
Rys. 8.3.1. Obszar zdegradowany i rewitalizacji oraz obszar rewitalizacji w latach 2017-2024 w Wysokiem Mazowieckiem	130
Zdjęcie 1. Posiedzenie Komitetu Rewitalizacji dot. projektu uchwały projektu uchwały Rady Miasta Wysokie Mazowieckie w sprawie zmiany obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w Mieście Wysokie Mazowieckie w dniu 7 grudnia 2022 r.....	144
Rys. 12.1.1. Wizualizacja pytania otwartego dot. problemów obszaru rewitalizacji formularza badania ankietowego.....	145
Rys. 12.1.2. Plakat zapraszający na otwarte spotkanie diagnostyczne w MOK w Wysokiem Mazowieckiem.	148

SPIS TABEL

Tab. 3.1.1. Jednostki urbanistyczne Miasta Wysokie Mazowieckie.	12
Tab. 3.2.1. Obszary kryzysowe w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej w Wysokim Mazowieckiem	15
Tab. 3.2.2. Zamieszkały obszar zdegradowany w Wysokim Mazowieckiem.....	16
Tab. 3.3.1. Obszar zdegradowany i rewitalizacji w Wysokim Mazowieckiem.....	21
Tab. 3.3.2. Jednostki urbanistyczne Miasta Wysokie Mazowieckie.	22
Tab. 4.1.1. Współczynnik obciążenia demograficznego w Wysokim Mazowieckiem w latach: 2019 oraz 2022	25
Tab. 4.1.2. Liczba osób w rodzinach korzystających ze świadczeń MOPS ogółem na Podobszarze Centralnym w Wysokim Mazowieckiem w latach 2019-2022 r.	28
Tab. 4.1.3. Liczba osób w rodzinach korzystających z wsparcia MOPS z powodu ubóstwa na Podobszarze Centralnym w Wysokim Mazowieckiem w latach 2019-2022.	29
Tab. 4.1.4. Udział osób w wieku do lat 6 w ogóle mieszkańców na podobszarze Centralnym w Wysokim Mazowieckiem w latach 2019-2022.	32
Tab. 4.1.5. Udział osób w wieku senioralnym w ogóle ludności na Podobszarze Centralnym w Wysokim Mazowieckiem w latach 2019 i-2022 r.	33
Tab. 4.1.6. Osoby w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w Wysokim Mazowieckiem w 2019-2022 r.	34
Tab. 4.1.7. Osoby w rodzinach korzystających z pomocy MOPS z powodu niepełnosprawności w Wysokim Mazowieckiem w latach 2019-2022 r.	35
Tab. 4.1.8. Bezrobotni ogółem, długotrwale i powyżej 50 roku życia na podobszarze rewitalizacji w Wysokim Mazowieckiem w roku 2019 i 2020 r.	38
Tab. 4.1.9. Obszary ryzyka i zagrożenia powodziowego w Wysokim Mazowieckiem.....	55
Tab. 4.1.10. Obszary ryzyka i zagrożenia powodziowego w Wysokim Mazowieckiem.....	56
Tab. 4.1.11. Natężenie ruchu samochodowego na drogach krajowych i wojewódzkich w Wysokim Mazowieckiem w latach 2010-2020.	57
Tab. 4.1.12. Mieszkańcy narażeni na hałas komunikacyjny na podobszarze rewitalizacji Centrum w Wysokim Mazowieckiem w 2022 r.	58
Tab. 4.1.13. Wyroby zawierające azbest w Wysokim Mazowieckiem w 2022 r.	59
Tab. 4.1.14. Wyposażenie podobszaru rewitalizacji w Internet w Wysokim Mazowieckiem w 2021 r.	64
Tab. 4.1.15. Awarie sieci wodociągowej na podobszarze Centralnym w Wysokim Mazowieckiem w latach 2019-2021.	65
Tab. 4.1.16. Awarie sieci kanalizacyjnej na podobszarze Centralnym w Wysokim Mazowieckiem w latach 2019-2021 r.	66
Tab. 4.1.17. Komunalny zasób mieszkaniowy na podobszarze Centralnym w Wysokim Mazowieckiem w 2022 r.	67
Tab. 4.1.18. Źródła ciepła w budynkach w Wysokim Mazowieckiem w 2022 r.	68
Tab. 4.1.19. Mieszkalny zasób komunalny według rodzaju ogrzewania w Wysokim Mazowieckiem w 2022 r.	71
Tab. 4.2.1. Struktura użytkowania podobszaru rewitalizacji Powojaskowy w Wysokim Mazowieckiem.	75
Tab. 4.2.2. Osoby otrzymujące dofinansowanie pobytu w domu pomocy społecznej z MOPS na obszarze rewitalizacji w Wysokim Mazowieckiem w latach 2019-2022.	79
Tab. 4.2.3. Dofinansowanie pobytu w domu pomocy społecznej przez MOPS w Wysokim Mazowieckiem w latach 2015-2022.	80
Tab. 5.1.1. Powiązania Strategii Strategia Rozwoju Gminy Miejskiej Wysokie Mazowieckie na lata 2016-2024 i Gminnego Programu Rewitalizacji.....	82
Tab. 5.1.2. Powiązania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych miasta Wysokie Mazowieckie na lata 2016 – 2025i Gminnego Programu Rewitalizacji.....	83
Tab. 7.1.1. Struktura logiczna interwencji w ramach GPR w Wysokim Mazowieckiem.	89
Tab. 8.3.1. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami a celami strategicznymi programu.	125

Tab. 8.3.2. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami a grupami zjawisk problemowych.	126
Tab. 8.3.3. Powiązania pomiędzy przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi.	127
Tab. 9.1.1. Indykatywne ramy finansowe.	132
Tab. 10.2.1. Ramowa struktura wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie. .	134
Tab. 10.3.1. Koszty zarządzania Gminnym Programem Rewitalizacji.	137
Tab. 10.4.1. Ramowy harmonogram realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie w latach 2024-2030.	138
Tab. 10.4.2. Szczegółowy harmonogram realizacji przedsięwzięć Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie w latach 2024-2030.	138
Tab. 11.1.1. Wskaźniki monitorowania Gminnego Programu Rewitalizacji.	140
Tab. 11.1.2. Podmioty włączone w procesy ewaluacji GPR Miasta Wysokie Mazowieckie.	141

Uzasadnienie

Zmiana Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie jest konsekwencją:

- pozytywnej opinii Komitetu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie w sprawie opracowania przedłożonego przez Burmistrza Wysokie Mazowieckie pn. „Ewaluacja śródkresowa Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie” z dnia 13 stycznia 2022 r.,

oraz

- Uchwały Nr XXXIV/201/2022 Rady Miasta Wysokie Mazowieckie z dnia 24 stycznia 2022 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Wysokie Mazowieckie.

Dokument ma charakter strategiczny i jest wynikiem analiz statystycznych oraz szerokich konsultacji społecznych. Zmiana GPR polega min. na wprowadzeniu nowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany GPR umożliwi aplikowanie o środki zewnętrzne na dofinansowanie wymienionych w dokumencie projektów.